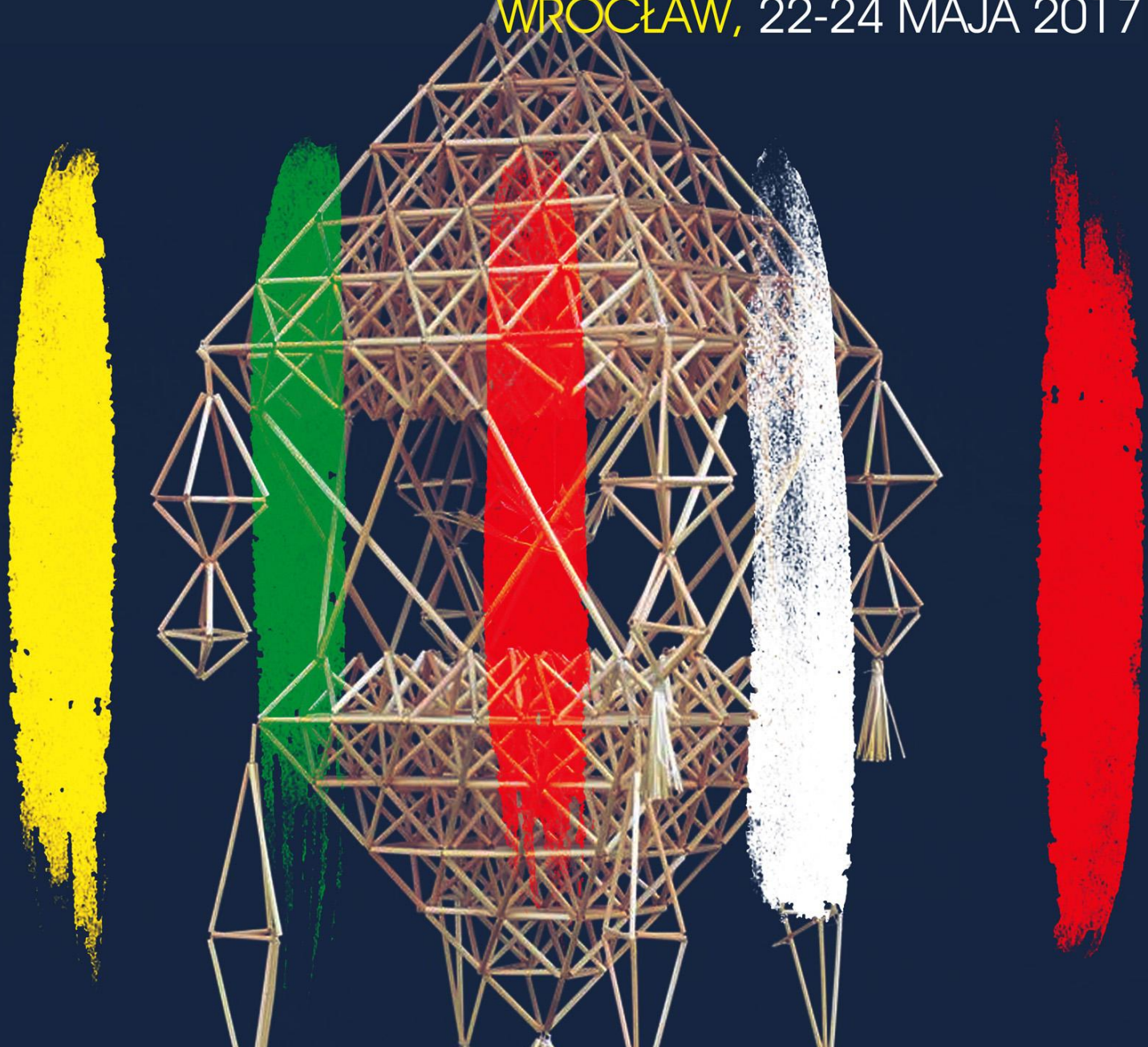

IV MIĘDZYNARODOWY KONGRES LITUANISTÓW

TARPTAUTINIS LITUANISTŲ KONGRESAS
INTERNATIONAL LITHUANIA CONGRESS

WROCLAW, 22-24 MAJA 2017

WWW.LABASWROCLAW.WORDPRESS.COM

PARTNERZY:

PROGRAM STRUKTURALNY: ROZWOJ WSPÓLPRACY ZAGRANICZNYCH CENTRÓW BALTYSKICHYCH I LITUEWSKICH INSTYTUCJA NAUKOWO-EDUKACYJNYCH (NR. 09.3.1-ESFA-V-709-01-0002)

ZADANIE DOPFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

PATRONI HONOROWI:

PROF. JAN MIODEK
TOMASZ KOSON, KONSUL HONOROWY REPUBLIKI LITUEWSKIEJ
JM PROF. ADAM JEZERSKI, REKTOR UNIWERSYTETU WROCLAWSKIEGO
JM PROF. ALGIRDAS GAIZUTIS, REKTOR LITUEWSKIEGO UNIWERSYTETU NAUK EDUKACYJNYCH

PATRONI MEDIALNI:

IV Międzynarodowy Kongres Lituanistów

Tarptautinis Lituanistų Kongresas | International Lithuania Congress

IV INTERNATIONAL LITHUANIA CONGRESS

THESES

22–24 of May 2017,

University of Wrocław, Poland

CONTENTS

Laimutė Adomavičienė

Institute of Lithuanian Literature and Folklore (Vilnius, Lithuania)

- Algirdo Landsbergio kritika: lietuvių–lenkų literatūrų ryšiai 11
Algirdas Landsbergis Criticism: Relations of Lithuanian–Polish literatures 11

Laima Anglickienė

Vytautas Magnus University (Kaunas, Lithuania)

- Šiuolaikinio lietuvių vaikų folkloro tendencijos 12
Main Features of Contemporary Children’s Folklore 13

Virginija Balsevičiūtė-Šlekienė

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

- Jusių sinestezija Jono Juškaičio poezijoje 14
Jonas Juškaitis’ Poetry Sensual Level 15

Giedrė Barkauskaitė

Vytautas Magnus University (Kaunas, Lithuania)

- Lietuvos dainų švenčių tradicija: tautos tapatumo (su)kūrimas 15
A Tradition of Song Festivals in Lithuania: an Identity Creation of Nation 16

Gintarė Bernotienė

Institute of Lithuanian Literature and Folklore (Vilnius, Lithuania)

- Lietuvių kultūros dialogai su Dalios Grinkevičiūtės liudijimu *Lietuviai prie Laptevų jūros* 17
The Dialogues of Lithuanian Culture with Dalia Grinkevičiūtė’s Testimony
Lithuanians by the Laptev Sea 18

Jolanta Bieliauskaitė

Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

- Value-Based Education of Lithuanian Lawyers Within a Century 19

Toma Birmontienė

Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

- Ways to guarantee stability of the Constitution 20

Frederik Bissinger

Stockholm University (Stockholm, Sweden)

- Family Language Policies and Identity Construction of Lithuanian Families in
Sweden: a Case Study 20

Rūta Brūzgienė

Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

- A. J. Greimo mokykla: muzikos semiotika ir literatūrologinė komparatyvistika 21

Laimutė Bučienė

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

- Keletas skaičiaus formų vartojimo atvejų 22
Several Cases of Usage of Number Forms 23

Bartosz Chmielewski*War Studies University / Przegląd Bałtycki (Warsaw, Poland)*

Rosyjska miękka siła na Litwie – narzędzia i cele	24
Russian Soft Power Towards Lithuania – Tool and Goals	24

Paulina Ciucka*University of Warsaw (Warsaw, Poland)*

Pamięć kolektywna i odsłanianie prawdy historycznej w najnowszej literaturze litewskiej	25
Visuotinė atmintis ir istorinės tiesos atskleidimas naujausioje lietuvių literatūroje	25
On Collective Memory and Uncovering the Truth of History in Most Recent Lithuanian Literature	26

Anna Daugavet*Saint Petersburg University (Saint Petersburg, Russia)*

Lietuvių ir lenkų kalbų bendrybės lingvistikos ir lingvodidaktikos aspektais	26
Similarities Between Lithuanian and Polish in Light of Linguistics and Language Acquisition	27

Solveiga Daugirdaitė*Institute of Lithuanian Literature and Folklore (Vilnius, Lithuania)*

XX a. vidurio istorija lietuvių tarybinių rašytojų autobiografijose	27
History of the Mid-XXth Century in the Autobiographies of Soviet Lithuanian Writers	28

Paweł Fiktus*University of Wrocław (Wrocław, Poland)*

Odzyskanie przez Litwę niepodległości w polskiej analizie prawnej	28
Lithuania's Return to Independence in Polish Legal Analysis	29

Sonia Gabryszewska*University of Warsaw (Warsaw, Poland)*

Catechism of Martynas Mažvydas and Other Lituania at Collections of the University Library in Toruń	29
---	----

Anželika Gaidienė*Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)*

Prototipinis koncepto <i>valgyti</i> scenarijus: rekonstravimas ir praktinis pritaikymas	30
Prototypical Scenario of <i>Eating</i> Concept: Reconstruction and Practical Use	30

Aurelija Gritėnienė*Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)*

Augalų vardai šiuolaikinėje lietuvių prozoje	31
Names of Plants in Contemporary Lithuanian Prose	31

Jurgita Jaroslaviėnė*Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)*

Some Remarks on Terminology Classifying Lithuanian Vowels	32
---	----

Marcin Jędrysiak	
<i>University of Wrocław (Wrocław, Poland)</i>	
Wyroki sądu dzielnicowego miasta Wilno z 12 kwietnia i 1 lipca 2016 roku – przełom w sprawie pisowni nazwisk?	33
Sentences of the District Courts of the City of Vilnius from 12th of April and 1st of July 2016 – a Breakthrough for the Case of the Spelling non-Lithuanian Names in Lithuania?	34
Gintarė Judžentytė, Vilma Zubaitienė	
<i>Vilnius University (Vilnius, Lithuania)</i>	
Akademines kalbos fraziškumas skirtingų mokslo sričių rašto darbuose	34
Academic Phrase Usage in Bachelor's Thesis of Different Field of Science	35
Vaida Kamuntavičienė	
<i>Vytautas Magnus University (Kaunas, Lithuania)</i>	
LDK daugiakultūriškumas ir paskutiniai Europos pagonys XVII a.	36
Daiva Kardelytė-Grinevičienė	
<i>Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)</i>	
Lietuviškoji Georgo Wenkerio medžiaga: reikšmė ir tyrimų perspektyvos	36
Vytautas Kardelis	
<i>Vilnius University (Vilnius, Lithuania)</i>	
Lietuvoje tarmių gausu? Netradicinis žvilgsnis į lietuvių kalbos tarmes	37
Jurgita Katkuvienė	
<i>Vilnius University (Vilnius, Lithuania)</i>	
Algirdo Juliaus Greimo reikšmės archeologija: semiotinis kvadratas	38
Algirdas Julien Greimas' Archaeology of Signification: Semiotic Square	38
Vidas Kavaliauskas, Lorena Shamatava, Giorgi Abramishvili	
<i>Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)</i>	
<i>Georgian Technical University (Tbilisi, Georgia)</i>	
Lietuvių poezija ir dainos – kaip vienas iš būdų mokytis lietuvių kalbos	38
Asta Kazlauskienė	
<i>Vytautas Magnus University (Kaunas, Lithuania)</i>	
Lithuanian Rhythm in the Context of the World's Languages	39
Eglė Keturakienė	
<i>Vilnius University (Vilnius, Lithuania)</i>	
Literatūrinis Motiejaus Valančiaus portretas Juozo Jasaičio biografiniame romane „Ganytojas“	41
Literary Portrait of Motiejus Valancius in the Biographical Novel “The Shepherd” by Juozas Jasaitis	41
Mateusz Kępa	
<i>University of Wrocław (Wrocław, Poland)</i>	
Polskie ultimatum wobec Litwy w marcu 1938 r. Ustanowienie stosunków dyplomatycznych czy polityka zastraszania?	42
The Polish Ultimatum to Lithuania in March 1938. Establish Diplomatic Relations or Policy of Intimidation?	43

Magdalena Knapp <i>University of Białystok (Białystok, Poland)</i>	
Prawne aspekty polsko-litewskiej integracji energetycznej	44
Alicja Kosim <i>University of Warsaw (Warsaw, Poland)</i>	
Rewriting “Hamlet” in Kostas Ostrauskas’s Dramas	45
Gintautas Kundrotas <i>Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)</i>	
Jurgos Ivanauskaitės garsų pasaulis (romane „Miegančiųjų drugelių tvirtovė“): intonacinių-garsinių priemonių raiškos ypatumai meniniame tekste	45
The World of Sounds in Jurga Ivanauskaitė’s Creation (The Novel “The Fortress of Sleeping Butterflies”): Peculiarities of Intonation and Sound in a Text of Arts	47
Jūratė Landsbergytė <i>Lithuanian Culture Research Institute (Vilnius, Lithuania)</i>	
Malda M. K. Čiurlionio kūryboje: modernybės aspektai	48
The Prayer in M. K. Čiurlionis Creative Work: the Aspects of Modernity	48
Danutė Liutkevičienė, Daiva Murmulaitytė <i>Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)</i>	
Problematic Instances of Codification and <i>The Dictionary of Standard Lithuanian Language</i> (an Instance of Plural Abstracts)	49
Violeta Lopetienė, Natalia Likhina <i>Immanuel Kant Baltic Federal University (Kaliningrad, Russia)</i>	
Kristijono Donelaičio literatūrinio muziejaus Tolminkiemyje (Čistyje Prudy) vaidmuo Kaliningrado srities kultūriniam gyvenime	49
Impact of Kristijonas Donelaitis’ Literature Museum in Tolminkiemis (Chistije Prudy) in Kaliningrad District’s Cultural Life	51
Loreta Mačianskaitė <i>Institute of Lithuanian Literature and Folklore (Vilnius, Lithuania)</i> <i>A. J. Greimas Centre of Semiotics and Literary Theory, Vilnius University (Vilnius, Lithuania)</i>	
Semiotic Functions of A. J. Greimas’s Lithuanian Essays	53
Karolina Matuszewska <i>University of Warsaw (Warsaw, Poland)</i>	
Strategie reprezentacji pamięci w teatrze Rimasa Tuminasa	54
Strategies of Memory Representation in the Theatre of Rimas Tuminas	55
Birutė Meržvinskaitė <i>Vilnius University (Vilnius, Lithuania)</i>	
Knowing and Believing in A. J. Greimas Study of Myth	55
Rita Mikelionytė <i>Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)</i>	
Homonyms vs Polysemous Words: Solutions on the Basis of Collocations	56

Jolita Miliuvienė <i>Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)</i> Sources of Inspiration for Creating the Constitution of the Republic of Lithuania	56
Geda Montvilaitė-Sabaitienė <i>Charles University (Prague, Czechia)</i> Žaidimas kalba R. Gavelio apsakyme <i>Taikos balandis</i>	57
Language Play in R. Gavelis' Short Story <i>The Dove of Peace</i>	58
Romuald Narunec <i>Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)</i> Mykolo Sluckio kūrybos lenkiškieji kontekstai	59
The Polish Context of Mykolas Sluckis' Creation	60
Jowita Niewulis-Grablunas <i>Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)</i> O mówionym i pisanym języku młodzieży litewskiej w Polsce	61
Barbara Pawełko-Czajka <i>WSB University in Wrocław (Wrocław, Poland)</i> A Role of Multicultural Tradition of DGL in Forming of the Modern National States	61
Ričardas Petkevičius, Larysa Stankevich <i>Eötvös Loránd University (Budapest, Hungary)</i> Preparing the First Belarusian-Lithuanian Dictionary and Its Work Experience	63
Daiva Petrėnaitė <i>Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)</i> The Concept of Gender Identity and Problems in Modern Law	64
Ona Petrėnienė <i>Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)</i> Leksinės stiliaus figūros lietuvių mokslo populiarinamuosiuose tekstuose	64
Lexical Stylistic Figures in Lithuanian Texts of Science Popularisation Texts	65
Jan Pietrzak <i>University of Wrocław (Wrocław, Poland)</i> Taxation of Income in Lithuania	66
Piotr Piss <i>University of Wrocław (Wrocław, Poland)</i> Prawne aspekty bezpieczeństwa militarnego na Litwie	67
Military Security in Lithuania – Legal Aspects	68
Justyna Prusinowska <i>Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)</i> Perkun w spódnicy czyli Čiurlionis dzieciom	68
Perkun in a Skirt or Čiurlionis for Children	69

Regina Rinkauskienė*Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)*

- Ar XIX a. rašyba atspindėjo tarmės fonetiką? 70
Did the Spelling of the 19th Century Reflect the Phonetics of the Dialect? 71

Tatjana Rodenko*State Educational Institution of Higher Education of Kaliningrad region “Pedagogical Institute” (Chernyakhovsk, Russia)*

- Stalupėnų Donelaičio paieškos Nesterove 73

Bartosz Różanek*Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)*

- Pozycja ustrojowa prezydenta w Polsce i na Litwie – analiza porównawcza 74
President of the Lithuanian and Polish Constitution. Tradition, Selection Procedure and Authority – Comparative Analysis 74

Gabrielė Rubežiuotė*Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)*

- Leksinė moterų ir vyrų pykčio raiška interneto socialiniame tinkle *Facebook* 74
Lexical Realization of Female and Male Anger in the Social Network *Facebook* 75

Vilija Sakalauskienė*Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)*

- Słownik litewsko-polski Antoniego Juszkiewicza jako jedno z podstawowych źródeł kartoteki Jonasa Jablonskisa materiały do słownika języka litewskiego 76

Antanas Smetona*Vilnius University (Vilnius, Lithuania)*

- Žodžių daryba lietuvių kalboje: konversija 77
Word Formation in Lithuanian: Conversion 78

Irena Smetonienė*Vilnius University (Vilnius, Lithuania)*

- Kalba lietuvių sąmonėje (koncepto analizė) 79
Language in the Consciousness of Lithuanians (Analysis of the Concept) 80

Jacek Stasiarczyk*University of Wrocław (Wrocław, Poland)*

- Kondycja międzywojennych elit polskiej mniejszości w Republice Litewskiej w świetle wspomnień Bohdana Paszkiewicza 81
Condition of Interwar Polish Minority Elites in Lithuanian Republic in Memories of Bohdan Paszkiewicz 82

Ewa Stryczyńska-Hodyl*Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)*

- Miłość, uroda, zmiana płci i magiczna moc jabłka 82

Sigitas Šamanskas*Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)*

Konstitucinio ūkinės veiklos laisvės principo reguliavimo galimybė, užtikrinant visuomenės teisę į saugią aplinką	83
The Constitutional Principle of Freedom of Economic Activity Regulatory Option, Ensuring the Public's Right to a Safe Environment	87

Vytautas Šlapkauskas*Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)*

Europos post-konstitucionalizmas: ateities liberaliosios demokratijos visuomenės teisinių iššūkių kontūrai globalizacijos sąlygomis	88
European Post-Constitutionalism: Outlines of Legal Challenges for Future Liberal Democratic Society in the Era of Globalization	88

Paweł Terpiłowski*University of Wrocław (Wrocław, Poland)*

Activity of Electoral Action of Poles in Lithuania in the Face of Neoimperial Foreign Policy of Russian Federation	89
--	----

Felix Thies*Goethe University Frankfurt (Frankfurt am Main, Germany)*

Svetimos kilmės vardų integravimas Daukšos <i>Postilėje</i> (1599)	90
The Integration of Names in Daukša's <i>Postil</i> (1599)	91

Jurga Trimonytė Bikeliene*Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)*

Lėksinės sistemos paribio reiškiniai: refrenų tyrimų apžvalga	91
Phenomenon of Periphery of Lexical System: Overview of Research of Refrains	92

Maciej Trojnar*Jagiellonian University (Kraków, Poland)*

Spory o język nabożeństw na Litwie w latach 1918–1940	93
Conflict Over a Liturgical Language in Lithuania in 1918–1940	94

Agnė Tvaronavičienė*Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)*

Mediation for Better Access to Justice	94
--	----

Jolita Urbanavičienė*Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)*

Lietuvių kalbos priebalsių palatalizacija akustinės fonetikos požiūriu	95
Palatalization of Consonants in Standard Lithuanian from the Viewpoint of Acoustic Phonetics	95

Dainius Vaitiekūnas*Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)*

Lietuvių literatūros istorija pagal Algirdą Julijų Greimą	96
The Lithuanian Literary History by Algirdas Julius Greimas	97

Tadas Valančius	
<i>Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)</i>	
Teisė į apeliaciją kaip konstitucinė teisė: Lietuvos ir Lenkijos atvejais	97
A Right to an Appeal as a Constitutional Right: the Case of Lithuania and Poland	98
Justyna Walkowiak	
<i>Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)</i>	
Un-Lithuanian Feminists, Sexist Patriots and New Traditions: Feminine Surnames in Lithuania and in Europe	99
Vidas Valskys	
<i>Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)</i>	
Kai kurie giminės raiškos atvejai: norma ir dabartinės vartosenos polinkiai	100
A Few Cases of Expressing Gender: Standard and Tendencies of Its Current Usage ...	100
Naďa Vaverová	
<i>Charles University (Prague, Czechia)</i>	
On Reincarnation in Lithuanian Folklore	101
Vilma Vilkaitė-Leonavičienė	
<i>Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)</i>	
Žodyno ugdymas ir besimokančiojo tapatybė	102
Vocabulary Development and Learner Identity	102
Jolanta Zabulytė	
<i>Vilnius Art Academy, Kaunas Faculty (Kaunas, Lithuania)</i>	
Plants Decoration of Lithuanian Wooden Crosses: Regional Traditions Features	103
Larysa Zharebtsova	
<i>Dnipropetrovsk National University (Dnipropetrovsk, Ukraine)</i>	
The Customs System of the Grand Duchy of Lithuania at the End of the 15th – the Middle of the 16th Centuries: Peculiarities of Formation	103
Andrzej Źak	
<i>University of Warsaw (Warsaw, Poland)</i>	
Najważniejsze cechy fonetyki litewskiej gwary okolic Gierwiat na Białorusi	104
The Most Important Phonetic Features of the Lithuanian Dialect of Gierwiat Area in Belarus	105

Laimutė Adomavičienė
Institute of Lithuanian Literature and Folklore (Vilnius, Lithuania)

**ALGIRDO LANDSBERGIO KRITIKA:
LIETUVIŲ–LENKŲ LITERATŪRŲ RYŠIAI**

Pranešime pristatoma lietuvių rašytojo, dramaturgo, kritiko, aktyvaus visuomenininko Algirdo Landsbergio (1924–2004) literatūros kritika. Analizuojami straipsniai, knygų / spektaklių recenzijos, anotacijos, kuriose atsiskleidžia lietuvių–lenkų kultūrų (literatūros, teatro, muzikos) sąsajos. Rašytojo dalyvavimas, aktyvi veikla pasaulio lietuvių PEN klube suteikė jam progą pažinti Rytų-Vidurio Europos tautų literatūras. A. Landsbergis lietuvių literatūrą vertino Rytų-Vidurio Europos kontekste, remdamasis gretimų šalių, tarp jų ir Lenkijos, patirtimi. Aktualindamas Lenkijos „kultūrinę revoliuciją“, roko sąjūdį, teigė, kad lietuviai rašytojai priklauso galingam sąjūdžiui – Rytų Europos intelektualiam kultūros avangardui. Recenzijose, anotacijose pristatė lenkų rašytoją Česlovą Milošą, jo užsienio kalbomis išleistas knygas: „Une autre Europe“ (1964, prancūzų k.), „Conversations with Czesław Milosz“ (1987, anglų k.), „Provinces“ (1992, anglų k.); lenkų prozininko Tadeusz Konwickio romaną „The Bohin Manor“ (1990, anglų k.), lenkų poetės, kritikės Elenos Włodarczyk studiją „Žodis ir prievarta“ (1983). Domėjosi ir įžvalgiai vertino lenkų teatrą (str. „Lenkai užkariauja Florenciją“). A. Landsbergio kritikos tekstuose išryškėja literatūrų panašumai, skirtumai, gvildenamos Rytų-Vidurio Europos kultūrai bendros problemos.

**ALGIRDAS LANDSBERGIS CRITICISM:
RELATIONS OF LITHUANIAN-POLISH LITERATURES**

The report presents the criticism of the literature of the Lithuanian writer, playwright, critic, and the active public figure Algirdas Landsbergis (1924–2004). It contains the analysis of articles, reviews of books / plays, annotations revealing the links between the Lithuanian and Polish cultures (literature, theatre, and music). The writer's participation and activities in the PEN club of the Lithuanians of the world gave him the opportunity to get to know the literatures of the East-Central European nations. A. Landsbergis evaluated the Lithuanian literature in the context of East-Central Europe, on the basis of experience of the neighbouring countries, including the Poles. By actualising the Polish “cultural revolution”, the Rock movement, he stated that Lithuanian writers belong to the powerful movement – the cultural and intellectual avant-garde of the East European culture. In the reviews and annotations he presented the Polish writer Czesław Miłosz, his books published in foreign languages (“Une autre Europe” (1964, French), “Conversations with Czesław Milosz” (1987, English), “Provinces” (1992, English); the Polish writer Tadeusz Konwick (novel “The Bohin Manor”,

1990, English) and the study of the Polish poet and critic H el ene W lodarczyk "Word and Violence" (1983). He took interest and provided insights in evaluating the Polish theatre (article "The Poles are Conquering Florence"). Critical texts of A. Landsbergis highlight the similarities and differences of literatures and analyse the problems common to the culture of East-Central Europe.

Laima Anglickien 

Vytautas Magnus University (Kaunas, Lithuania)

ŐIUOLAIKINIO LIETUVIŲ VAIKŲ FOLKLORO TENDENCIJOS

PraneŐime bus aptartas Őiandien natūraliai vaikŲ paaugliŲ ir jaunimo aplinkoje gyvuojantis folkloras. Skirtingoms amŐiaus grupėms yra būdingi skirtingi Őanrai, bet folkloras ypač populiarus tarp 5–14 metŲ vaikŲ.

Kilmės poŐiuriu Őiuolaikinis vaikŲ folkloras nevienalytis. Skirtinos keturios ryŐkesn s grupės: 1) dabartin  pačiŲ vaikŲ kūryba; 2) iŐ dabartinio suaugusiŲjŲ folkloro perimti kūriniai; 3) tradicinio folkloro palikimas; 4) sutautosak j  groŐin s literatūros kūriniai.

Folkloro pavyzdŐiai dabartiniuose mūsŲ mokykliniuose vadovėliuose yra atrinkti, visŲ pirma, atsiŐvelgiant į menin -estetin  funkcij . Tradiciniams vaikŲ folkloro kūriniams būdingas funkcinis sinkretizmas: drauge su menin -estetine funkcija atskiruose tautosakos Őanruose gali būti susiliejusios Őaidybin , didaktin , informacin  ir kitos funkcijos. Sinkretizmas būdingas ir Őiandienos vaikŲ kolektyvuose plintantiems kūriniams, tik vaikai pirmenyb  teikia tiems, kuriuose menin -estetin  funkcija yra Őalutin , o dominuoja kitos funkcijos (ypač Őaidybin ). Kitaip tariant, vaikams įdomus toks folkloras: juokingas, suaugusiŲjŲ akimis Ői rint, Őiaurus, o paaugliams – dar ir neŐvankus.

Tarp vaikŲ paplitę tautosakos Őanrai: 1) skaičiuotės; 2) eil raŐtukai (juokingi, Őiaur s arba obsceniŐki (neŐvank s); 3) ŐmaikŐŐios dainelės; 4) erzinimai / prasivardŐiavimai; 5) Őiurp s; 6) sakmiŐki pasakojimai / Őiuolaikin s sakmės; 7) paaugliŲ mergaičiŲ meil s istorijos; 8) įvairŲ trumpi pasakymai: posakiai, antipatarl s; 9) anekdotai; 10) minkl s; 11) grandininiai laiŐkai; 12) vaikŲ burtai; 13) mokyklinis proginis „folkloras“ (mokyklŲ himnai, įvairiŲ mokyklŲ Őven iŲ – rugsėjo 1-osios, Őimtadienio, paskutinio skambučio, iŐleistuviŲ – folkloras).

VaikŲ folkloras Őiais laikais įvairialypis, daugiafunkcis, o, nemokliŐkai pasakius, – tikrai įdomus ir smagus. Vieni kūriniai atliekami ŐodŐiu, kita dalis folkloro kūriniŲ gyvuoja virtualioje erdvėje. Vaikai j  siuntinėja vienas kitam elektroniniu būdu. Őiuo metu kūriniai internete yra ir vizualizuojami, t. y. papildomi nuotraukomis, pieŐiniais, vaizdo siuŐetais.

Dabartinėje vaikų ir paauglių aplinkoje įsitvirtina folkloras, kuris tenkina svarbias dvasines jų reikmes, kokių šiuo metu nepajėgia tenkinti tėvai, mokykla, knygos, televizija, internetas. Nunykus su šiomis reikmėmis susijusiems tradicinio folkloro žanrams, jų vietoje atsiranda naujų šiuolaikinių žanrų. Pažymėtina, kad pastarieji yra kur kas glaudžiau susiję su atitinkamo amžiaus vaiko psichika negu nunykusieji. Pavyzdžiui, šūrupės ir sakmės / įvairūs gandai vaikams padeda išmokti išgyventi įvairias baimes, ypač pačią didžiausią – mirties – baimę.

Šiandieninis vaikų folkloras yra greitai kintantis. Vaikai perkuria ne tik tradicinį lietuvių folklorą, bet perima ir kūrybingai panaudoja kitų tautų / kitų kalbų / kitų kultūrų tekstus ir siužetus.

MAIN FEATURES OF CONTEMPORARY CHILDREN'S FOLKLORE

The aim of the lecture is to present the main features of Lithuanian children's folklore of the end of the 20th – beginning of the 21st centuries. Different age groups like different genres of folklore, but generally speaking, the folklore is the most popular among 5–14 years children and teenagers.

The goals are to highlight the essential features of various children's folklore genres, to show how contemporary Lithuanian children's folklore has changed in comparison to children's folklore registered in the 20th century and to elicit the relationship between the present day and traditional folklore and to discuss the reasons behind their popularity.

The main genres of folklore which are spread among children are counting-out rhymes, funny or horror verses, snappy songs, teasing rhymes, horror stories, contemporary legends, love stories, short sayings, anecdotes, magic spells, etc.

Contemporary children's folklore is very miscellaneous and multifunctional; it reflects the world of today, even though present day realia do not receive the same attention in all genres. In children's folklore, the world has always been treated in a comic way. Some genres can be distinguished by their cruelty and obscenity. One part of the genres exist only in the oral form, the other part of the folklore is spread on the Internet. Its digital variants started to appear first in the written form and later provided with visual illustrations and even video clips.

Contemporary children's folklore is very dynamic, children re-create not only traditional Lithuanian folkloristic texts, the international plots of various genres are creatively used and new versions are created.

Children folklore changes as the child grows. Development of children's folklore is based on the opposition of destruction and creation. Depending on the genre and the age group, children create a particular model of the world. As children become older, that model is destroyed and a new one is created in the place of it. Constructive relationship with the world and at the same time neglecting and destruction lie in the very nature of the child and are the engine of development. As a child grows, not only the worlds created by the child's imagination are neglected. The child gets in conflict with the world of adults, criticizes its order and opposes its rules.

Virginija Balsevičiūtė-Šlekienė

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

JUSLIŲ SINESTEZIJA JONO JUŠKAIČIO POEZIJOJE

Pranešime siekiama aptarti juslinį Jono Juškaičio poezijos lygmenį. Remiamasi A. J. Greimo darbais („Apie netobulumą“, „Pastabos apie pasijas“ ir kt.), teikiančiais metodologines prieigas tokio pobūdžio analizėms. Daugiausia dėmesio skiriama svarbiausioms joslėms ir jų teikiamoms patirtims išryškinti. Aptariamas kūrybos vizualumas, kvapų ir garsų semantika.

Tyrimui aktuali iš Aristotelio tradicijos perimta sinestezijos sąvoka, apibūdinanti juslinį suvokimą, kai vienos rūšies pojūčiai sukelia kitų pojūčių aliuziją (garsas primena spalvą, spalva asocijuojasi su šiluma ir pan.). Ryškiniami juslių sinestezijos atvejai ir jų prasmė. Atskleidžiama, kad dažniausiai siejami garsai ir kvapai, derinami uoslės ir regos keliami įspūdžiai ir kad J. Juškaičio lyrikoje joslės turi ryškius emocinius atitikmenis, niuansuoja daugelį subjekto būsenų, gali pažadinti atmintį.

Analizuojant eilėraščių „Vasaros kaitros“, atskleidžiamas J. Juškaičio kūrybai itin būdingas juslių sinestezijos atvejis, leidžiantis sukurti daugiamatę meninę tikrovę, kurioje susilieja žmogaus, gamtos ir kosmoso pasauliai. Taip pasiekiamas estezės lygmuo.

Išvadose apibendrinama, kad svarbiausios joslės atlieka kontraversiškus teminius vaidmenis, įtvirtina svarbiausias gyvybės ir mirties paradigmas. Jos teigia pasaulio grožį, pilnatvę, gyvastingumą, bet atveria nykimo ir mirties patirtį. Joslės tarnauja pasaulio vienovei atskleisti, kuria metafizinės tikrovės ilgesį.

JONAS JUŠKAITIS' POETRY SENSUAL LEVEL

The aim of this article is to discuss the sensual level of Jonas Juškaitis' poetry.

A. J. Greimas' works (*About the imperfection, The Semiotics of Passions*, etc.), are being mentioned here, since they provide the methodological references to such analysis. The most attention is being paid to the marking of the senses and experiences, evoked by them. The visuality and the semantics of smell and sound are reviewed.

The concept of synesthesia taken from Aristotle, which describes the sensual perception of one type of senses evoking the allusion of another type of senses (sound reminds of colour, colour is associated with warmth, etc.) is especially relevant to this research. The cases of sensual synesthesia and their meaning are being pointed out. It is being revealed that most often sounds are associated with odours, the impressions of smelling are combined with those of seeing and that senses in Juškaitis' lyrics have distinct emotional analogues, they colour many subject's states, can stir up memory.

When analysing the poem "Summer heat" we notice the case of sensual synesthesia, especially characteristic to Juškaitis' creation, allowing to create the multidimensional artistic reality, in which the worlds of man, nature and cosmos merge. Thus the level of esthesis is being reached.

In conclusion it is being summarised that the main senses play the controversial thematic roles, consolidate the main paradigms of life and death. They affirm the beauty, fullness, aliveness of the world, but also recall the experience of decay and death. Senses serve for revelation of world's oneness, create the longing for metaphysical reality.

Giedrė Barkauskaitė

Vytautas Magnus University (Kaunas, Lithuania)

LIETUVOS DAINŲ ŠVENČIŲ TRADICIJA: TAUTOS TAPATUMO (SU)KŪRIMAS

Lietuvos Dainų šventės turi kiek ilgesnę negu devyniasdešimt metų trunkančią istoriją: pirmoji Lietuvoje Dainų šventė įvyko 1924 metais, o pirmoji Šokių šventė suorganizuota 1937 metais. Šie renginiai iki šiol sudaro Lietuvos dainų švenčių istorinį pagrindą. Ilgainiui tiek Dainų švenčių renginių, tiek įvairesnių žanrų gausa plėtėsi. Buvo ir iki šiol yra organizuojamos rajoninės, įvairių miestų dainų šventės, 1964 metais suorganizuota pirmoji Moksleivių dainų šventė, ryški studentų „Gaudeamus“ švenčių tradicija, šie renginiai organizuojami kas kelerius metus arba Lietuvoje, arba Latvijoje, arba Estijoje. Dainų šventės Lietuvoje sujungia įvairiausių

meninių žanrų renginius, tuo laiku masiškai skamba dainos, liaudiška ir pučiamųjų orkestrų muzika, organizuojamos tautodailės parodos, vyksta teatrų pasirodymai ir daugybė kitų renginių. Remdamiesi 2007 metais priimtu Dainų švenčių įstatymu, galime teigti, kad „Dainų šventė – stambaus masto tradicinio, mėgėjų ir profesionalaus meno renginys arba jų ciklas, kurį sudaro jungtinės dainų, šokių, instrumentinių kolektyvų, folkloro ansamblių ir kitų meno kolektyvų programos“. Pranešime sąvoka „Dainų šventė“ apima visus su šiuo renginiu susijusius kultūrinius žanrus, sujungia skirtingų laikotarpių įvairuojančius pavadinimus (pvz., sovietmečiu vadinta *Respublikinė dainų ir šokių šventė*, nuo 1990 m. – *Lietuvos tautinė dainų šventė*; 1994 m. – *Pasaulio lietuvių dainų šventė* ir kt.).

Trys Baltijos šalys yra išlaikiusios šį unikalų reiškinį: Lietuvos, Latvijos ir Estijos Dainų švenčių tradicija nuo 2003 m. yra UNESCO pripažinta nematerialiu kultūros paveldu. Lyginant šalių kaimynių švenčių tradicijas, akivaizdu, jog Lietuvos dainų švenčių istorija yra trumpiausia. Tačiau jau kelioms kartoms, daugybei piliečių tai – svarbi ir neatsiejama Lietuvos kultūros dalis. Šis reiškinys geba sujungti tiek įvairius meninius žanrus, tiek skirtingas visuomenės grupes, leidžia apžvelgti Lietuvos kultūros raidą, pamatyti kultūrinių vertybių, tautos identiteto suvokimą.

Pranešime dėmesys telkiamas į Lietuvos dainų švenčių reiškinį, apžvelgiama chronologija skirtingais laikotarpiais (tarpukario, sovietmečio ir po Nepriklausomybės atkūrimo). Siekiama trumpai apibūdinti kiekvieno renginio išskirtinumą, aptarti pokyčius ir nekintančią tradiciją vienijančius elementus, numatyti neeilinei ateinančiais metais vyksiančiai Dainų šventei keliamus lūkesčius – 2018 metais išskirtinai pažymėti Lietuvos valstybės šimtmečio jubiliejų.

A TRADITION OF SONG FESTIVALS IN LITHUANIA: AN IDENTITY CREATION OF NATION

The history of Song festivals in Lithuania is a little bit longer than ninety years: for the first time the Song festival in Lithuania occurred in 1924, first Dance festival was organized in 1937. These events are historical foundation of song festivals in Lithuania until today, the abundance of Song festival events and various genre has spread. Song festivals are organized in regions and various cities until today, first Schoolchildren's Song festival was organized in 1964, and there is a distinct tradition of festivals by students from Gaudeamus, these festivals take place every few years in Lithuania, Latvia or Estonia. Song festivals in Lithuania combine various artistic genre events, songs, traditional and wind instrument music sounds, exhibitions of folk art, theatre performances and many other concerts are organized during that period of time. According to Law of Song festivals, which was passed in 2007, we can affirm that “the Song festival is a massive traditional event or a cycle of events of amateurs and

professional art, which combines united programs of songs, dances, instrumental collectives, folk ensembles and other art collectives". In a report, a definition of the Song festival combines all cultural genre which is related to this event, it combines different names of different periods of time (for example, it was called as *Republic Song and Dance festival* during soviet period, since 1990 – as the *National Song festival of Lithuania*, since 1994 – as *World Lithuanian Song festival*, etc.).

Three Baltic States have kept this unique phenomenon: a tradition of Song festivals in Lithuania, Latvia and Estonia has been admitted as non-material cultural heritage by UNESCO in 2003. In comparison with other traditions of festivals in neighbouring countries, it is obvious that the history of song festivals in Lithuania is the shortest one. It is an important part of culture in Lithuania for a few generations and many citizens. This phenomenon is able to combine various genre of art, groups of society, it lets look through the development of culture in Lithuania, to understand cultural values and identity of nation. In this work, the attention is payed to the phenomenon of song festivals in Lithuania, it is looking through a chronology during various periods of time (interwar, soviet period and after Restoration of Independence) and it is seeking to describe features of every event shortly, to discuss changes and elements, which unites an unchanging tradition, to foresee the expectations for the upcoming Song festival in commemoration of one hundred years anniversary of Lithuania in 2018.

Gintarė Bernotienė

Institute of Lithuanian Literature and Folklore (Vilnius, Lithuania)

LIETUVIŲ KULTŪROS DIALOGAI SU DALIOS GRINKEVIČIŪTĖS LIUDIJIMU *LIETUVIAI PRIE LAPTEVŲ JŪROS*

Lietuviai prie Laptevų jūros – autentiškas Dalios Grinkevičiūtės liudijimas apie 1941 m. birželio 14 d. masinius Lietuvos gyventojų trėmimus į Sibirą – yra tapęs stabilia lietuvių literatūros kanono dalimi, svarbia kolektyvinės atminties forma. Pirmiau skelbti užsienyje, o Lietuvoje publikuoti tik po autorės mirties, Lietuvai atgaunant Nepriklausomybę, šie prisiminimai buvo svarbus istorinis liudijimas, posovietmečiu formavęs lietuvių tautos savivoką. Ši dokumentinė proza įdomi ir užsienio auditorijai – iki pat šių dienų D. Grinkevičiūtė išlieka tarp verčiamiausių lietuvių rašytojų.

Šiame pranešime rūpi pažvelgti, kaip lietuvių kultūra atsiliepia į šį XX a. tautos kančių emblema tapusį liudijimą, kurio autorei tremtinei, gydytojai D. Grinkevičiūtei (1927–1987) šįmet sukaktų 90 metų.

Poetas, prozininkas, dailininkas Leonardas Gutauskas 2004 m. publikavo poemą-epitafiją D. Grinkevičiūtei. Poema-epitafija 2016 m. išversta į anglų ir rusų kalbas ir pavadinta *Veidrodis žiemą*. Šiame memorialinio žanro kūrinyje tremties tragediją L. Gutauskas universalizuoja, perrašo išlaikydamas dialogą ne tik su D. Grinkevičiūtės liudijimu, bet ir su Šventuoju Raštu, jo stilistika. Psalmiškas poemos iškilmingumas motyvuoja tremties kaip metafizinės gėrio ir blogio kovos vaizdavimą, o tekusias kančias kviečia suvokti kaip ekstremalų žmogaus dvasios išbandymą; faktiškasis tremtinių pažeminimas čia atsiskleidžia kaip jų etinės laikysenos išaukštinimas.

Romane *Sapnų teologija* L. Gutauskas taip pat nurodo D. Grinkevičiūtės aprašytas tremties realijas, tačiau šis stebuklingumo logika besiremiantis pasakojimas pirmiausiai traktuotinas kaip tam tikra trauminės patirties harmonizavimo pastanga. Tremties suardyta tvarka čia simboliškai atkuriamas kreipiantis ne tik į krikščionišką tikėjimą, bet ir į etninę tradiciją, akcentuojant Lietuvoje likusių ir išstremtųjų likiminį bendrumą, kuriam atskleisti L. Gutauskas pasirenka tą pačią kaip ir poemoje *Veidrodis žiemą* dieviškosios regos taško sankcionuotą visalaikio regėjimo perspektyvą.

THE DIALOGUES OF LITHUANIAN CULTURE WITH DALIA GRINKEVIČIŪTĖ'S TESTIMONY *LITHUANIANS BY THE LAPTEV SEA*

An authentic testimony by Dalia Grinkevičiūtė (1927-1987) about the 14th of June 1941 deportations of Lithuanian citizens to Siberia, *Lithuanians by the Laptev Sea*, is a steady part of the Lithuanian literature canon, a text that has entered the collective memory. Published only after the author's death, as soon as the Lithuanian independence has been restored, these memoirs have become an important historical witness forming the self-perception of Lithuanian nation in post-soviet times. This piece of the documentary prose has gained some interest among the foreign audience too – even today Grinkevičiūtė's work is among the most often translated works of Lithuanian writers.

This presentation aims at giving a more detailed picture on how the Lithuanian literature responds to this testimony, which has become an emblem of our nation's loss throughout the 20th century. The literary suggestibility, documentary character and spread of her memoirs have determined that the stories of people exiled to the Laptev Sea back in 1942 have become the representative narrative on deportations in Lithuanian culture.

After meeting with real people, who shared Grinkevičiūtė's fate, and collecting their verbal memoirs, Rūta Šepetytė, herself born in the family of Lithuanian emigrants in the USA, wrote a popular novel *Between the Shades of Grey* (2011), which has become an international bestseller (published in 51 country) and been screened (2017).

Whereas *the Mirror in Winter*, the poem-epitaph for Dalia Grinkevičiūtė, written by poet, novelist and artist Leonardas Gutauskas in 2004 and in 2016 translated into English and Russian, far differs from popular literature. This literary work contains a double code: it is intertextually related not only to Grinkevičiūtė as a personality and her testimony, but also to the Psalm 51, the so-called Psalm of Repentance. The novel by Gutauskas *Theology of Dreams* also refers to deportation theme. These two literary works are discussed as the post-memory generation's response to the survived tragedy.

Jolanta Bieliauskaitė
Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

VALUE-BASED EDUCATION OF LITHUANIAN LAWYERS WITHIN A CENTURY

The 1st paragraph of the 109th article of the Constitution of the Republic of Lithuania states: "In the Republic of Lithuania, justice shall be administered only by courts". The broad interpretation of this statement suggests that not only judges, but also every lawyer can be considered as an agent of the administration of justice (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, 1990, art. 12) and bring an important contribution to the protection of this and other fundamental constitutional values such as the rule of law, rights and freedoms of persons, legal security and legal certainty etc. Therefore, as the Constitutional Court of the Republic of Lithuania held (February 20, 2008 ruling), in a democratic state under the rule of law big requirements are raised to the profession of lawyer, because it is possible to ensure these values only if lawyers have the necessary professional competence.

The value-based approach towards professional activity of lawyer follows from the very essence of concepts of law and justice, which reveal their normative as well as value-based character. Thus, for the maintenance of justice and its' administration, future lawyers are required to have not only particular knowledge or skills, but also to foster certain values.

The purpose of this presentation is to reveal the development of the value-based education of Lithuanian lawyers starting from 1918 when the restoration of independent Lithuania was proclaimed till nowadays. In order to achieve this purpose the presentation will focus on the definition of the main elements of value-based education of lawyers and the analysis of the value-based content of Lithuanian legal education and its changes within a century.

Toma Birmontienė
Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

WAYS TO GUARANTEE STABILITY OF THE CONSTITUTION

The features of a Constitution, as constituent law, predetermine the necessity for the Constitution to preserve its stability, it would allow the respective society to organise the life in line with the provisions and the spirit of the Constitution, it is one of the preconditions for ensuring the continuity of statehood and respect for the values enshrined in its provisions. The stability of a Constitution does not mean the inalterability of its provisions; the legal regulation entrenched in certain provisions of the Constitution cannot be equated with the stability of the entire Constitution as constituent law. A Constitution should be open to changes; otherwise it may not meet the expectations of society and not reflect the changes taking place in the evolution of the state. Alterations to a Constitution can be made through the use of various constitutional instruments. Similar results can be achieved by amending a Constitution and interpreting its provisions.

Frederik Bissinger
Stockholm University (Stockholm, Sweden)

FAMILY LANGUAGE POLICIES AND IDENTITY CONSTRUCTION OF LITHUANIAN FAMILIES IN SWEDEN: A CASE STUDY

Being settled with in the paradigm of the sociolinguistics of mobility, the current project investigates Lithuanian families which migrated to Sweden and how their individual linguistic repertoires develop and how far Lithuanian as the heritage language of the children is maintained. The present case study focuses on a Lithuanian family and explores with in a linguistic ethnographical approach the family language policy and how identities are constructed and negotiated in the family domain. The analyzed data consists of self-recordings, interviews and observations. The findings illustrate that Lithuanian is the main language at home and the mother has implemented a clear policy trying to ensure that Lithuanian is used. However, the society language Swedish belongs to a certain degree to the available linguistic repertoire in the family domain brought in by the youngest daughter and it is part of the identity negotiation. The importance of Swedish as the society language is acknowledged, however, it shall be rather excluded from the family domain to foster the heritage language and Lithuanian identity. Besides of what language is used, the mother is also aware of a correct

language use and corrects grammatical mistakes. In comparison, the father is less actively controlling the implementation of the family language policy and does not react when the daughter uses Swedish at home. The results illustrate how the society language enters the family domain to a certain degree and even though there is a clearly defined family language policy, it still belongs to the available repertoire at home. The question how far the presence of the society language at home influences the use of Lithuanian on a long-term and interrelatedly the maintenance of the heritage language among the children remains and needs to be addressed in a long-term study.

Rūta Brūzgienė

Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

**A. J. GREIMO MOKYKLA:
MUZIKOS SEMIOTIKA IR LITERATŪROLOGINĖ KOMPARATYVISTIKA**

A. J. Greimo semiotikos pagrindu buvo sukurta muzikos semiotikos teorija (jos pagrindėjas Eero Tarasti), kuri vėliau savo ruožtu išsišakojo į daugelio muzikos sričių ir aspektų tyrimus. Viena sričių, kurioje tam tikri muzikos semiotikos postulatai ir principai gali būti parankūs, yra komparatyvistiniai literatūros muzikalumo tyrimai. Kita vertus, ir literatūrologinėje semiotikoje yra konceptų (pvz., pasijų semiotika ir kt.), kurie gali padėti išreikšti literatūros teksto vidinės formos dinamiką, jos procesualumą. Literatūros ir muzikos sąveikos nulemtos bendros kilmės, raidos bruožų, raiškos ypatybių. Todėl literatūros kūrinio muzikalumas gali būti analizuojamas: 1) bendrų vokalinių žanrų požiūriu; 2) vadinamosios „žodžio muzikos“ aspektu; 3) verbalinės muzikos (įvaizdžių, tematizavimo); 4) muzikos formų ir technikos analogų požiūriu. Visais atvejais kūrinio muzikalumui tirti naudotinos ne tik įprastinės metodologijos (fonikos, sintaksinio intonacinio muzikalumo, metrikos tyrimai), ne tik muzikos formų analizės metodai (H. Riemann, V. Bobrovsky ir kt.), bet ir kai kurie muzikos semiotikos aspektai. Pranešime ir bus aptariama, kokie svarbiausi muzikos semiotikos konceptai galimi taikyti įvairiems literatūros teksto muzikalumo aspektams analizuoti. Bus remiamasi Algirdo Juliaus Greimo, Kęstučio Nastopkos, Werner Wolfo, Eero Tarasti, Ingos Jankauskienės ir kt. darbais, naudojama komparatyvistinė metodologija.

Laimutė Bučienė

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

KELETAS SKAIČIAUS FORMŲ VARTOJIMO ATVEJŲ

Įteisintos bendrinės kalbos normos ir joms iliustruoti parinkti pavyzdžiai ne visada atspindi dabartinę kalbos padėtį, atliepia kalbos vartotojų reikmes, todėl aktualu iš naujo peržiūrėti kai kurias teikiamas rekomendacijas, tikslinti normų ir klaidų ribas, nustatyti kodifikacijos santykį su gyvosios kalbos vartosenos polinkiais. Vienas iš rūpimų gramatinių formų vartojimo klausimų – daiktavardžių skaičiaus normiškumas. Vartosenoje dažnai pasitaiko įvairuojanti – norminė ir nenorminė – daiktavardžių skaičiaus raiška.

Pranešimo tikslas – panagrinėti kai kuriuos daiktavardžių skaičiaus kategorijos raiškos atvejus, iškelti svarbiausius vienaskaitos ir daugiskaitos formų konkurencinės vartosenos ypatumus dabartinėje lietuvių kalboje.

Pranešimas remiasi 2016–2017 m. Lietuvos edukologijos universiteto Lietuvių kalbotyros ir didaktikos katedros atliekamu lietuvių kalbos gramatinių formų dabartinės vartosenos, konkurencijos ir polinkių tyrimu (vadovė doc. dr. Lina Murinienė). Tyrimu siekiama iširti dabartinės lietuvių kalbos gramatinių formų vartosenos ypatumus bei polinkius, įvertinti su kodifikuota norma nesutampančius gramatinio įforminimo atvejus ir atskleisti dabartinėje vartosenoje funkcionuojančių raiškos priemonių konkurenciją.

Pranešime bus aptarta keletas keblesnių skaičiaus formų vartojimo atvejų ir nagrinėjamos priežastys, dėl kurių šio kalbos reiškinių normos dabartinėje vartosenoje svyruoja ir konkuruoja su nenorminiais raiškos variantais. Tyrimui aktualūs gramatinių formų vartojimo ir gramatinio įforminimo atvejai imti iš specialiai projektui sukaupto reprezentatyvaus rašytinės ir sakytinės dabartinės kalbos tekstų korpuso ir papildomų šaltinių: dažnai iš interneto, kitų dabartinės vartosenos tekstų.

Vienas iš nagrinėjamų dalykų – abstrakčiųjų daiktavardžių skaičiaus formų variantai ir norminis jų vertinimas. Dabartinės vartosenos stebėjimas leidžia teigti, kad vienaskaitinių daiktavardžių daugiskaitos vartojimo atvejai linkę plisti: *Stiprėja šalių valstybingumai* (=valstybingumas). *Įmonių pelnai* (=pelnas) *auga sparčiau nei pajamos*. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad ne visada skaičiaus formų pasirinkimas aiškus ir apibrėžtas. Mat abstrakčios reikšmės daiktavardžiai sukonkretėja, todėl jų daugiskaita pateisinama: *pardavimas* ir *pardavimai*; *rizika* ir *rizikos*; *atsakomybė* ir *atsakomybės*.

Kitas pranešime svarstomas klausimas – vengtina vienaskaita, kalbant apie šventes, dienas ir pan. progas, susijusias su tam tikra žmonių grupe (pagal profesiją, specialybę, socialinę padėtį ir pan.): *Spalio 5-oji – Mokytojo (–Mokytojų) diena* (Kalbos patarimai 1, 2002, 21). Reikia

pažymėti, kad šiais atvejais dabartinėje lietuvių kalbos vartosenoje vienskaitos ir daugiskaitos formos vartojamos variantiškai.

SEVERAL CASES OF USAGE OF NUMBER FORMS

The validated norms of the standard language and the examples selected to illustrate them do not always reflect the current situation of the language and do not respond to the needs of language users; therefore, it is appropriate to review certain recommendations, update the limits of norms and errors and establish the relationship between codification and the tendencies of usage apparent in the living language. One of the issues of concern pertaining to the usage of grammatical forms is the standardised usage of the number of nouns. A varying – standard and non-standard – expression of the number of nouns can be found in the actual usage.

The aim of the paper is to analyse certain cases of expression of the category of number of the noun, to point out the major peculiarities of the competitive usage of singular and plural forms in the present-day Lithuanian language.

The paper is based on the research of the current usage, competition and tendencies of Lithuanian grammatical forms which is being carried out by the Department of Lithuanian Linguistics and Didactics of Lithuanian University of Educational Sciences in 2016–2017 (headed by Assoc. Prof. Dr. Lina Murinienė). The research seeks to investigate the peculiarities and tendencies of the usage of grammatical forms of contemporary Lithuanian, to evaluate the cases of grammatical formalisation which are not consistent with the codified norm and to reveal the competition of the means of expression functioning in the current usage.

The paper will discuss several more troublesome cases of usage of number forms and address the reasons explaining why the norms of this linguistic phenomenon vary in the present-day usage and compete with non-standard variants of expression. The cases of usage of grammatical forms and grammatical formalisation relevant for the research were selected from the representative corpus of texts of the written and oral present-day language and additional sources: usually from the Internet and other texts representing the contemporary usage.

One of the issues under consideration is the variants of number forms in abstract nouns and their norm-referenced evaluation. The observation of the current usage leads to the conclusion that the cases of usage of singular nouns in the plural tend to spread: *Stiprėja šalių valstybingumai* (=valstybingumas). *Įmonių pelnai* (=pelnas) *auga sparčiau nei pajamos*. It should also be noted that the difference between number forms is not always clear, and their choice is not so obvious and defined. After all, abstract nouns tend to concretise (they become

divisible; the items denoted by them can be counted); therefore, their plural form can be justified: *pardavimas* and *pardavimai*; *rizika* and *rizikos*; *atsakomybė* and *atsakomybės*.

Yet another topic addressed in the paper is the plural form which should be avoided in case of holidays, days and similar occasions relating to a certain group of people (by profession, speciality, social status, etc.): *Spalio 5-oji – Mokytojo (–Mokytojų) diena* (*Language Advice* 1, 2002, 21). It is noteworthy that in the above cases the singular form and the plural form are used in a variable manner in the contemporary Lithuanian usage.

Bartosz Chmielewski

War Studies University / Przegląd Bałtycki (Warsaw, Poland)

ROSYJSKA MIĘKKA SIŁA NA LITWIE – NARZĘDZIA I CELE

Wojna w rozumieniu stricte militarnym była od zawsze jednym z narzędzi polityki. Służyła do osiągnięcia celów strategicznych postawionych sobie przez jeden podmiot polityczny przeciw drugiemu (lub grupie podmiotów). W drugiej połowie XX wieku i w XXI wieku narzędzie to straciło na znaczeniu. W szczególności na teatrze europejskiej rozgrywki strategicznej. Prestiżowe, finansowe, a także polityczne koszty osiągnięcia swoich celów za pomocą narzędzi militarnych są obecnie zbyt wysokie. Od lat zamiast twardej siły państwa wchodzące w skład obszary euroatlantyckiego wywierają wpływ na parterów i osiągają swoje cele za pomocą miękkiej siły.

Czynnik ten w polityce międzynarodowej z coraz lepszymi efektami zaczyna stosować Federacja Rosyjska. Na całym kontynencie Europejskim działają fundacje, sieci organizacji i stowarzyszeń, media powiązane ideowo lub finansowo z Kremlem. Za ich pomocą FR usiłuje stopniowo wpływać na politykę i społeczeństwa państw Unii Europejskiej.

Litwa jak i pozostałe kraje bałtyckie nie są strategicznym celem FR. Polityka wobec regionu raczej pokrywa się z niektórymi działaniami wobec reszty obszaru byłego ZSRS. W referacie postaram się przybliżyć to zagadnienie pokazując narzędzia i adresatów rosyjskiej miękkiej siły na Litwie. Prezentowane przez mnie zagadnienie będzie miało miało charakter opisu sytuacji problemowej, a w mniejszym stopniu będzie materiałem śledczym.

RUSSIAN SOFT POWER TOWARDS LITHUANIA – TOOL AND GOALS

War understood in its military aspect was a tool of politics from ancient times. It was used to achieve strategic political goals between international subjects. In second half of XX century

and at the beginning of XXI this aspect lose its meaning. Especially when we analyse this factor on European theatre. Nowadays financial, prestigious and also political costs of achieving political goals became too high. Since 1945 hard power has been pre-empted by soft power in policy of euroatlantic states.

Also this factor is used by Russian Federation with better result each day. On whole European continent Russia runs foundations, associations, media connected by financial or ideological ties with Kremlin. By them Moscow tries to increase own influence on west societies and politicians.

Lithuania and other two Baltic states are not the main target of this policy. It is more a part of complex moves conducted towards all post-soviet countries. In my presentation I will show methods, targets and tools of Russian soft power in Lithuania.

Paulina Ciucka

University of Warsaw (Warsaw, Poland)

PAMIĘĆ KOLEKTYWNA I ODSŁANIANIE PRAWDY HISTORYCZNEJ W NAJNOWSZEJ LITERATURZE LITEWSKIEJ

Referat podejmuje temat pamięci – indywidualnej, historycznej i kulturowej – w odniesieniu do Holokaustu na Litwie oraz okupacji sowieckiej Prus Wschodnich po II wojnie światowej. Pretekstem dla omówienia tego zagadnienia w literaturze litewskiej będą dwie bazujące na wspomnieniach i dokumentalistyce powieści – „Mano vardas Marytė” A. Šlepikasa i „Tamsa ir partneriai” S. Parulskisa. Obie zostaną przedstawione w ogólnym kontekście historycznym i społecznym, z racji tego, że obie dotyczą bolesnych i kontrowersyjnych wydarzeń z przeszłości narodu. Nie bez znaczenia są bowiem społeczny odbiór literatury, która staje się punktem wyjścia do publicznej debaty o najtrudniejszych, niekiedy wstydliwych kartach historii, jak również pytanie o „dozwoloną” ilość fikcji w literaturze, która narusza historyczne tabu.

VISUOTINĖ ATMINTIS IR ISTORINĖS TIESOS ATSKLEIDIMAS NAUJAUSIOJE LIETUVIŲ LITERATŪROJE

Pranešime nagrinėjama II pasaulinio karo įvykių atminimo – individualios, kultūrinės ir istorinės atminties – tema naujausioje lietuvių literatūroje. Šiai temai atskleisti pasirinkti du prisiminimai ir dokumentinė medžiaga paremti romanai: S. Parulskio „Tamsa ir partneriai“ ir A. Šlepiko „Mano vardas Marytė“. Abi knygos bus pristatomos platesniame istoriniame ir socialiniame kontekste.

Tiek vienoje, tiek kitoje knygoje kalbama apie skausmingus ir neretai prieštarigai vertinamus lietuvių tautos istorijos įvykius. Pirmoje – apie holokaustą, antroje – apie po karo sovietų okupuotą Rytų Prūsiją. Nestebina, kad tokia literatūra sulaukia atgarsio visuomenėje – ji tarsi tampa atramos tašku visuomenės diskusijose apie sunkiausius, kartais gėdingus istorijos tarpsnius.

Taip pat bus svarstoma, kiek fikcijos leidžiama literatūroje, kurios pagrindas yra istorija, ypač tada, kai rašytojų kūryba peržengia tam tikrą istorijos tabu.

ON COLLECTIVE MEMORY AND UNCOVERING THE TRUTH OF HISTORY IN MOST RECENT LITHUANIAN LITERATURE

The presentation investigates the subject of memory – individual, historical and cultural – with reference to The Holocaust in Lithuania and the Soviet occupation of East Prussia after World War II. The analysis of the problem in Lithuanian literature will focus on two novels – “Mano vardas Marytė” by A. Šlepikas and “Tamsa ir partneriai” by S. Parulskis – both based on memoirs and archives. They will be presented in general historical and social context, as they touch on painful and controversial events of Lithuanian nation’s history. There are two issues of great significance: the social reception of literature, which becomes a starting point for public debate concerning the most difficult or even shameful chapters of history, and the question of the amount of acceptable fiction in literature that breaks historical taboo.

Anna Daugavet

Saint Petersburg University (Saint Petersburg, Russia)

LIETUVIŲ IR LENKŲ KALBŲ BENDRYBĖS LINGVISTIKOS IR LINGVODIDAKTIKOS ASPEKTAIS

Lietuvių ir lenkų tautų kaimynystė ir glaudūs santykiai nulėmė intensyvius abiejų kalbų kontaktus. Jų pėdsakų išlikę net ir dabartinėje lietuvių bendrinėje kalboje, kur šios bendrybės dažnai nesuvokiamos kaip svetimybės. Todėl jos nepritraukia tyrinėtojų dėmesio skirtingai nuo senuosiuose raštuose ar tarmėse aptinkamų polonizmų. Dalis tokių reiškinių galėjo atsirasti ne tik kaip leksikos bei gramatikos skolinimosi rezultatas, bet ir kaip bendrų, vienam arealui būdingų raidos tendencijų padarinys.

Lietuvių ir lenkų kalbų bendrybių pasitaiko įvairiuose kalbos sistemos lygmenyse. Vienas ryškiausių pavyzdžių fonetikos srityje būtų nosinių balsių ir mišriųjų dvigarsių su nosiniais sonantais distribucijos sąlygos (mišrieji dvigarsiai realizuojami prieš sprogstamuosius, o nosiniai balsiai – prieš pučiamuosius priebalsius). Gramatikos bendrybės gali pasireikšti kaip toks pat

linksnių ir prielinksnių valdymas (pvz., liet. *Juoktis iš ko*, lenk. *śmiać się z czego*, plg. rus. *смејат'с'а над чем*). Žodžių darybos srityje įsidėmėtinos darybinės struktūros atžvilgiu vienodos lekšemos, pvz., liet. *kartu*, lenk. *razem*; vard. liet. *kartas*, lenk. *raz* 'kartas' (plg. rus. *вместе*, vard. *место* 'vieta'). Pagaliau dabartinėje lietuvių bendrinėje kalboje ne tik gyvai vartojami, bet ir laikomi norma tokie polonizmai kaip, pvz., *fotelis* (lenk. *fotel*), *šalikas* (lenk. *szalik*) ir t. t. Tiesa, kai kurių lietuvių ir lenkų kalbų bendrybių neįmanoma atskirti nuo panašių baltarusių kalbos įtakos padarinių.

Lingvodidaktikos aspektu žinios apie lietuvių ir lenkų kalbų bendrybes gali būti naudingos rusakalbiams studentams, besimokantiems lietuvių kalbos. Intuityviai suprantamos giminiškos lenkų kalbos atitikmenys, paaiškinantys lietuvių kalbos faktus, palengvina lietuvių kalbos žodžių ir konstrukcijų suvokimą.

SIMILARITIES BETWEEN LITHUANIAN AND POLISH IN LIGHT OF LINGUISTICS AND LANGUAGE ACQUISITION

Long-time contacts between Lithuanian and Polish are reflected on various levels of modern Lithuanian but, being part of the standard language, do not attract much attention of researchers, as opposed to those features that are found in old texts and dialects. At least some common traits may be cases of parallel development in the same geographic area. Similarities comprise the distribution of nasal vowels, the use of identical cases and prepositions with certain verbs, common patterns of word formation, as well as borrowed vocabulary. For Russian students of Lithuanian such similarities may be useful as facts of Lithuanian are clarified through their correspondences in the more closely related, and therefore more transparent, Polish language.

Solveiga Daugirdaitė

Institute of Lithuanian Literature and Folklore (Vilnius, Lithuania)

XX A. VIDURIO ISTORIJA LIETUVIŲ TARYBINIŲ RAŠYTOJŲ AUTOBIOGRAFIJOSE

Pranešimo medžiaga pasirinktos tarybinių rašytojų autobiografijos, išspausdintos kas dešimtmetį (1957, 1967, 1977) leisto tarybinių rašytojų autobiografijų rinkinio vėlyviausiame variante „Tarybinių lietuvių rašytojų autobiografijos“ (1989). Nors autobiografija skirta labiau savo asmenybės raidai atskleisti, rašytojų autobiografijose gausu XX a. vidurio istorijos (Lietuvos okupacija, II pasaulinis karas, pokaris) apmąstymų. Pranešime bus svarstoma, ką

rašytojai fiksavo kaip svarbius savo gyvenimui politikos įvykius, kaip juos traktavo ir kas mėginama (jeigu mėginama) pasakyti vartojant privalomas sovietmečio viešosios kalbos formuluotes.

HISTORY OF THE MID-XXTH CENTURY IN THE AUTOBIOGRAPHIES OF SOVIET LITHUANIAN WRITERS

This paper focuses on autobiographies by Lithuanian writers published in the last, two-volume version of a collection titled “Tarybinių lietuvių rašytojų autobiografijos” (“Autobiographies of Soviet Lithuanian Writers”), published in 1989 (previous versions appeared in 1957, 1967, and 1977).

Although autobiography is supposed to reveal the development of the personality, writers’ autobiographies also expose rich panorama and reflection on historical and social events of the middle of the twentieth century (occupation of Lithuania, World War II and post-war period). The author of the report will examine what political and social events were highlighted by Soviet Lithuanian writers as important to them, how these events were treated and how writers succeeded (if so) to tell about the issue using mandatory language of the Soviet period.

Paweł Fiktus

University of Wrocław (Wrocław, Poland)

ODZYSKANIE PRZEZ LITWĘ NIEPODLEGŁOŚCI W POLSKIEJ ANALIZIE PRAWNEJ

Odzyskanie przez Litwę niepodległości w 1990 r. wywołała w polskiej publicystce prawnej szereg komentarzy oraz analiz. Przykładem jest tutaj działalność naukowa ówczesnego ministra spraw zagranicznych – Krzysztofa Skubiszewskiego, który na łamach „Spraw Międzynarodowych” przedstawiał swe uwagi czy też zastrzeżenia dotyczące niepodległego państwa litewskiego. Również w periodykach akademickich pojawiały się komentarze dotyczące proklamowania przez Litwę niepodległości. Istotnym jest to, że odzyskanie przez Litwę niepodległości przebiegało w najbardziej dramatyczny sposób, z uwagi na interwencję radziecką jak też, że rozpoczęło demontaż Związku Radzieckiego. Komentarze dotyczące odzyskania niepodległości przez Litwę dominowały w dyskursie naukowym w latach 1990–1993. Również można było je spotkać w prasie wydawanej w języku litewskim jak „Ausra”.

LITHUANIA'S RETURN TO INDEPENDENCE IN POLISH LEGAL ANALYSIS

The recovery of Lithuania's independence in 1990 triggered a series of comments and analyzes in the Polish publicist. An example of this is the scientific activity of the then Foreign Minister - Krzysztof Skubiszewski, who in the "International Affairs" presented his remarks or objections on the independent Lithuanian state. Academic periodicals also appeared in comments on Lithuania's proclamation of independence. It is significant that the recovery of Lithuania's independence was most dramatic in view of the Soviet intervention and the dismantling of the Soviet Union. Comments on Lithuania's regaining independence dominated the scientific discourse between 1990 and 1993. They could also be found in the Lithuanian press like "Ausra".

Sonia Gabryszewska
University of Warsaw (Warsaw, Poland)

CATECHISM OF MARTYNAS MAŽVYDAS AND OTHER LITUANICA AT COLLECTIONS OF THE UNIVERSITY LIBRARY IN TORUŃ

In 2017 the Lutheran Church is celebrating the 500th anniversary of the Reformation. Lithuania in 2017 is observing 470th anniversary of the first printed book in Lithuanian language: the Lutheran Catechism of Martynas Mažvydas. Nowadays, there are known only two original copies of this book: one is held by the Vilnius University Library and the other by the University Library in Toruń. The last copy was acquired by the University Library in Toruń after the World War II from the book collecting centre in the city of Pasłęk in the Warmia region. Before the war, the original copy that is now held in Toruń, was a part of collections of Königsberg State and University Library and then it was the only known copy of the Catechism in the world. In the volume, which is kept in the safe of University Library in Toruń, next to the Catechism there are also other protestant publications in Lithuanian language: the only know copy of Forma Chrikstima, also written by Martynas Mažvydas, published in 1559, catechism written by Bernhard von Sanden the Elder published in 1701 and two translations of Luther's Small Catechism from 1709 and 1722. Moreover, in the University Library in Toruń are held other original copies of old and unique books in Lithuanian language: the Postil of Jonas Bretkūnas from 1591, the Postil translated and published by Jokūbas Morkūnas in 1600 and hymn book and prayer book written by Danielius Kleinas, both published in 1666. The collections of the University Library in Toruń also include some modern books and

publications in Lithuanian language or about Lithuania like all 37 volumes of Boston-published Lithuanian Encyclopedia and various Lithuanian language dictionaries.

Anželika Gaidienė

Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)

PROTOTIPINIS KONCEPTO VALGYTI SCENARIJUS: REKONSTRAVIMAS IR PRAKTINIS PRITAIKYMAS

Prototipinis scenarijus apibrėžiamas kaip kalbinės raiškos sužadintos, tam tikra tvarka sutvarkytos žinios apie kurią nors sudėtinę situaciją ar kompleksinį įvykį. Pavyzdžiui, rekonstruotas koncepto *valgyti* scenarijus susideda iš kelių fazių: nebūtinojo fizinio veiksmo, vykstančio prieš būtinąjį fiziologinį veiksma, t. y. rankos (-ų) judesys (-iai) su valgymo priemone / be priemonės, ir būtinųjų fiziologinių veiksma, t. y. atsikandimo, kramtymo ir rijimo (jei valgomo objekto konsistencija kieta) arba siurbimo ir rijimo (jei valgomo objekto konsistencija tiršta / skysta) ir virškinimo / sotumo jausmo. Nustatyta, kad įvairios koncepto *valgyti* scenarijaus fazės vienaip ar kitaip yra aktualizuotos šio koncepto veiksmažodžių reikšmėse, pavyzdžiui, 'judesys ranka' (fizinis veiksmas) užfiksuotas veiksmažodžio *kabliuoti* reikšmėje, 'dantų veikla' (fiziologinis veiksmas) – veiksmažodžių *krįmsti*, *triaukšti* reikšmėse; 'lūpų ir liežuvio veikla' (fiziologinis veiksmas) – veiksmažodžių *šlerpti*, *čiaumoti* reikšmėse ir pan. Taigi pranešime bus pristatyta, kaip kognityvinės semantikos konstruotas – scenarijus – gali būti rekonstruojamas ir naudojamas tiriant vieno koncepto veiksmažodžių reikšmes.

PROTOTYPICAL SCENARIO OF EATING CONCEPT: RECONSTRUCTION AND PRACTICAL USE

Prototypical scenario is defined as linguistically prompted relevantly arranged knowledge about a composite situation or a complex event. For instance, the scenario of the reconstructed eating concept consists of several phases: non-basic physical action preceding the basic physiological action, i.e. movement of a hand(s) with an eating tool / instrument / without an instrument, and basic physical actions, i. e. biting off, chewing and swallowing (in case of solid consistency) or slurping and swallowing (in case of thick or liquid consistency) and digesting / satiation. It was found that different phases of the eating concept scenarios are actualized in one way or another in the meanings of the verbs of this concept, for example: 'movement by hand' (physical action) was reflected in the meaning of the verb *kabliuoti* (shovel), 'movements of teeth' (physiological action) – in the meaning of the verbs *krįmsti*,

triaukšti (crunch, crack); 'the action of lips and tongue' (physiological action) – in the meaning of the verbs *šlerpti*, *čiaumoti* (slurp, munch) and etc. This report will present how scenario – the construct of cognitive semantics – can be reconstructed and used to research verbs meanings of the concept.

Aurelija Gritėnienė

Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)

AUGALŲ VARDAI ŠIUOLAIKINĖJE LIETUVIŲ PROZOJE

Pranešimo objektas – 50 šiuolaikinės lietuvių prozos autorių 80 kūrinii rasti daugiau negu 200 vienažodžių augalų genčių vardų, kurie kuo nors (šaknimi, reikšme, daryba ar fonetine sudėtimi) skiriasi nuo mokslinių pavadinimų. Pagrindinis tyrimo tikslas – nustatyti, kokių liaudiškų vienažodžių augalų genčių vardų vartojama šiuolaikinėje lietuvių prozoje, išanalizuoti jų kilmę ir paplitimą, aptarti jų vartosenos grožiniuose tekstuose funkcijas ir kontekstą.

Kilmės požiūriu gana didelę grupę sudaro mūsų prozininkų gausiai vartojami įvairūs iš svetimų kalbų pasiskolinti augalų vardai. Didžioji jų dalis turi lotyniškos kilmės šaknį, bet į lietuvių kalbą pateko per kitas (dažniausiai slavų arba vokiečių) kalbas. Pagal paplitimą prozos tekstuose fiksuoti augalų vardai skirtini į keletą grupių. Siauriausiai vartojamos žemaitybės, rytietybės ir dzūkybės. Pluoštas leksinių tarmybių vartojama plačiau – visame aukštaičių tarmės plote. Kiti pavadinimai žinomi visoje Lietuvoje.

Augalų vardai prozos kūrinuose atlieka kelias funkcijas. Pirmiausia minėtina nominatyvinė funkcija. Tarmiški augalų vardai prozininkams padeda individualizuoti veikėjų kalbą. Be to, tokie fitonimai atspindi kūrinuose vaizduojamą praeities laiką, padeda autoriams tapyti autentiškus aplinkos vaizdus, paryškina vietos koloritą.

Liaudiški augalų vardai – tik atskira semantinė žodžių grupė, tačiau jos vartosenos polinkiai rodo, kad modernių laikų naratyve gyvoji kalba yra vienas iš kertinių akmenų, padedančių autoriams išlaikyti individualumą ir kartu savitą nacionalinį stilių.

NAMES OF PLANTS IN CONTEMPORARY LITHUANIAN PROSE

The object of the thesis is more than 200 one-word names of the genera of plants from 80 works of 50 authors of contemporary Lithuanian prose which are in some way (by their root, meaning, formation or phonetic composition) different from their scientific names. The

main research aim is to identify what folk one-word names of the genera of plants appear in contemporary Lithuanian prose, to analyse their origin and prevalence and to discuss the functions and context of their use in the texts of fiction.

In terms of origin, various names of plants borrowed from foreign languages and widely used by Lithuanian authors of prose make up a rather numerous group. The majority of them have a Latin root but they came to the Lithuanian language through other (usually Slavic or German) languages. In respect of prevalence, the names of plants recorded in prose texts can be divided into several groups. The words displaying the features of Samogitian, Eastern Aukštaitian and the Dzūkų dialect are used in the narrowest area. A group of lexical dialecticisms are more widely used – in the whole area of Aukštaitian dialect. Other names are known across Lithuania.

The names of plants perform several functions in the works of prose. The nominative function should first be mentioned. Dialectal names of plants contributes to the attempts of the authors to individualize the speech of their characters. Besides, such phytonyms reflect the past that is displayed in the works, help authors depict authentic images of the environment and highlight the colouring of the locality.

Folk names of plants are only a separate semantic group of words but the tendencies of its use show that in the narrative of modern times the living language is one of those cornerstones that help authors maintain their individuality as well as their peculiar national style.

Jurgita Jaroslaviėnė

Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)

SOME REMARKS ON TERMINOLOGY CLASSIFYING LITHUANIAN VOWELS

Lithuanian vowels can be transcribed using national (traditional) and international (for example, IPA) phonetic alphabets and can be classified on different methodological backgrounds (choosing different classification criteria and appropriate parameters). As it is known, IPA is a standardized international phonetic alphabet – an internationally recognized set of phonetic symbols designed to represent and analyze sounds of any languages of the World through the articulatory features of the sounds they represent (IPA 2015). When the goal is to design a universal feature system capable of dealing with any vowel system in the World's languages the set of appropriate distinctive parameters (and terminology) is used to allow appropriate distinguishing both in the vertical and the horizontal dimensions. And when

it is assumed that the only effective phoneme classification and distinctive feature system and hierarchy is one which permits a more consistent and simpler description of the relations between all phonological units and the functioning of the phonological system, some other set of distinctive features (and appropriate terminology) is chosen for vowels classification.

The aim of this report is to highlight terminology differences and nuances classifying Lithuanian vowel phonemes on different methodological backgrounds using traditional and international phonetic alphabets. The choice of the equivalents of the international phonetic alphabet (IPA) symbols will also be discussed.

Marcin Jędrysiak

University of Wrocław (Wrocław, Poland)

WYROKI SĄDU DZIELNICOWEGO MIASTA WILNO Z 12 KWIEŃNIA I 1 LIPCA 2016 ROKU – PRZEŁOM W SPRAWIE PISOWNI NAZWISK?

W litewskim systemie prawnym bardzo mocno zaznacza się ochrona wartości konstytucyjnej, jaką jest język państwowy. Instytucje go broniące wyposażone są w bardzo szerokie kompetencje, co nieco kontrastuje z faktem, że od kilku lat Litwa nie ma ustawy o mniejszościach narodowych.

Głośny w Polsce problem pisowni nazwisk osób należących do mniejszości polskiej na Litwie ma jednak więcej niż wymiar wewnętrzny – problem ten dotyczy także sytuacji transgranicznych. Litewskie podejście do pisowni nazwisk prowadziło do tego, że Litwini biorący śluby z osobami z innych państw, miały faktyczne problemy z dokumentami – litewskie organy odmawiały małżonkom oraz ich dzieciom wpisywania liter „w”, „q” czy „x” albo znaków diakrytycznych. Przez lata stanowisko litewskich sądów, wspomaganie wyrok TSUE w sprawie państwa Wardyn, było niezmiennie. Przełom w tej sprawie przyszedł w zeszłym roku, po wydaniu wyroków z 12 kwietnia oraz 1 lipca. Pierwszy z nich dotyczył wspomnianego państwa Wardyn, a konkretnie ich dziecka – sąd zezwolił na zapisanie nazwiska dziecka w wersji polskiej. Drugie dotyczyło Litwini, która wyszła za mąż z Nowozelandczykiem. Jest to przełom, ponieważ Nowa Zelandia nie jest członkiem Unii Europejskiej i nie dotyczą jej reguły, takie jak swoboda przepływu osób, która była argumentem za wpisywaniem obcych liter w nazwiska w przypadku małżeństw z obywatelami UE.

W pracy zostanie krótko pokazany system ochrony języka litewskiego i przepisy dot. pisowni tych nazwisk; krótko zostanie omówiony wyrok TSUE w sprawie państwa Wardyn, a

następnie oba wyroku zostaną przeanalizowane pod kątem ich możliwych skutków dla sprawy pisowni nazwisk Polaków na Litwie.

SENTENCES OF THE DISTRICT COURTS OF THE CITY OF VILNIUS FROM 12^T OF APRIL AND 1ST OF JULY 2016 – A BREAKTHROUGH FOR THE CASE OF THE SPELLING NON-LITHUANIAN NAMES IN LITHUANIA?

Protection of the state language is a really important value in the Lithuanian legal system. Many institutions guard the Lithuanian language, much to the contrast with the fact, that Lithuania has no law on the protection of national minorities.

The problem of spelling of the non-Lithuanian names in Lithuania is not only a problem of the Polish minority. Lithuanian citizens, that marry foreigners must face the same hurdles: Lithuanian administration refuses to write names, with letters “x”, “q” and “w”. For many years courts supported that stand, which found additionally backed by the ruling of the European Court of Justice in the Wardyn case. Potential breakthrough may be connected with two sentences of the district court of the city of Vilnius: from April 12th and July the 1st. In first of those sentences, court allowed children of the Wardyn family to write their names with “w”. Second one is even more important, since it refers to the Lithuanian woman that got married with the citizen of New Zealand. It is important, since New Zealand is not a EU-member state and the rules of the freedom of movement are not applicable (and it is one of the main arguments for writing aforementioned letters in the names).

In the presentation, the system of protection of the Lithuanian language would be described. The main points of the Wardyn case would also be presented. Then the sentences from April and July would be analysed for their importance for the case of writing names of Poles in Lithuania.

Gintarė Judžentytė, Vilma Zubaitienė
Vilnius University (Vilnius, Lithuania)

AKADEMINĖS KALBOS FRAZIŠKUMAS SKIRTINGŲ MOKSLO SRIČIŲ RAŠTO DARBUOSE

Pranešimo tikslas – aptarti akademinės kalbos fraziškumą šešių mokslo sričių studentų darbuose. Tyrimui naudojama medžiaga surinkta iš šiuo metu kuriamo studentų rašto darbų tekstyno, kuris yra vienas iš projekto „Studentų darbų fraziškumo tyrimai ir interaktyvusis frazemų sąvadas“ numatomų rezultatų. Projektas finansuojamas pagal Valstybinės lietuvių

kalbos komisijos „Lietuvių bendrinės kalbos, tarmių ir kitų kalbos atmainų funkcionavimo ir kaitos tyrimų 2011–2020 m. programą“.

Lietuvos mokslininkai daugiausia dėmesio skiria automatinės daugiažodžių frazių paieškos sistemoms, bendrųjų tekstynų ir duomenų bazių bei kolokacijų sąrašams rengti. Anglų ir vokiečių kalbomis yra skelbiami studijuojantiems skirti akademiniai žodžių sąrašai, išsamūs internetiniai akademiniai frazių sąvadai studijų ir mokslinius darbus rašantiems vartotojams, mokymo(si) platformos. Lietuvoje panašaus pobūdžio darbų kol kas nėra.

Šiame pranešime bus aptariamos skirtingų mokslo sričių studentų darbuose dažniausiai vartojamos frazės ir jų rūšys. Frazės pirmiausia bus klasifikuojamos pagal struktūrinės teksto dalis: įvadas, šaltinių pristatymas, metodikos aprašymas, rezultatų pristatymas, jų aptarimas ir išvados. Vėliau bus aptariamos komunikacinės intencijas atskleidžiančios frazės, kurios dažniausiai sudaromos su veiksmažodžiais, pavyzdžiui, *paneigti*, *patvirtinti*, *pritarti*, *nesutikti*, *cituoti* ir kt. Pranešimo pabaigoje bus analizuojama frazių įvairovė, be to, bus įvertinamas dažniausiai pasitaikančių frazių taisyklingumas.

ACADEMIC PHRASE USAGE IN BACHELOR'S THESIS OF DIFFERENT FIELD OF SCIENCE

The aim of this paper is to discuss academic phrase usage in student's writings of 6 main field of science. The research is based on material collected from data corpus, which is currently under construction. The project Phraseme research in student writing and interactive list of phrasemes is funded by the State Commission of the Lithuanian Language under the programme On the functioning and changes of standard Lithuanian, dialects and other language variations. The data corpus is one of several upcoming results of this project.

Lithuanian researchers have so far focused on automatic identification of Lithuanian multi-word expressions, as well as on preparation of general corpora or databases and lists of collocations. English and German speaking students can use specific lists of academic words, phrases and online academic phrase banks, as well as training (learning) platforms that help to write research papers. There are no any similar interactive tools in Lithuania yet.

The paper will focus on discussing the most frequently used phrases and their types. Firstly, phrases will be classified according to the structural parts of the text: introduction, sources of delivery, description of methodology, presentation of results, discussion and conclusions. Later on, language functions will be presented. Language functions are expressed by different kind of phrases, which usually are constructed with verbs *paneigti* (to deny), *patvirtinti* (to confirm), *pritarti* (to agree), *nesutikti* (to disagree), *cituoti* (to quote), etc. At the

end of the analysis the variety of phrases will be analysed, in addition, the correctness of the most common phrases will be evaluated.

Vaida Kamuntavičienė
Vytautas Magnus University (Kaunas, Lithuania)

LDK DAUGIAKULTŪRIŠKUMAS IR PASKUTINIAI EUROPOS PAGONYŠ XVII A.

LDK daugiakultūriškumo fenomenas nuo seno domina įvairių tautų istorikus, tačiau šis reiškinys vis dar stokoja išsamių tyrimų. Ilgą laiką istoriografijoje dominavusi J. Tazbir prieiga prie tolerancijos problematikos reikalauja revizijos, atsižvelgiant į naujausius B. Kaplan, D. Frick ir kt. istorikų tyrimus, atkreipiant dėmesį į vokiečių istoriografijos suformuluotą konfesionalizacijos paradigmą ir jos galimybes taikyti LDK visuomenei.

Šiame istoriografiniame kontekste ketinama pristatyti XVII a. Vilniaus vyskupijos parapijų vizitacijų medžiagoje pastebėtą visuomenės grupę, vadintą Stara Litwa (Senoji Lietuva), nepriklausiusią jokiai konfesinei bažnyčiai, gyvenusią pagal iš protėvių paveldėtus papročius, nesilaikiusią Grigaliaus kalendoriaus ir pan., aptarti jos likimą.

Daiva Kardelytė-Grinevičienė
Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)

LIETUVIŠKOJI GEORGO WENKERIO MEDŽIAGA: REIŠMĖ IR TYRIMŲ PERSPEKTYVOS

2012 m. mokslo bendruomenei buvo pristatyta Vokietijos archyvuose atrasta nauja lietuvių kalbos tarmių medžiaga – XIX a. antrojoje pusėje lietuviškai užrašyti Georgo Wenkerio sakiniai (Fleischer, Sommer, 2012, 417–436). Vokiečių kalbos atlaso darbų pradininkas ir pirmųjų lingvistinių žemėlapių autorius G. Wenkeris (1852–1911) antrojoje XIX a. pusėje po tuometėje Vokietijos teritorijoje buvusias mokyklas išsiuntinėjo lapus su keturiasdešimt paties sugalvotų sakinių (vo. Wenkersätze; plačiau žr. Lameli, 2008, 255–259, www.regionalpdrache.de). 1879–1880 m. iš Mažosios Lietuvos jis gavo ir 59 lietuvių kalba užpildytus sakinių lapus. XIX a. lietuvių dialektologijos istorijos kontekste naujai atrasti lietuviškieji G. Wenkerio sakiniai yra tiek forma, tiek turiniu išskirtinė ir unikali tarmių medžiaga: pirmiausia tuo, jog buvo surinkta, siekiant tikslingai kaupti būtent kalbinę, o ne

etnografinę ar tautosakinę lietuvių kalbos medžiagą. Ji taip pat liudija ir apie pirmą kartą renkant lietuvių tarmių duomenis pritaikytą netiesioginių klausimų metodą. Į lietuvių kalbą išversti G. Wenkerio sakiniai vis dar mažai kam žinomi, todėl šio pranešimo tikslas yra plačiau pristatyti šią medžiagą XIX a. antrosios pusės lietuvių kalbos tarmių tyrimų kontekste, supažindinti su jau pradėtais tyrimais ir galimomis jų perspektyvomis.

Vytautas Kardelis

Vilnius University (Vilnius, Lithuania)

LIETUVOJE TARMŲ GAUSU? NETRADICINIS ŽVILGSNIS Į LIETUVIŲ KALBOS TARMES

Visoje lietuvių dialektologijos istorijoje galima skirti tris aiškius ir ryškius dialektologijos raidos etapus. Tradicinė dialektologija – tai jaunagramatiškasis atomizmas (be dialektologijos teorijos). Struktūrinė dialektologija – tai fonologija ir natūralioji morfologija (su fonologijos ir natūraliosios morfologijos teorija, bet be struktūrinės dialektologijos teorijos). Naujoji dialektologija – tai dialektologijos teorija: geolingvistika ir sociolingvistika, dinamiškoji sociokognityvinė kryptis. Visos trys kryptys turi unikalių savybių, tačiau yra ir visoms trims bendras bruožas, kurį trumpai galima apibūdinti taip: noras ir siekis tarmes suklasifikuoti. Klasifikuojama dažniausiai remiantis pavienėmis fonetinėmis ypatybėmis, kurioms suteikiamas skiriamųjų ypatybių statusas. Turint galvoje dialektologijoje gerai žinomą medžio ir miško metaforą, lietuvių dialektologija iki šiol daugiausia dėmesio skiria atskiriems medžiams, bet ne miškui, kuriame jie auga. Toks metodologinis požiūris suponuoja ir didelės lietuvių kalbos tarmių diferenciacijos idėją, kuri populiari ne tik tarp mokslininkų, bet ir visuomenėje (plg. „Nė vienoje kitoje Europos valstybėje tokioje mažoje teritorijoje nėra tiek daug ir tokių skirtingų tarmių, kaip Lietuvoje“ <http://www.selonija.lt/2013/07/19/apie-tarmes/>). Tačiau į tarmes galima žiūrėti ir kitaip, remiantis arealinio-tipologinio kompleksškumo idėja. Šis kompleksškumas gali susidėti iš septynių žingsnių ir jį tinkamai ištyrus galėtume gauti kitokią lietuvių kalbos tarmių vaizdą ir kelti klausimą, ar tikrai Lietuvoje gausu tarmių.

Pranešime bus supažindinta su arealinio-tipologinio kompleksškumo idėja, tyrimo žingsniais ir pirminiais tyrimų rezultatais.

Jurgita Katkuvienė
Vilnius University (Vilnius, Lithuania)

**ALGIRDO JULIAUS GREIMO REIKŠMĖS ARCHEOLOGIJA:
SEMIOTINIS KVADRATAS**

Kalbėdami apie Algirdą Julijų Greimą, pasaulinio garso semiotiką, mitologą, kalbininką, kultūros ir literatūros kritiką, bene dažniausiai girdime minint įžymųjį semiotinį kvadratą. Nors semiotinis kvadratas pripažintas unikaliu Greimo indėliu į XX a. kurtas reikšmės teorijas, kartu jis dažnai buvo (ir yra) kaltinamas primityviu schematizmu ir net teksto prasmės represija. Pranešime bus analizuojama semiotinio kvadrato sandaros logika ir jo veikimo galimybės bei ribos. Bus remiamasi ne tik spausdintais teoriniais straipsniais, bet ir juos papildančiu nepublikuotu pokalbiu su A. J. Greimu.

**ALGIRDAS JULIEN GREIMAS' ARCHAEOLOGY OF SIGNIFICATION:
SEMIOTIC SQUARE**

The very first concept which is commonly mentioned in connection with the world-famous semiotician, mythologist, linguist, literary and cultural critic Algirdas Julien Greimas is his semiotic square. Though semiotic square is accepted as an original contribution of Greimas to the theories of signification of 20th century, this methodological instrument sometimes is accused of primitive schematism and even of the repression of the meaning of the text. In my paper I will enquire into the logic of the organization of the semiotic square and possibilities as well as limits of its application. I will use not only well knowing theoretical works but also the material from the unpublished conversation with Greimas.

Vidas Kavaliauskas, Lorena Shamatava, Giorgi Abramishvili
Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)
Georgian Technical University (Tbilisi, Georgia)

**LIETUVIŲ POEZIJA IR DAINOS –
KAIP VIENAS IŠ BŪDŲ MOKYTIS LIETUVIŲ KALBOS**

Vienas iš lietuvių kalbos, kaip užsienio kalbos, mokymosi būdų – mokymasis lietuviškų dainų ir eilėraščių. Gruzijos technikos universiteto Lietuvių kalbos ir kultūros centro studentai gruzinai yra išmokę dainuoti 18 lietuviškų dainų, deklamuoti daug eilėraščių. Tai puikus būdas realiai patiemis dalyvauti lietuvių kultūroje ir tuo pat metu plėsti lietuvių kalbos žodyną, vartoti įvairesnes sintaksines konstrukcijas, plėtoti lietuvių kalbos vartojimo įgūdžius.

Lietuvių kalbos ir kultūros centras 2014, 2015 ir 2017 m. organizavo „Poezijos pavasario“ renginius Gruzijoje. Renginiai vyko įvairiose Gruzijos vietose: Tbilisyje, Kobuletyje, Telavyje, Čargalyje, Boržomyje, Ambrolauryje. Juose dalyvavo gausus būrys lietuvių (Antanas A. Jonynas, Vladas Braziūnas, Liutauras Degėsys, Donatas Petrošius, Marius Burokas, Viktoras Rudžianskas, Violeta Šoblinskaitė, Gasparas Aleksa, Gytis Norvilas, Mindaugas Valiukas, Renalda Mačiulskienė) ir gruzinų poetų, vyko poetiniai skaitymai lietuvių ir gruzinų kalbomis. Lietuvių poeziją skaitė ir lietuviai, gyvenantys Gruzijoje, ir Lituanistikos centro studentai. Poetinius skaitymus pajavairino studentų gruzinų atliekamos lietuviškos dainos.

Studentų atliekamos dainos ir skaitoma lietuviška poezija, be abejo, turėjo ir didaktinius tikslus. Publicistinės bei literatūrinės-muzikinės kompozicijos sujungia visą medžiagą į vientisą scenos kūrinį, eilėraštis ar daina suvokiami sinchroniškai „dalyvaujant“ regai ir klausai, emocijai ir refleksijai.

Raiškiajam skaitymui ar dainavimui itin svarbus akustinis mokymo principas – dėmesys jo ritminei ir garsinei sandarai (klausymas – girdėjimas, stebėjimas – analizė). Studento skaitymas ar dainavimas rodo, kaip jis suvokia eilėraščio / dainos emocinį turinį, sintaksinę, garsinę ir ritminę kalbos sandarą, jos grafinę išraišką ir geba rasti adekvačias garsinės raiškos priemones atskleisti suvoktai teksto prasmei. Rengiantis šventei, mokantis eilėraščių ir dainų, daug dėmesio buvo skiriama taisyklingam žodžių kirčiavimui ir pavyzdinei tarčiai. Dėl svetimų kalbų įtakos gali būti naikinama tvirtapradės ir tvirtagalės priegaidės opozicija bet kokios sandaros kirčiuotuose skiemenyse. Gruzinų kalboje nėra priegaidžių, todėl reikėjo įdėti nemažai pastangų lavinant priegaidžių tarimą, stengtis, kad skaitomi eilėraščiai ar dainuojamos dainos skambėtų gražia ir taisyklinga lietuvių kalba.

„Poezijos pavasario“ renginiai tampa didele ir gražia Lietuvos ir Gruzijos draugystės švente.

Asta Kazlauskienė
Vytautas Magnus University (Kaunas, Lithuania)

LITHUANIAN RHYTHM IN THE CONTEXT OF THE WORLD'S LANGUAGES

The rhythm of a language is an interesting phenomenon that concerns many areas (linguistics, literary science, musicology, language teachers, etc.). However, it is difficult to identify and analyse various features of the rhythm, even harder to learn L2 rhythm, especially if the rhythm of L1 and L2 are very different.

The aim of the presentation is to discuss how languages are classified according to the rhythm and the place of Lithuanian rhythm in the context of the world's languages.

A rhythm as attribute of spoken language may be investigated from the perspective of phonetics (precisely acoustics) and phonology. The investigation of acoustic characteristics of the rhythm became more active only in the eighties of the 20th century. From phonetics point of view the languages in terms of the rhythm are divided into three categories: *stress-timed*, *syllable-timed*, and *mora-timed*. Stresses seem to occur at regular temporal intervals in *stress-timed* languages (Germanic languages, many Slavic languages, etc.), while syllables seem to have similar duration in *syllable-timed* (many Romance and Chinese languages, Turkish, etc.) or the duration of every mora is equal in *mora-timed* languages (Japanese). Scientists calculate duration and complexity of consonant clusters, level of vowel reduction, and other acoustic correlators to identify the group of the rhythm. The analysis of before mentioned acoustics metrics show that the Lithuanian language is in an intermediate position between stress-timed and syllable-timed languages but it is closer to the stress-timed languages. Consequently, Lithuanian language teachers who teach French, Italian, Spanish and other people should pay attention to Lithuanian stress-timed rhythm.

Metrical phonology started at a similar time as an acoustic analyses of speech rhythm. The development of generative phonology was the greatest impetus on the origin of metrical phonology which is theory of stress location. A main unit is a foot in this theory. The foot can be unbounded and binary. It depends on the existence / absence of secondary stress. If secondary stress exists, it is a high probability that language has binary feet. According to the arrangement of feet, languages are classified into two typological groups of the rhythm: iambic and trochaic. The phonological analysis and interpretation of the Lithuanian language rhythm face problems that still remain unsolved. The major problem is the existence or absence of secondary rhythmical stress. According to individual researches it could be assumed that if these stresses exist in Lithuanian, they are not prominent. Therefore, we can only talk about unbounded feet. Thus, Lithuanian is different from Latvian, Estonian, Finnish, Polish, Czech, Hungarian, Modern Greek, English, German, and other languages which are characterized as trochaic rhythm languages.

Rhythm is not the first necessity linguistic phenomenon which L2 learners have to learn. However, main stress is very prominent and accentuation mistakes are noticeable in language which does not have rhythmic secondary stress. For this reason, teachers and learners should pay close attention to the rhythm of L2.

Eglė Keturakienė
Vilnius University (Vilnius, Lithuania)

LITERATŪRINIS MOTIEJAUS VALANČIAUS PORTRETAS JUOZO JASAIČIO BIOGRAFINIAME ROMANE „GANYTOJAS“

Juozo Jasaičio biografinis romanas „Ganytojas“ – tai literatūrinė iškilios XIX a. vidurio asmenybės – Motiejaus Valančiaus – gyvenimo ir kūrybos kelio rekonstrukcija.

Juozo Jasaičio biografinio romano „Ganytojas“ analizė grindžiama žanrine Michailo Bachtino biografinio romano koncepcija ir Algirdo Juliaus Greimo pateikta lietuviybės ir tikėjimo samprata.

Vyskupo Motiejaus Valančiaus dramatiško gyvenimo meditacija romane reiškiasi kaip pagrindinio veikėjo savistaba ir kelionė į save, grįžimas į savo praeitį, viso gyvenimo išpažintis artėjančios mirties akivaizdoje. Romano veikėjo savimonė išreiškia viso gyvenimo idėją – kaip išsaugoti lietuvių katalikų tikėjimą, tą tikrovę, kuri, pasak A. J. Greimo, yra „svarbiausias žmogiškos ir tautiškos veiklos akstinas bei garantija“.

J. Jasaičio biografiniame romane „Ganytojas“ M. Valančius vaizduojamas kaip išmintingas patyręs diplomatas, tylaus pasipriešinimo atstovas, gebantis diplomatiškai spręsti sudėtingus politinius klausimus.

Romane pavaizduotam M. Valančiaus tautinės veiklos pobūdžiui nusakyti paranki Algirdo Juliaus Greimo pateikta diplomatiškos, turinčios istorinį patyrimą ir kantrios lietuviybės samprata straipsnyje „Būti lietuviu“: „Būti mažuma <...> – tai ne tik saugoti savo tautinio išdidumo jausmą. Tai kartu ir prisitaikyti prie daugumos, įsiterpti į tą daugumą tam, kad išvystyti savo asmenines ir tautines galimybes. <...> Išlieka tik tos tautinės mažumos <...>, kurios turi istorinį patyrimą ir istorinę kantrybę. Lietuvių tautos išmintis: mokėti laukti.“

Biografinio romano žanrinę konvenciją palaiko ir į romano pasakojimo audinį įtraukti autentiški tekstai – paties Motiejaus Valančiaus „Ganytojiškų laiškų“ , „Žemaičių vyskupystės“, Simono Stanevičiaus, Antano Baranausko eilėraščių fragmentai. Romano istoriškumo koloritą stiprina autoriaus-pasakotojo siekis atkurti to meto istorinę aplinką, Kražių mokyklos, Vilniaus universiteto ir Vilniaus seminarijos gyvenimo vaizdavimas.

LITERARY PORTRAIT OF MOTIEJUS VALANCIUS IN THE BIOGRAPHICAL NOVEL “THE SHEPERD” BY JUOZAS JASAITIS

The biographical novel “The Shepherd” by Juozas Jasaitis is a literary reconstruction of the life and path of creation of Motiejus Valancius, a prominent figure of the mid-19th century. The analysis of the novel “The Shepherd” by Juozas Jasaitis is based on the genre

concept of a biographical novel developed by Mikhail Bakhtin and the notion of Lithuanian entity and faith proposed by Algirdas Julius Greimas.

Dramatic meditation upon Motiejus Valancius' life is expressed in the novel as the self-reflection and journey to the self by the main character, his return to the past, the confession of life in the face of the approaching death. Self-consciousness of the character represents the idea of his whole life: how to retain Lithuanian catholic faith, that reality which, according to Greimas, is "the most important inducement and guarantee of human as well as national activity".

The biographical novel "The Shepherd" by Juozas Jasaitis portrays Valancius as a wise and experienced diplomat, a representative of silent resistance capable of diplomatic solutions of complex political issues. The notion of Lithuanian entity as a diplomatic, aware of historical experience and a patient one formulated by Algirdas Julius Greimas in his article "To be a Lithuanian" is a convenient tool to discuss the nature of Valancius' national activity depicted in the novel. Greimas claims that "to be a minority <...> not only means to preserve the feeling of national pride. It also means to adapt to the majority, insert oneself into that majority in order to develop one's personal and national possibilities. <...> Only these minorities survive <...> that have historical awareness and historical patience. The wisdom of the Lithuanian nation is to know how to wait".

The biographical novel's genre is also supported by authentic texts weaved into the cloth of the narrative: "Pastoral Letters" by Motiejus Valancius himself, extracts from "Samogitian Diocese", poems by Simonas Stanevicius, Antanas Baranauskas. The historical colours of the novel are emphasized by the author-narrator's attempt to reconstruct contemporary historical environment, depiction of life in Kraziai School, Vilnius University, Vilnius Seminary.

Mateusz Kępa

University of Wrocław (Wrocław, Poland)

POLSKIE ULTIMATUM WOBEC LITWY W MARCU 1938 R. USTANOWIENIE STOSUNKÓW DYPLOMATYCZNYCH CZY POLITYKA ZASTRASZANIA?

W dniu 11 marca 1938 r., Justas Lukoševičius, członek litewskiego patrolu granicznego, zastrzelił Stanisława Serafina, polskiego żołnierza, na linii demarkacyjnej w miejscowości Trasninkai w pobliżu Merkinė. Dokładne okoliczności nie są jasne, wydarzenie było różnie przedstawiane, jako prowokacja litewska, jako prowokacja polska lub nieszczęśliwy wypadek.

W dniu 13 marca rząd polski wydał groźne oświadczenie oskarżające Litwę o prowokację. Następnego dnia, Senat RP wezwał do ustanowienia stosunków dyplomatycznych i zrzeczenia się przez Litwę roszczeń do Wilna. W nocy z 14 na 15 marca Litwini, działający za pośrednictwem francuskiego wysłannika do Warszawy, zaproponowali powołanie komisji do zbadania tego incydentu i uzgodnienie środków, aby uniknąć podobnych incydentów w przyszłości. Było to częściowe spełnienie polskich żądań, które wyraźnie nie satysfakcjonowało polskiej strony, która odpowiedziała odmawiając ustanowienia takiej komisji; w pierwszym akapicie ultimatum dostarczonego trzy dni później.

Polskie ultimatum wobec Litwy zostało wydane w dniu 17 marca 1938 roku. Rząd litewski stanowczo odmawiał ustanowienia jakichkolwiek stosunków dyplomatycznych z Polską po 1920 roku, protestując przyłączenie Wileńszczyzny do Polski. W wyniku nasilania się przedwojennych napięć w Europie, Polska uważała za konieczne zabezpieczenie swojej północnej granicy. Pięć dni wcześniej, Polska, widząc międzynarodowe poparcie dla uznania aneksji Austrii przez nazistowskie Niemcy, postanowiła wystosować ultimatum do Litwy. Wedle jego treści rząd litewski miał się bezwarunkowo zgodzić się na nawiązanie stosunków dyplomatycznych z Warszawą w ciągu 48 godzin, które miały zostać ostatecznie nawiązane do 31 marca. Nawiązanie stosunków dyplomatycznych oznaczałoby de facto rezygnację z roszczeń litewskich, w regionie, w którym znajdowała się historyczna stolica Litwy – Wilno. Litwa, preferując pokojowe rozwiązanie, przyjęła ultimatum 19 marca. Chociaż stosunki dyplomatyczne zostały nawiązane w wyniku ultimatum, Litwa nigdy *de iure* nie zgodziła się uznać utraty Wilna.

THE POLISH ULTIMATUM TO LITHUANIA IN MARCH 1938. ESTABLISH DIPLOMATIC RELATIONS OR POLICY OF INTIMIDATION?

On March 11, 1938, Justas Lukoševičius, a Lithuanian border patrol, shot Stanisław Serafin, a Polish soldier, on the demarcation line in the village of Trasninkai near Merkinė. The exact circumstances are not clear as the obscure event was variously portrayed as a Lithuanian provocation, a Polish provocation, or as an unfortunate accident.

On March 13, the Polish government issued a threatening statement accusing Lithuania of provocation. On the following day, the Senate of the Republic of Poland called for the establishment of diplomatic relations and for the Lithuanian renunciation of claims to Vilnius. On the night of March 14, the Lithuanians, acting through France's envoy to Warsaw, proposed a commission to investigate the shooting incident and to agree on measures to avoid such incidents in the future. This was a partial measure that clearly did not satisfy Poland,

which responded by refusing, in the first paragraph of the ultimatum delivered three days later, to establish such a commission.

The 1938 Polish ultimatum to Lithuania was an ultimatum delivered to Lithuania by Poland on March 17, 1938. The Lithuanian government had steadfastly refused to have any diplomatic relations with Poland after 1920, protesting the annexation of the Vilnius Region by Poland. As pre-World War II tensions in Europe intensified, Poland perceived the need to secure its northern borders. Five days earlier, Poland, feeling supported by international recognition of the annexation of Austria by Nazi Germany, decided to deliver an ultimatum to Lithuania. The ultimatum demanded that the Lithuanian government unconditionally agree to establish diplomatic relations with Warsaw within 48 hours, and that the terms be finalized before March 31. The establishment of diplomatic relations would mean a *de facto* renunciation of Lithuanian claims to the region containing its historic capital, Vilnius (known in Polish as Wilno).

Lithuania, preferring peace to war, accepted the ultimatum on March 19. Although diplomatic relations were established as a result of the ultimatum, Lithuania did not agree to recognize the loss of Vilnius *de jure*.

Magdalena Knapp

University of Białystok (Białystok, Poland)

PRAWNE ASPEKTY POLSKO-LITEWSKIEJ INTEGRACJI ENERGETYCZNEJ

Jednym ze strategicznych celów Litwy jest odłączenie się od postsowieckiego systemu energetycznego i synchronizacja z systemem unijnym do 2025 r. Wpisuje się to również w politykę energetyczną UE, która zakłada stworzenie jednolitego wewnętrznego rynku energetycznego wszystkich krajów członkowskich. Plan zakłada zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego UE i zabezpieczenie przed potencjalnymi przerwami/zakłóceniami w dostawach prądu i gazu. Most energetyczny między Polską a Litwą jest jednym z jego priorytetów. Inwestycja została ukończona w 2015 r., po czterech latach od rozpoczęcia prac. Nowe połączenie stanowi część bałtyckiego pierścienia elektroenergetycznego łączącego sieci energetyczne państw położonych wokół morza Bałtyckiego. Jednak eliminowanie przeszkód technicznych oraz dostosowanie się do odpowiednich regulacji nie przebiegało tak sprawnie, jak początkowo zakładano. Państwa wciąż napotykają problemy i trudności w pełnej integracji do jednolitego rynku energetycznego UE. Utworzenie regionalnego rynku w krajach bałtyckich nie jest prostym zadaniem m.in. ze względu na politykę cenową oraz trwający proces

liberalizacji rynku energii elektrycznej i gazu w obu państwach. Utworzenie mostu energetycznego Litwa-Polska jest istotnym krokiem w stronę uniezależnienia Litwy od Rosji i pełnej integracji energetycznej z UE.

Alicja Kosim

University of Warsaw (Warsaw, Poland)

REWRITING “HAMLET” IN KOSTAS OSTRAUSKAS’S DRAMAS

Kostas Ostrauskas (1926–2012) is one of the most important Lithuanian playwrights. In his dramas, he creates a combination of different motifs and characters from various sources and fields: music, art and literature. The aim of this presentation is to analyse intertextual references to William Shakespeare’s “Hamlet” which are present in many of Ostrauskas’s works. I will present the following plays: “Duobkasiai” (1964–1965), “Hamletas ir kiti” (1984–1988) “Žodžiai, žodžiai, žodžiai... ” (1990), “Shakespeariana” (1999–2001), and “Ofelija, Hamletas... ir Veronika? ” (2009). Each of them displays a different approach to “Hamlet” and its interpretation. In most plays, Ostrauskas uses the convention of the theatre of the absurd. He also refers to the psychoanalytical reading of “Hamlet” and enters into a postmodern dialogue with Shakespeare: he uses Shakespeare’s characters, adds his own, rewrites Shakespeare’s words, supplies “Hamlet” with the Lithuanian context... He creates texts that display the whole spectre of the possible interpretations of “Hamlet” and experiment with theatrical conventions.

Gintautas Kundrotas

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

JURGOS IVANAUSKAITĖS GARSŲ PASAULIS (ROMANE „MIEGANČIŲJŲ DRUGELIŲ TVIRTOVĖ“): INTONACINIŲ-GARSINIŲ PRIEMONIŲ RAIŠKOS YPATUMAI MENINIAME TEKSTE

Rašytinėje kalboje lietuvių autoriai vartoja specialias sakinės kalbos raiškos priemones ir būdus. Dažniausiai tai yra žodiniai komentarai, veikėjų balso (tono) charakteristikos, tikslinančios konkrečios intonacijos suvokimą tekste.

Nesunku pastebėti, kad grožinės literatūros tekste lietuvių autoriai intonaciją, kitas garsines sakinines kalbos priemones nurodo skirtingai ir nevienodai dažnai. Kai kurie jas beveik visiškai ignoruoja, kiti „girdi“ ir pažymi pačius ryškiausius ir universaliausius jos etalonus. Treti intonaciją komentuoja retai, bet labai subtiliai, dar kiti maksimaliai tiksliai nurodo beveik kiekvieno „išstarto“ sakinio pasakymo būdą, pažymi ne tik svarbias autoriui reikšmes, emocijas, jų derinius ir atspalvius, bet ir konkrečias intonacines–garsines raiškos priemones.

Jurga Ivanauskaitė iš lietuvių autorių išsiskiria ypatingu dėmesingumu. Ji nurodo, kaip skambėjo balsas, kaip buvo išstarta, pasakyta arba suprasta personažo frazė monologe ar dialoge, rašytiniame tekste siekia maksimalaus sakininės kalbos suvokimo. Vienas iš labiausiai „įgarsintų“ jos kūrinių yra romanas „Miegančiųjų drugelių tvirtovė“ (2005). Maždaug pusę romano teksto (439 p.) sudaro personažų dialogai. Galima sakyti, visų jų pasakymo garsinius–intonacinius ypatumus autorė papildomai tikslina ir komentuoja. Vadinamuosius „kalbėjimo veiksmožodžius“, mažai informatyvius, tokius kaip *pasakyti*, *paklausti*, *atsakyti*, ji keičia žodžių junginiais su būdvardžiais ir prieveiksmiais, kurie maksimaliai tiksliai nurodo, **kas ir kaip** buvo pasakyta. Pavyzdžiui: *staiga pareiškė* (289); *oriai pareiškia* (325); *žvaliai atsakau* (295); *ramiai atsako* (297, 372); *lengviau atsidususi sako* (299); *staiga klausia* (377).

Tokiu būdu J. Ivanauskaitė nurodo garsinius–intonacinius pasakymo ypatumus ir / arba tokio pasakymo atsiradimo („įgarsinimo“) priežastis:

balso stiprumo laipsnį: *šaukia* (344), *sušnibždėjo* (35, 71, 108, 347, 371, 373), *riktelti* (314, 372), *pratrūkstu* (336), *atrėžė* (91), *sušunka* (368), *pareiškė* (21, 22), *prabilo* (21);

pasakymo trukmės ir tempo charakteristikas: *tarstelėjo* (28, 96), *skubiai atšoviau* (37), *atšoviau* (44, 224), *išpyškino* (42, 99, 217, 272, 376), *pratrūkau* (68), *leptelėjo* (86), *burbtelėjo* (98), *nutęšiau* (122), *greitakalbe prapliupo* (161), *prapliumpa* (344), *riktelėjau* (248);

pasakymo tono aukščio ir tembro charakteristikas: *suspinga* (328, 345), *klykė* (226, 377), *dudena* (21, 22, 376), *cyptelėjau* (19), *cyptelti* (315), *sušvokštė* (241), *isteriškai suriko* (243), *rėkte išrėkiu* (351), *ugninga tirada* (59), *suklinka* (434), *įsikasčiąvus dėščiau* (59);

artikuliacijos ypatumus: *sušveplavo* (71), *sumurmu pro sukąstus dantis* (337), *sumurmėjo* (28, 56, 87, 105, 108, 212), *lepteliu* (393, 427), *lamenti* (41, 90, 267, 272, 310), *suvapėjau* (42), *raportavo* (113), *sukomandavo* (137), *kamantinėjo* (241), *išskiemenuoti* (322), *tarė* (218), *vapėti* (279, 282, 297).

Pranešime apibendrinti beveik dvidešimt pasakymo garsinių–intonacinių charakteristikų tipų, J. Ivanauskaitės pavartotų romano tekste.

THE WORLD OF SOUNDS IN JURGA IVANAUSKAITĖ'S CREATION (THE NOVEL "THE FORTRESS OF SLEEPING BUTTERFLIES"): PECULIARITIES OF INTONATION AND SOUND IN A TEXT OF ARTS

Lithuanian writers employ special means and ways of the expression of oral speech in the written language. Most often they include oral commentaries, or voice (tone) characteristics of characters that specify the perception of a specific intonation in a text.

It is noteworthy that Lithuanian authors specify intonation and other phonic means of oral speech differently in fiction texts: some authors ignore them completely, whereas others "hear" and note the most distinctive and universal benchmarks. Some writers comment on intonation rarely, yet in a very subtle way, whereas others designate the way of "pronouncing" every utterance precisely noting not only meanings and emotions, their combinations and shades that are important for the author, but also specific means of intonation and sound expression.

Among Lithuanian writers, Jurga Ivanauskaitė is distinguished by her particular attention to the sound of the voice, the pronounced, uttered or perceived utterances in characters' monologues or dialogues, as well as by her striving for the maximum perception of oral speech in the written text. One of her best "voiced" novels is "The Fortress of Sleeping Butterflies" (Lith. "Miegančiųjų drugelių tvirtovė", 2005). Nearly a half of the novel (439 pages) comprises dialogues of the characters. The writer specifies and comments on the peculiarities of sound and intonation of nearly all the utterances. The verbs of saying that are not informative enough, such as "to tell", "to ask" and "to answer", are replaced by lexical combinations including adjectives and adverbs that reveal **what** and **how** has been said to the utmost, for instance, "*staiga* pareiškė" ("claimed *all of a sudden*") (289); "*oriai* pareiškia" ("*decorously* claims") (325); "*žvaliai* atsakau" ("I answer *friskly*") (295); "*ramiai* atsako" ("answers *calmly*") (297,372); "*lengviau* atsidususi sako" ("she *sighs with ease* and says") (299); "*staiga* klausia" ("*suddenly* asks") (377).

In this way, J. Ivanauskaitė specifies the intonation and sound peculiarities of an utterance and/or the reasons of their emergence ("voicing"):

The level of the strength of the voice: *šaukia* ("shouted") (344), *sušnibždėjo* ("whispered") (35, 71, 108, 347, 371, 373), *riktelti* ("yell out") (314, 372), *pratrūkstų* ("burst out") (336), *atrėžė* ("snapped out") (91), *sušunka* ("exclaimed") (368), *pareiškė* ("claimed") (21, 22), *prabilo* ("piped up") (21);

The length of the utterance and tempo characteristics: *tarstelėjo* ("uttered") (28, 96), *skubiai atšoviau* ("I retorted *hastily*") (37), *atšoviau* ("I retorted") (44, 224), *išpyškino*

(“blurted out”) (42, 99, 217, 272, 376), *pratrūkau* (“I burst out”) (68); *leptelėjo* (“ripped out”) (86), *burbtelėjo* (“grumbled”) (98), *nutęsiau* (“drawled”) (122), *greitakalbe prapliupo* (“pattered”) (161), *prapliumpa* (“burst out”) (344) *riktelėjau* (“yelled out”) (248);

Characteristics of the pitch and timbre of the voice: *suspinga* (“uttered a shriek”) (328, 345), *klykė* (“screamed”) (226, 377), *dudena* (“rumbled”) (21, 22, 376), *cyptelėjau* (“I peeped”) (19), *cyptelti* (“to peep”) (315), *sušvokštė* (“panted”) (241), *isteriškai suriko* (“hysterically cried”) (243), *rėkte išrėkiu* (“yelled”) (351), *ugninga tirada* (“fiery tirade”) (59), *suklinka* (“gave a scream”) (434), *įsikirščiauvus dėščiau* (“I heatedly reported”) (59);

Peculiarities of articulation: *sušveplavo* (“lisped”) (71), *sumurmu pro sukąstus dantis* (“muttered through clenched teeth”) (337); *sumurmėjo* (“muttered”) (28, 56, 87, 105, 108, 212), *lepteliu* (“ripped out”) (393, 427), *lamenti* (“mumbled”) (41, 90, 267, 272, 310), *suvapėjau* (“babbled”) (42), *raportavo* (“reported”) (113), *sukomandavo* (“commanded”) (137), *kamantinėjo* (“interrogated”) (241); *išskiemenuoti* (“uttered in syllables”) (322), *tarė* (“uttered”) (218), *vapėti* (“to babble”) (279, 282, 297).

The current presentation summarises nearly twenty types of intonation and sound characteristics of utterances in the text of J. Ivanauskaitė’s novel.

Jūratė Landsbergytė

Lithuanian Culture Research Institute (Vilnius, Lithuania)

MALDA M. K. ČIURLIONIO KŪRYBOJE: MODERNYBĖS ASPEKTAI

M. K. Čiurlionio kūryba glaudžiai susijusi su maldos ekspresija. Jo muzikoje, dailėje ir literatūroje (M. K. Čiurlionis ir pats kūrė psalmių poeziją) matome atsiveriančią gelmės dimensiją, suteikiančią ir moderno sparnus, ir kosminį erdvės pojūtį. Bet visa tai motyvuoja gamtos ir sakralumo mistika, būdinga ir lenkų romantizmui, ir inspiruojanti lietuvių kultūrą XX amžiuje.

Maldos koncepcija, kaip posūkis į vidinę individo ir tėvynės praradimo dramą, pereina į lietuvių poeziją ir muziką XX a. II pusėje. Galima kalbėti apie baltiškąjį modernizmą nuolatiniame maldos kontekste.

THE PRAYER IN M. K. ČIURLIONIS CREATIVE WORK: THE ASPECTS OF MODERNITY

The creative work by lithuanian artist and composer M. K. Čiurlionis was influenced by concept of prayer and inspired by later romanticism of polish poets. He created byself the

Psalms poetry (he wrote in Polish language), composed music works as “De profundis” and “Ocze nas”, “Holly Lord” and others, and paintings as “Offering” with images of great dimension of sacrality and space. It turns to be the road of Lithuanian culture in XX century. The poetry and music in Soviet occupation times renewed the prayer and opened a space for Baltic minimalism as a style of sound images and sacrality.

Danutė Liutkevičienė, Daiva Murmulaitytė
Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)

**PROBLEMATIC INSTANCES OF CODIFICATION
AND THE DICTIONARY OF STANDARD LITHUANIAN LANGUAGE
(AN INSTANCE OF PLURAL ABSTRACTS)**

This presentation has two purposes. First, it aims to show the current state of *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas* (*The Dictionary of Standard Lithuanian*), its main primary objectives, purpose, methodological principles as well as to briefly describe the data currently accessible via the Internet by its users. Another aim is to demonstrate – using uncountable nouns, especially abstract nouns as an example – solutions to problems related to codification offered by this dictionary, namely by looking at how singular and plural nouns are presented in the dictionary and how they are treated if their codification has not been clearly established. Lexical-semantic classification of singular and plural nouns is presented together with examples from the *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas*. Most attention is paid to plural abstract nouns. Verbal and denominal abstracts are not codified and it is unlikely for every abstract to be evaluated with respect to the norm or compliance to the norm. The presentation briefly reviews the standardisation of abstract nouns and different opinions on it showing how these abstracts are given in the dictionary and explaining the reasons for specific choices.

Violeta Lopetienė, Natalia Likhina
Immanuel Kant Baltic Federal University (Kaliningrad, Russia)

**KRISTIJONO DONELAIČIO LITERATŪRINIO MUZIEJAUS
TOLMINKIEMYJE (ČISTYJE PRUDY) VAIDMUO
KALININGRADO SRITIES KULTŪRINIAME GYVENIME**

I. Optimistinis požiūris į regiono kultūrą. Labiausiai į vakarus nutolusiame Rusijos regione, Kaliningrado srityje, 1946 m. įkurtoje buvusioje Rytų Prūsijos žemėse, susipynę globalizacijos ir regioniniai procesai, kurie atsispindi savitoje šios teritorijos kultūroje.

Kultūrinio paveldo ir šiandieninės kultūrinės Kaliningrado srities erdvės unikalumą formuoja arti esanti valstybės siena, daugiatautiškumas, religijų įvairovė. Būtent čia ypač aktualios istorinių šaknų, kultūrinio identiteto paieškos ir kultūrų dialogo problemos, todėl tenka analizuoti nepaprastą sociokultūrinę situaciją, specifinėmis sąlygomis besikuriančią „svetimame dirvožemyje“. Labiausiai į vakarus nutolusio Rusijos regiono kultūrinės problemos reikšmingos ne tik dėl jų kitoniškumo, palyginti su kitais Rusijos regionais, bet ir todėl, kad čia labiausiai jaučiama rusų pasaulio ir vakarų civilizacijos sąveika. Naujas, laisvas nuo ideologinio spaudimo Kaliningrado srities gyventojų kultūrinės savimonės raidos etapas reikalauja išsamesnės analizės ir kultūrologinio apibendrinimo.

Kaliningrado filosofų, istorikų, sociologų, kraštotyrininkų darbuose ne kartą (pradedant IX dešimtmečiu) išsakyta mintis, kad Kaliningrado srityje aktyviai sąveikauja trys kultūros: baltų, vokiečių ir slavų. Kitos kultūros vertybių pažinimas kuria naują kultūrų sintezę ir dėl to kuriasi savita subkultūra.

Regioninės subkultūros formavimosi procese jungiamąją grandimi, padedančia įprasminti ir įtvirtinti kultūrinėje erdvėje ženklų ir simbolių kodus bei sudėlioti reikšminių įvykių seką, vedančią link tradicijos susiformavimo, tapo literatūra. Literatūrinėje kūryboje, literatūriniuose tekstuose, literatūriniuose įvykiuose susipynė regiono kultūrą vienijančios temos: „sava“ ir „svetima“, „Kionigsbergas – Karaliaučius – Kaliningradas“, jūra, gintaras, Kanto ir Gofmano gyvenimas ir kūryba.

Įvykiai, kurie darė įtaką regiono kultūrai: „Albertinos“ 450-ojo jubiliejaus iškilmės (1994), A. Puškino 200-osios metinės (1999), Tilžės taikos 200 metų sukaktis (2007), F. Šopeno 200 metinės (2010), Karo su Napoleonu 200 metinės (2012). Nuo 2001 m. organizuojamos „Literatūros dienos“, nuo 2006 m. – „Muziejų naktis“. Vyksta muzikos festivaliai: „Baltijos sezonai“, „Baltijos debiutai“, „Gintarinis vėrinys“, „Bachosluženije“, „Rusų muzika prie Baltijos“, M. Tariverdijevo festivalis konkursas, džiaz festivalis „Don Čento“. Minėtini kino teatro „Zaria“ organizuojami kino festivaliai ir kt. Ypač reikšmingu kultūriniu įvykiu, turėjusiu svarią tarptautinę reikšmę, tapo K. Donelaičio 300-ųjų gimimo metinių minėjimas (2014).

II. K. Donelaičio muziejaus vaidmuo saugant, puoselėjant ir pristatant lietuvių literatūros klasiko kūrybą šiuolaikiniam Kaliningrado srities gyventojui. Lietuvių literatūros klasiko K. Donelaičio muziejus (Kaliningrado srities istorijos ir meno muziejaus filialas) Rusijos federacijos Kaliningrado srities Čistyje Prudy gyvenvietėje atidarytas 1979 m. spalio 11 d. Tai vienintelis Kaliningrado srityje esantis literatūrinis muziejus.

1988 m. atidarytas restauruotas Pastoriaus namas, kuriame K. Donelaitis rašė savo garsiosios poemos eilutes.

K. Donelaičio vardas krašto istorijoje visada minimas greta I. Kanto, E. T. A. Hofmano. Kaliningrado srities istorijos ir meno muziejaus filialo K. Donelaičio literatūrinio muziejaus darbuotojai stengiasi saugoti ir puoselėti lietuvių klasiko kultūrinį palikimą bei garsinti poeto vardą srityje ir toli už jos ribų. Nuo pirmųjų savo gyvavimo dienų muziejus tapo svarbiu kultūros židiniu, kurį lanko ne tik Kaliningrado, bet ir kitų Rusijos sričių gyventojai, turistai iš Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Baltarusijos. Čia vyksta literatūriniai skaitymai, „Poezijos pavasaris“, „Poetinis ruduo“. Reguliariai organizuojamos parodos, dailininkų plenerai, lietuvių kalbą besimokančių srities moksleivių literatūrinės popietės. Kaliningrado ir Lietuvos kūrybinės inteligentijos dėka atsodintas K. Donelaičio vaismedžių sodas.

Jau 35 metus, nuo pat atidarymo, muziejui vadovauja Liudmila Silova. Už ilgametį pasiaukojamą darbą bei Lietuvos ir Rusijos draugiškų santykių puoselėjimą L. Silova buvo apdovanota Vytauto Didžiojo ordinu. Už indėlį į regiono kultūros plėtrą direktorei įteiktas medalis „Už nuopelnus Kaliningrado sričiai“.

Pasitinkant K. Donelaičio 300-ąsias gimimo metines, buvo parengtas renginių, skirtų jubiliejui paminėti, planas (2012–2014 m). Apie šiuos renginius plačiau bus kalbama pranešime.

Minėtina ir tai, kad, vykdant akciją „Liaudies knyga“ („Народная книга“), jos dalyviams išdalytas naujas K. Donelaičio poemos „Metai“ leidimas (poema išversta į rusų kalbą) su vertėjo S. Isajevo autografu. Iš viso išleista 1 000 poemos egzempliorių.

Galima manyti, kad K. Donelaičio memorialinis kompleksas galėtų tapti reikšmingu tarpkultūrinio ir tarptautinio bendradarbiavimo centru.

IMPACT OF KRISTIJONAS DONELAITIS' LITERATURE MUSEUM IN TOLMINKIEMIS (CHISTIJE PRUDY) IN KALININGRAD DISTRICT'S CULTURAL LIFE

I. Optimistic approach to the district's culture. The process of globalization and local matters have weaved tightly together in this furthest West region of Russia, Kaliningrad, from 1946, former East Prussia. The unique atmosphere of this region has been formed by a range of features, such as close location to the state border, multiethnic population, and religious diversity. In this particular area the search for cultural identity, historical roots and challenges of cultural dialogue is very important. That's why analyzing this extraordinary situation, which occurs in specific conditions of “our and theirs” deserves a closer look. The cultural challenges of this specific region of Russia are interesting not only for its uniqueness in comparison with other regions of the country but also because of the fact that here West and East culture tightly interact together. What is more, the cultural awareness of people from this

region, being free from ideological suppression, requires more attentive analysis and cultural assumption.

Starting with the 19th century, many philosophers, historicists and sociologists expressed the idea of close interaction among the Baltic, German and Slavic nations. The ability to learn about and accept a different nation's values creates a new synthesis of cultures, a new subculture.

Literature has become one of the most significant aspects of culture, implanting symbolic codes in this cultural area and also to range the flow of essential events. Many written texts, events, the whole literature holds the theme of “our and theirs”, “Konigsberg – Karaliaucius – Kaliningrad”, sea and amber, life and works by I. Kant and E. T. A. Hofman.

The following events had a great impact on the region's cultural life: “Albertina's” 450 year anniversary (1994), A. S. Pushkin's 200 year anniversary (1999), Tilze's Peace Pact anniversary (2007), F. Chopin's 200 year anniversary (2010), War with Napoleon 200 year anniversary (2012). Since 2001 we've been arranging “Literature Days”, since 2006 – “Museum Nights”, Music Festivals, such as “The Baltic Seasons”, “Baltic Debuts”, “Beads of Amber”, “Bachsluzenije”, “Russian Music at the Baltic”, M. Tariverdijv Contest, Jazz Festival “Don Chento”, Cinema Festivals, arranged by the Cinema “Zaria” and many more. An exceptionally bright cultural event to mention was K. Donelaitis' 300 year anniversary (2014).

II. Role of K. Donelaitis' Literature Museum in Cherishing and Preservation of Lithuanian Literary Classics' Works and Presentation of them to the Inhabitants of Kaliningrad Area. Lithuanian Literary Classics' Museum was opened in 1979, October 11th in Chistije Prudy, as a department of Kaliningrad District History and Art Museum. That's the only literary museum in the district.

The Priest's House, where K. Donelaitis wrote his famous work “Metai”, was renovated in 1988. Since then, the Museum has become an important centre of the regions cultural life, visited not only by local people but also by tourists from all Russia, Lithuania, Poland, Germany, Belorussia. There are many cultural events arranged in here, “Literature Reciting”, “Spring of Poetry”, “Poetical Autumn”, exhibitions, Artists' Workshops, to mention just a few. Here are held literature afternoons for those who study Lithuanian. The Orchard of Donelaitis was replanted by joint effort of Russian and Lithuanian intelligence. The name of K. Donelaitis stands next to such names as I. Kant, E. T. A. Hofman.

Liudmila Silova has been the Director of the Museum for 35 years, since the day it was opened. Thanks to this, name of Chistije Prudy now is known much wider. L. Silova was rewarded with the Ordain of Vytautas the Magnus for her long lasting and devoted job cherishing the literary heritage and friendship between the two nations. She was also rewarded

with the Medal for Merit in Kaliningrad District for her input in the region's cultural flourishing.

Translation of K. Donelaitis' Works: the participants of the action "People's Book" («Narodnaja Kniga») were handed a new translation of "Metai" ("Years") into Russian with the translators S. Izajev's autograph. Edition of 1 000 books is available now.

Staff of the Department of Kaliningrad District History and Art Museum heartily cherish the heritage of the Lithuanian literacy classics' works and put much effort into spreading the good news about it. For this reason the Museum could become the centre of international and cultural cooperation.

Loreta Mačianskaitė

Institute of Lithuanian Literature and Folklore (Vilnius, Lithuania)

A. J. Greimas Centre of Semiotics and Literary Theory, Vilnius University (Vilnius, Lithuania)

SEMIOTIC FUNCTIONS OF A. J. GREIMAS'S LITHUANIAN ESSAYS

Algirdas Julius Greimas, who wrote mostly in French, was also a very significant critic of Lithuanian culture – he discussed the question of being a Lithuanian in original terms. In his first article, "Cervantes and His Don Quixote", published in an almanac "Varpai" ("Bells", 1943), Greimas drew a parallel between Don Quixote and Lithuanians who fought against the Nazis, and thus also stood at a pivotal crossroads. In the articles that he later wrote in exile, Greimas reflected upon various examples of the cultural and mentality shifts that occurred in the second half of the 20th century, thus exposing numerous national myths and stereotypes. In his essays on Lithuanian literature, Greimas wrote that his main criterion for selection of Lithuanian poetic texts for discussion was whether they belonged to the European tradition. In the 1970s, Greimas visited Vilnius University, where his semiotic theories consolidated the opposition against ideologically engaged literary criticism.

A very important part of Greimas's legacy is the texts that he wrote, while living in France, for Lithuanian readers during the period of their country's national rebirth from 1989 to 1992. According to Yuri Lotman's theory, cultural bilingualism guarantees semiotic contacts between the two worlds; Greimas's Lithuanian essays can therefore be considered a zone of dialogue and transaction of meanings. However, we also have to admit that the author's hopes to initiate real intellectual polemics often came to nothing, since Greimas's challenging evaluations and European standards often provoked offence and misunderstanding.

His project concerning Lithuania's Future, "Pro memoria to President Vytautas Landsbergis", could be very important for Lithuanian critical practice, though this text did not attract significant attention when first published. The theme of Don Quixote, which launched Greimas's intellectual career, returned to play a role in the last year of his life.

Karolina Matuszewska
University of Warsaw (Warsaw, Poland)

STRATEGIE REPREZENTACJI PAMIĘCI W TEATRZE RIMASA TUMINASA

Rimas Tuminas jest jednym z ważniejszych współczesnych reżyserów teatralnych na Litwie, którego oryginalny styl inscenizacji stał się w latach osiemdziesiątych jednym z filarów nurtu tzw. dramaturgii obrazów reżyserskich. Jego spektakle, pełne twórczych sprzeczności, nieoczywistych rozwiązań formalnych i bogactwa znaczeń, są jednocześnie przesiąknięte atmosferą tęsknoty i żalu za czymś utraconym lub nieosiągalnym, często też nienazwanym. Charakteryzuje je delikatna ironia, subtelna wibracja nastrojów, posługiwanie się regułami zabawy oraz tworzenie lirycznej, nieco tajemniczej atmosfery spektaklu. Narracja jest w nich podporządkowana logice snu albo wspomnienia.

W teatrze Tuminasa reprezentowane są różne formy pamięci, zarówno indywidualnej, jak i zbiorowej. Powołując się na teorię pamięci kulturowej Jana Assmanna, w swoim referacie analizuję kolejne spektakle litewskiego reżysera pod kątem przywoływanych przez niego obrazów pamięci, wspomnień i historii. Część z nich odnosi się do pamięci historycznej, która w gruncie rzeczy jest realizacją mitów odnoszących się do zbiorowych wyobrażeń historii (spektakle „Lituanica”, „Uśmiechnij się do nas, Panie”, „Madagaskar”, „Mistrz”), część do pamięci indywidualnej bohaterów, która zdominowana jest z kolei przez atmosferę nostalgii, tęsknoty za utraconą przeszłością przywoływaną w kolejnych scenicznych obrazach („Wiśniowy sad”, „Maskarada”). Osobną uwagę poświęcam spektaklowi „Śmierci tu nie będzie” z 1988 roku, który niejako łączy obydwa powyższe modele.

Przeprowadzona analiza ukazuje zabieg manipulowania pamięcią, który wykonuje Tuminas. Reżyser nie korzysta bowiem z żadnych autentycznych wspomnień, ale tworzy wyobrażony świat przeszłość. Ukazuje tym samym mechanizm mitologizowania historii, który jest kluczowym elementem konstrukcyjnym jego teatru, inspirującym nie tylko do tworzenia scenicznych obrazów, ale również budowania ich wyjątkowej atmosfery.

STRATEGIES OF MEMORY REPRESENTATION IN THE THEATRE OF RIMAS TUMINAS

Rimas Tuminas is one of the most important of the contemporary theatre directors in Lithuania, whose original style of staging became one of the pillars of the so-called dramaturgy of images. His performances, full of creative contradictions, inexpressible formal solutions and wealth of meaning, are simultaneously imbued with the atmosphere of longing and regret for something lost or unreachable, often unnamed. It is characterized by delicate irony, subtle vibration of moods, the use of rules of play and creating a lyrical, somewhat mysterious atmosphere of the performance. Narration is subordinate to the logic of a dream or a memory.

In the Tuminas' theatre there are various forms of memory, both individual and collective. Invoking Jan Assmann's theory of cultural memory, I am analyzing the performances of the Lithuanian director for their refuted images of memories, remembrances and history. Some of them relates to the historical memory, which is in fact the realization of myths relating to collective representations of the history (performances "Lituanica", "Smile at Us, oh Lord", "Madagascar", "The Master"), some are a part of the heirs' individual memory, which is dominated by the atmosphere of nostalgia, longing for the lost past referred in the subsequent scenes ("Cherry Orchard", "Mascarade"). I am putting a special attention to the performance of "There will be no death" from 1988, which in some way combines both models.

The analysis shows the manipulation of the memory made by Tuminas. The director does not use any real memories, but creates the imagined world of the past. It shows the mechanism of mythologizing history, which is a key element in the construction of his theatre, inspiring not only to create scenic images, but also to build their unique atmosphere.

Birutė Meržvinskaitė

Vilnius University (Vilnius, Lithuania)

KNOWING AND BELIEVING IN A. J. GREIMAS STUDY OF MYTH

This paper attempts to understand what A. J. Greimas means when he correlates knowing and believing as belonging to one and the same cognitive universe. The reconstruction of those concepts in his analysis of Lithuanian myths partially corresponds to the anthropological foundation of two distinct notions of human reason: the scientific methodological reason of the semiotics tradition and the practical (and cunning) reason of an mythical textual tradition.

Rita Mikelionytė

Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)

HOMONYMS VS POLYSEMOUS WORDS: SOLUTIONS ON THE BASIS OF COLLOCATIONS

The importance of finding criteria that would allow us to distinguish between homonyms and polysemous words is always emphasised in Lithuanian linguistics. It isn't hard to theoretically formulate such criteria: if all meanings of a word can be deduced from the main meaning – we will have a polysemous word, and if the meanings cannot be deduced from the main meaning – we will have homonyms. However, in a practical lexicographical, theoretical statements are hard to be applied. Comparing homonyms from “Dictionary of Modern Lithuanian” (<http://lkiis.lki.lt/dabartinis>) and “Dictionary of the Lithuanian Language” (<http://www.lkz.lt>), it has been observed that their presentment varies, i. e. in one dictionary, the same lexicographical entry is presented as a homonym, and in the other dictionary it is presented as a polysemous word.

Collocations from “Corpus of the Contemporary Lithuanian Language” (VDU corpora; <http://tekstynas.vdu.lt>), are a linguistic unit that contains a decisive meaning distinguishing homonyms from polysemous words, i. e. differing collocations present words that are homonyms. Collocations from VDU corpora not only allow to distinguish homonyms from polysemous words, but also highlight newly developed meanings of homonyms that have not been yet described in dictionaries, and allow us to note the changes in the semantic structure of homonyms.

Jolita Miliuvienė

Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

SOURCES OF INSPIRATION FOR CREATING THE CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA

October 25th of this year will mark 25 years from the day of historical referendum, where the Lithuanian Nation adopted the Constitution. Even if this Constitution is relatively young in the context of old democracies in Europe, we are proud that its validity has been the longest of all former Lithuanian constitutions. Therefore, this presentation would focus on three different stages (past, present and future) of “long-living” life of our Constitution, highlighting some sources of inspiration for creating it in every stage of its life.

The process of drafting constitutional provisions in 1991–1992 was determined by the international recognition of the state of Lithuania and the fact that Lithuania had organically

re-joined the international democratic community, where the modern constitutions adopted after II WW had had come into force. Thus, the creators of Constitution followed the experience of Lithuanian statehood and the constitutions adopted at interwar period, especially the Constitution of 1922, which was the last democratic constitution valid in the independent Lithuania, and the Constitution of 1938, which was the last Lithuanian Constitution before the state lost its sovereignty, as well as the legal thought of Western countries and the European constitutional heritage.

Being stable and almost unchanged, the Constitution of 1992 today continues to provide the answers for the dynamic changes of society and adapts to the political and legal reality. It is a living Constitution. Its viability manifests in the interpretation of constitutional norms and principles given by the Constitutional Court, which seeks its inspiration in various internal and external factors.

National constitutional orders cannot be seen as isolated any more, as they are the part of a global constitutional context. Therefore, for the further constructions and development of constitutional doctrine the international law is one of the most important sources of inspiration to construe constitutional norms, especially when it is foreseen by the Constitution itself. The idea that the constitutional jurisprudence may be influenced not only by traditional international law, but also by the norms of soft law, which are created by the international constitutional organisations, finds some space. Lithuanian Constitutional Court has already had such experience while construing constitutional provisions and after consulting some of such documents made important conclusions in its jurisprudence.

Geda Montvilaitė-Sabaitienė
Charles University (Prague, Czechia)

ŽAIDIMAS KALBA
R. GAVELIO APSAKYME TAIKOS BALANDIS

Pranešime kalbama apie vieno žymiausių dvidešimtojo amžiaus pabaigos lietuvių rašytojų Ričardo Gavelio apsakymą *Taikos balandis*. Nors paprastai prozininkas yra pristatomas kaip intelektualinio romano atstovas, jo smulkioji proza yra ne mažiau įdomi. Būtent šio žanro kūriniais R. Gavelis pradėjo savo literatūrinį kelią.

Anot filosofo Leonido Donskio (<http://blog.delfi.lt/donskis/7844/>), Ričardo Gavelio būta unikalaus atvejo jau vien todėl, kad R. Gavelis bene vienintelis iš visų šiuolaikinių

Lietuvos rašytojų buvo polemikas iš pašaukimo, intelektualinis provokatorius bei nuoseklus visuomenės ir kultūros kritikas.

Jau nemažai kalbėta apie R. Gavelio kūrybos prasmes, tačiau kalbos požiūriu į rašytojo tekstus žvelgiama dar nedrąsiai. Prozininkui buvo labai svarbus profesionalumas. Sau ir, ko gero, kitiems jis kėlė labai aukštus reikalavimus. Almis Grybauskas prisiminimams apie R. Gavelį skirtoje knygoje *Bliuzas Ričardui Gaveliui* rašo, jog „jis sakėsi kasdien įdėmiai perskaitęs bent po puslapį [Didžiojo lietuvių kalbos žodyno], nes turįs gerinti skurdoką savo leksiką“ (Grybauskas, 2007, 89). Būtent ši mintis ir paskatino į rašytojo tekstą pažvelgti kalbos turtingumo požiūriu.

Apsakyme *Taikos balandis* iš tiesų nesibodima vartoti retų žodžių, archaizmų, kai kada ir žargoninės leksikos. Labai įdomiai į teksto audinį įkonstruojami frazeologizmai, kuriems, paliekant įprastą reikšmę, pridedama ir naujų prasmų. Taip ne tik praturtinama semantinė teksto plotmė, bet ir kuriamas savitas stilius. Kita vertus, tokį sąmoningą teksto „vėrimą“ iš pasiruošusių iš anksto kalbos karolių atidžiai skaitant vis dėlto galima pastebėti. Kyla klausimas, ar kūrėjas susidoroja su pačiam sau iškelta užduotimi? Išanalizavus tekstą galima daryti tam tikrus apibendrinimus.

Šio pranešimo tikslas – ne tik atskleisti nenuginčijamą faktą, kad rašytojo žodynas yra platus ir įdomus, bet ir pamėginti įvertinti, kiek tokiu būdu intelektualiai provokuojamas skaitytojas ir kokią įtaką toks žaidimas kalba daro literatūrinei kūrinio vertei.

LANGUAGE PLAY IN R. GAVELIS' SHORT STORY "THE DOVE OF PEACE"

The report talks about a short story called "The Dove of Peace" by one of the most famous Lithuanian writers of the 20th century Ričardas Gavelis. Although usually the prose writer is presented as a representative of the intellectual novel, his short stories are no less interesting. Gavelis started his literary path with works of exactly this genre. According to philosopher Leonidas Donskis, Ričardas Gavelis was a unique case for the simple reason that out of all the contemporary Lithuanian authors he was probably the only natural born polemicist, an intellectual provocateur and a consistent social and cultural critic.

The meaning of Gavelis' works has been sufficiently discussed, however, in terms of language his texts have been reflected upon rather timidly. Professionalism was very important to the prose writer. He raised very high demands for himself and most likely others. In the memoirs dedicated to the memory of R. Gavelis, titled "Bliuzas Ričardui Gaveliui", Almis Grybauskas writes that "he said he would diligently read at least a page daily [of the Great

dictionary of the Lithuanian language], because he felt obligated to improve his rather scarce vocabulary". This exact thought had encouraged an overview of the author's text in light of its abundant language.

Rare words and archaic phrases are scarcely avoided in the short story "The Dove of Peace", sometimes even jargonistic lexicality is used. Phraseologisms are embedded into the text's fabric in a very interesting way, which, if left with the original meaning, adds new implications. As a result, not only does the semantic plateau of the text become enriched, but also a distinct style is developed. On the other hand, a conscious "beading" of the text from selected pellets can be noticed if read attentively. A question occurs, does the author deal with this self-imposed objective? After analysing the text, it is safe to make certain generalizations.

The aim of this report is not only to uncover the undeniable fact that the author's vocabulary is broad and interesting. It is also an attempt to evaluate how much the reader is provoked intellectually and what kind of influence does such a play on language impose on the work's literary value.

Romuald Narunec

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

MYKOLO SLUCKIO KŪRYBOS LENKIŠKIEJI KONTEKSTAI

Mykolo Sluckio (1928–2013) kūryba buvo ypač populiari Sovietų Lietuvoje. Pasak rašytojo, literatūros tyrinėtojo Vytauto Martinkaus, M. Sluckio romanisto žvaigždė švietė Lietuvoje tris dešimtmečius: „Tai buvo priklausomybės laikų literatūros reiškiny, kurį kritika iš naujo kada nors vėl apmąstys. Istorikai, manyčiau, turės pasiginčyti, ko vertas, tarkim „Adomo obuolys“. Esu tikras, kad nepavyks jo išbraukti iš lietuvių romano metraščio. Ne vienos Sluckio sovietinės knygos „šešėlyje“ – daug dabarties prozos fenomenų.“ Nepriklausomoje Lietuvoje dėmesys M. Sluckio kūriniam sumažėjo, nors, literatūros kritikų nuomone, reikėtų dar kartą įvertinti kai kuriuos jo romanus. Apie M. Sluckio kūrybą rašė Vytautas Kubilius, Algis Kalėda, Petras Bražėnas, Algimantas Bučys.

„Mano atmintyje M. Sluckis liks kaip talentingas žmogus, atsidūręs tarp ideologijos smagračių, kurie tiek jo likimui, tiek kūrybai primetė savotišką dvilypumą, – sako literatūros kritikas Algimantas Bučys. – Dabartinė leidėjų, kritikų ir istorikų karta turėtų stengtis atskirti, kas M. Sluckio kūryboje skirta ideologijai, o kas Dievui. Pastarąjį dalyką vertėtų išsaugoti. Ne tokie mes turtuoliai, kad švaistytumės. Atmesti vis dėlto lengviausia.“

Pranešimo tikslas – aptarti M. Sluckio kūrybos lenkiškuosius motyvus, kurie iki šiol nebuvo nagrinėjami. Keliuose M. Sluckio romanuose yra lenkiškų akcentų. Romane „Geri namai“ – tai nauja Vieversėlių vaikų namų auklėtinė lenkaitė Jadvyga, romane „Kelionė į kalnus ir atgal“ vienas iš veikėjų sveikinasi lenkiškai, romane „Uostas mano – neramus“ kioskininkė ponia Vanda palieka herojaus uošvei lenkų žurnalą „Kobieta i życie“, Miglė pasakoja apie planuotą apsilankymą „Sopote, ištaigingame Lenkijos kurorte“. Lenkiškų akcentų pasirodo rašytojo kūryboje reguliariai nuo 1955 iki 1981 metų.

THE POLISH CONTEXT OF MYKOLAS SLUCKIS' CREATION

The creation of Mykolas Sluckis (1928–2013) was particularly popular in Lithuania in the Soviet times. According to the writer and literary reviewer Vytautas Martinkus, as a novelist Sluckis enjoyed his popularity in Lithuania over three decades: “It was a phenomenon of the literature of dependence that would be reconsidered by critics in the future. I believe historians would have to argue the value of, say, “Adomo obuolys” (*Adam's Apple*). I am sure that it cannot be eliminated from the chronicles of the Lithuanian novel. A lot of phenomena of contemporary prose occurred “in the shadow” of some Soviet books of Sluckis”.

The interest in the works of Sluckis decreased in Independent Lithuania, though according to critics, some of his novels should be reconsidered. Sluckis' creation was explored by Vytautas Kubilius, Algis Kalėda, Petras Bražėnas and Algimantas Bučys.

“In my memory, M. Sluckis will stay as a talented person, who appeared between the flywheels that added certain ambivalence to both his destiny and his life,” says the literary critic Algimantas Bučys. “The current generation of publishers, critics and historians should try to distinguish what was meant for ideology and what was devoted to God in M. Sluckis' creation. The latter should be retained. We are not so rich as to waste. Yet, it is easiest to reject everything”.

The aim of the presentation is to discuss the Polish motifs in the creation of Sluckis, which have not been discussed so far. Polish motifs appear in several novels written by Sluckis. In the novel “Geri namai” (*Good Home*), Jadvyga, a new girl in Vieversėliai children's foster home is Polish, in “Kelionė į kalnus ir atgal” (*A Trip to the Mountains and Back*), one of the characters uses a Polish greeting, whereas in “Uostas mano – neramus” (*My Restless Haven*), the news agent Vanda gives the Polish magazine “Kobieta i życie” to the mother-in-law of the main character. Miglė tells about the planned visit to “Sopot, the polish resort”.

Polish motifs regularly appeared in the creation of the novelist from 1955 to 1981.

Jowita Niewulis-Grablunas

Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)

O MÓWIONYM I PISANYM JĘZYKU MŁODZIEŻY LITEWSKIEJ W POLSCE

Wpływ języka polskiego na mowę Litwinów mieszkających w Polsce był już opisywany przez różnych badaczy, w różnych okresach, np.: Wojciech Smoczyński (1977), Irena Aleksa (1985), Irena Gasperowicz (1992), Grażyna Soroka (1992), Biruta Burdyn (1994), Nijola Kolis-Birgiel (2002), Józef Marcinkiewicz (2003), Piotr Grablunas (2004), Jowita Niewulis-Grablunas (2005), Dala Teresa Senda (2009) i inni. Jednak, ostatnimi czasy, wpływ języka polskiego na system językowy Litwinów z okolic Puńska (północnowschodnia część Polski, województwo Podlaskie), szczególnie na język młodych ludzi, mocno się zintensyfikował. Ilość polonizmów, czy anglicyzmów (które do systemu językowego przysły przez pośrednictwo języka polskiego) jest ogromna. Dotyczy to szczególnie leksyki, która związana jest z najnowszymi osiągnięciami technologicznymi.

W referacie chciałabym przedstawić obraz mowy młodzieży litewskiej z perspektywy fonetyki. A więc chciałabym omówić to, w jaki sposób młodzież ta pisząc teksty lub rozmawiając między sobą przekształca lub adoptuje „obcą“ ich systemowi językowemu leksykę. Czy, np.: litewska młodzież wciąż zamienia polskie (słowiańskie) [o] w [a] lub [a:]? Czy polską (słowiańską) [a] zamieniają w [o], [o:], a [e] w [ie], jak miało to miejsce przed kilkudziesięciami laty? A jak wygląda sprawa spółgłosek takich jak [x, f, h], które wcześniej albo nie istniały, albo były zamieniane na inne? Jak są w zapożyczeniach polskich wymawiane nosowe polskie [ą] i [ę]? Czy polskie prepalatalne głoski [ś] i [ź] już na „dobre“ zaadoptowały się w systemie fonetycznym młodzieży? Wreszcie, czy młodzież ma świadomość, co w ich języku jest „polskie“, a co „litewskie“?

Barbara Pawełko-Czajka

WSB University in Wrocław (Wrocław, Poland)

A ROLE OF MULTICULTURAL TRADITION OF DGL IN FORMING OF THE MODERN NATIONAL STATES

In my paper I am going to present the role of multicultural tradition of DGL in forming of the modern national states. A main subject of my research will be a krajowa thought – which we can described as an antithesis of ethnocentrism and nationalism.

Federation of Kingdom of Poland and Grand Duchy of Lithuania called *Rzeczpospolita Obojga Narodów*, concluded in Lublin in 1569, strengthened the culture established with the union of Krewo. Grand Duchy of Lithuania was the only country in Europe where was a border between the Eastern and Western cultural model. The Unions of Krewo and Lublin strengthened the community of political nations and conditions created to form national consciousness. New kind of culture, which has been created in the multinational society of the Grand Duchy of Lithuania, was described as peripheral.

Historical consciousness of the inhabitants of the Grand Duchy of Lithuania was not only consciousness of one nation, but it was created by all nations. In period of partition were still memories about heritage of GDL. When nationalism appeared in XIX century on the Vilnius area was created a “krajowa” idea and concept of multicultural society which was a response for this process. This trend expressed the need for appeal towards tradition of GDL and the national rebirth of states which formed GDL. The represents emphasised a two-tier nature of consciousness. The *Krajowość* supported the nation-building processes nations belonging to the Grand Duchy of Lithuania like Lithuanian or Belarusian.

Krajowcy put an emphasis on their own ethnical and cultural distinctiveness which were located between the political and ethical nation. It was a trial made to harmonise particular aspirations of different nations living in former Grand Duchy of Lithuania.

Polish-Lithuanian relations based on the growth of nationalist sentiment at the XX century are described from Polish or Lithuanian point of view, depends on the origin of author. They stray from the concept of multiculturalism and they create nationalist communities and states. It is commonly perceived that society played an important role in the formation and development of nations. This was especially significant during the age of nationalisms in the late 19th and early 20th centuries. Undoubtedly it had strong impact on creation of common relations, especially after the World War I.

In my paper I am going to discuss the importance and influence of tradition of Grand Duchy of Lithuania on the process of forming a state and society in first half of XX century. It is important to show influence of region which was a large multicultural area on the identity of people from Vilnia region especially in time of Post-Soviet anexation. Communism closed nationalities within national borders. A model of *homo sovieticus* was created. Nowadays that idea can be treated as example of social utopia, which its noble aim appealed for creation of common and peaceable future for citizens of former Great Lithuanian Duchy. When new national states of the Central-Eastern Europe had been formed, there was no more space for double consciousness and for tradition of Grand Duchy of Lithuania.

Ričardas Petkevičius, Larysa Stankevich
Eötvös Loránd University (Budapest, Hungary)

PREPARING THE FIRST BELARUSIAN-LITHUANIAN DICTIONARY AND ITS WORK EXPERIENCE

Lithuania and Belarus are close neighbors; they are connected not only by their proximity to each other, but also by their common history.

So far there has not existed either a Belarusian-Lithuanian or a Lithuanian-Belarusian dictionary, except for the first volume of the Belarusian-Lithuanian and Russian-Lithuanian Terminological Dictionary (edited by V. Kopka), published by the Lithuanian department of the Belarusian Academy of Sciences in 1934, which contained the common journalistic vocabulary of the political and social life of the era.

In the last two decades of the 20th century, the linguistic relationships between Belarusian and Lithuanian were researched very intensively (E. Grinaveckienė, V. Chekman, M. Sivickienė, A. Vidugiris, V. Viarenich, T. Sudnik, et al.), but after the proclamation of Lithuania's independence, works on the subject have become scarce.

A Belarusian-Lithuanian Conversational Booklet (edited by Ales Mikus) was published in Minsk in 2009, and a Short Lithuanian Grammar (written in Belarusian, edited by V. R. Viachorka) was released in 2010.

The present dictionary [Беларуска-літоўскі слоўнік = Baltarusių-lietuvių kalbų žodynas. Belarusian-Lithuanian dictionary. Vilnius: Institute of the Lithuanian Language, 2014; <http://bylt.lki.lt>], which comprises approximately 13,000 entries, is the first attempt at compiling a Belarusian-Lithuanian dictionary. The dictionary was produced in cooperation between the Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania) and the A. S. Pushkin State University of Brest (Belarus). Project Manager – Zita Šimėnaitė. Lena Levantsevich, editor of the Belarusian section of the dictionary. Lijana Puzinienė, editor of the Lithuanian section of the dictionary. Evaldas Ožeraitis, software engineer. Martynas Juchnevičius, designer. Reviewers: Mikalaj Aliahnovich, C.Phil in Philology; Alma Lapinskienė, D.Phil in the Humanities. The publication of the dictionary was supported by the Embassy of Lithuania in Belarus.

In the presentation we review the structure of the dictionary, the word stock, and its translation to Lithuanian. The problematic aspects and issues that arised while compiling the dictionary will be discussed as well.

Daiva Petrėnaitė

Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

THE CONCEPT OF GENDER IDENTITY AND PROBLEMS IN MODERN LAW

Gender identity is important in each person's life, because the true self-perception of sense of gender opens the way to fulfillment in the social environment. However, there is no attention to this theme in Lithuania, it is a relatively new and therefore analysed less. The study revealed that the concept of gender identity is not limited only to physical human sex, but it allows to look into the human inner personal perception of their sexuality. The Lithuanian language has no precise English term for "gender" definition, so they try to use the concept of "social gender". On the other hand, the term "gender" is multifaceted in the English language too and could be described as a family, physical and / or social female or male existence, psychological and / or social aspects of gender identity and so on. The main international legal acts of human rights do not state the concept of gender identity, but some of documents (Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, Yogyakarta Principles) looks dangerous for traditional view about gender (sex). The importance of gender identity should be emphasized that not only allows the drastic public consideration and creating kinds of "declarations" in offices, but also with the public engaging in educational activities to help recognize the situation.

Ona Petrėnienė

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

LEKSIINĖS STILIAUS FIGŪROS LIETUVIŲ MOKSLO POPULIARINAMUOSIUOSE TEKSTUOSE

Mokslo populiarinamaisiais tekstais siekiama ne tik propaguoti naujoves, bet ir ugdyti visuomenės susidomėjimą mokslu, todėl šių tekstų autoriai objektyvų turinį plačiau visuomenei pateikia savitomis kalbos raiškos priemonėmis, kuria savitą dėstymo būdą, neretai nutoldami nuo pakankamai griežto mokslinio stiliaus kanonų.

Ekspresinių raiškos priemonių vartojimas atitinka mokslo populiarinamųjų tekstų turinį, tikslus, komunikacinę intenciją, todėl šių priemonių vartojimas šalia moksliskumo principą realizuojančių kalbos vienetų yra motyvuotas. Mokslo populiarinamuosiuose tekstuose ekspresiniai kalbos vienetai yra ne tik būtina efektyvios komunikacijos sąlyga, bet ir padeda sustiprinti argumentaciją, suvokti sudėtingą turinį. Ekspresinėmis priemonėmis tikslinama

pateikiama informacija, ji tampa lengvai suprantama ir įtikinama, o tai itin svarbu orientuojantis į neapibrėžtą adresatą.

Siekiant atskleisti mokslo populiarinamųjų tekstų savitumą, pranešime analizuojamos vienos iš gausiausiai tirtuose tekstuose vartojamų ekspresinių raiškos priemonių – leksinės stiliaus figūros. Tiriama medžiaga rinkta iš pastarąjį dešimtmetį spausdintų lietuvių autorių mokslo populiarinamųjų tekstų.

Kaip rodo tyrimo duomenys, leksinės stiliaus figūros (palyginimai, metaforos, metonimijos ir kt.) mokslo populiarinamuosiuose tekstuose pirmiausia atlieka poveikio funkciją. Viena iš svarbiausių šių priemonių atliekamų funkcijų – estetinė – tiriamuosiuose tekstuose yra antrinė. Mokslo populiarinamuosiuose tekstuose svarbi ir šių priemonių galimybė lakoniškai perteikti faktinę informaciją.

Pastebėta, kad mokslo populiarinamųjų tekstų autoriai pirmenybę teikia sisteminiams kalbos išraiškos priemonėms, t. y. stilistinėms priemonėms, kurių tiesiogines reikšmes galima lengvai suvokti, nebūtina atsižvelgti į kontekstą. Kontekstinių, individualiųjų stiliaus priemonių, pavartotų tik tam tikroje kalbėjimo situacijoje, tiriamuosiuose tekstuose esama mažiau, nes skirtingo amžiaus ar išsilavinimo skaitytojai gali nevienodai interpretuoti tokių priemonių reikšmes. Reikšmės perkėlimas dažniausiai grindžiamas fizine patirtimi (bendravimu, kasdienybės daiktais, veiksmais, įvykiais ir kt.), orientuojamasi į buitinių pasaulio suvokimą, kuris būdingas šių tekstų adresatui.

Leksinės stiliaus figūros mokslo populiarinamuosiuose tekstuose leidžia naujai suvokti tyrimo objektą, sudaro galimybę naujai pažvelgti į įprastines sampratas.

LEXICAL STYLISTIC FIGURES IN LITHUANIAN TEXTS OF SCIENCE POPULARISATION TEXTS

Science popularisation texts aim not only to promote innovations but also to develop and enhance society's interest in science. Therefore, the authors of such texts present objective content to the public through specific means of linguistic expression and create specific techniques of idea conveyance frequently deviating from the canons of sufficiently strict scientific style.

The use of expressive means complies with the content, goals and communicative intention of scientific popularisation texts. Therefore, next to the linguistic units that implement the principle of scientific character, the application of expressive means is motivated. The units of expressive language in science popularisation texts are not only necessary for efficient communication but also contribute to enhancement of argumentation and to understanding of complicated content. Expressive means clarify the presented

information and it becomes easily understandable and convincing, what is particularly important focusing on the indefinite addressee.

Seeking to reveal the specifics of science popularisation texts, the presentation analyses lexical stylistic figures, one of the most frequent expressive means observed in the studied texts. The material for research has been collected from the science popularisation texts published by Lithuanian authors over the last decade.

According to the research data, lexical stylistic figures (similes, metaphors, metonymies, etc.) firstly perform the function of effect in the texts of science popularisation. One of the most important functions performed by the above-mentioned means, i. e. esthetical, is a secondary one in the analysed texts. The possibility of conveying factual information in a concise way is also of importance in science popularisation texts.

It has been noticed that authors of science popularisation texts prioritise systemic means of linguistic expression, i. e. stylistic means, whose direct meanings can be easily understood and there is no necessity to consider the context. The authors tend to stop employing contextual or individual stylistic means that are used only in a certain linguistic situation because readers from various age groups or of various educational backgrounds can differently interpret meanings of such devices. The transfer of meaning is frequently based on physical experience (communication, daily things, actions, events, etc.) and the focus is laid on ordinary understanding of the world, which is characteristic of the addressee of the texts in question.

Lexical stylistic figures in science popularisation texts allow for a new perception of the research object, creates conditions for a new approach to the usual concepts.

Jan Pietrzak

University of Wrocław (Wrocław, Poland)

TAXATION OF INCOME IN LITHUANIA

The Republic of Lithuania implements a business-friendly taxation policy, and the taxation system is adapted to the legislation of the European Union. Since 1990, the Lithuania's taxation system has drastically changed to support foreign investments and labour market development.

Taxes and other payments are collected to the budget based on the order by the Supreme Council; however, regional and city councils act separately in matters of tax collection. In Lithuania, basic principles of tax payment and their regulation is governed by the Law on Tax

Administration stipulating the rights and obligations of a tax administrator and tax payer, as well as the tax calculation procedure and chargeable amounts.

There are two main types of income tax: corporate income tax and personal income tax.

Corporate income tax. Corporate income tax payers are enterprises pursuing commercial activities, and this tax is also paid by non-profit organisations obtaining profit from commercial activities. The general corporate tax rate is 15 %. NB! Corporate tax rate in 2009 was 20 %, nevertheless in 2010 tax rate was reduced to 15 % and still is at the same level. For 2010 year the basic contributions amount to 40.7 % of the total income before tax, thus covering all risks (except for accidents at work and occupational diseases), out of which 31.7 % is paid by an employer, but the remaining 9 % – by an employee. Agricultural and farming enterprises, non-profit organisations, small enterprises, enterprises with foreign investment and enterprises employing the disabled person can apply for tax relief. Lithuania actually ensures the most preferable conditions for business growth for micro-enterprises comparing to other Baltic States.

Personal income tax. Progressive reduction of the personal income tax was commenced in 2006. Today every natural person is obliged to pay the personal income tax in the amount of 15 % if this person is employed or self-employed. If the person can be considered a permanent resident, the income tax is calculated from the person's income received in Lithuania and abroad. Foreign residents must pay tax only from that part of income which is received in Lithuania. To consider someone a resident of Lithuania, this person has to live in Lithuania for at least 183 subsequent days within a 12-month period.

Persons receiving a salary lower than LTL 191 are exempt from personal income tax. Also disabled persons and single mothers (fathers) are exempt from personal income tax, and the tax is not deducted from pensions and scholarships.

Piotr Piss

University of Wrocław (Wrocław, Poland)

PRAWNE ASPEKTY BEZPIECZEŃSTWA MILITARNEGO NA LITWIE

W swoim wystąpieniu chciałbym przybliżyć kwestię bezpieczeństwa militarnego na Litwie a dokładniej jej prawne aspekty. Referat będzie podzielone na następujące części:

1. Wstęp, główne założenia
2. Uprawnienia prezydenta
3. Uprawnienia Sejmu

4. Uprawnienia Ministra Obrony Narodowej

5. Regulamin Litewskich Sił Zbrojnych

Zdając sobie sprawę, że zakres wystąpienia jest bardzo szeroki, głównie skoncentruję się na najważniejszych uprawnieniach i prerogatywach, które są charakterystyczne dla Republiki Litewskiej. Pozwoli to jednak poznać bliżej prawne aspekty bezpieczeństwa Litwy i da możliwość porównania z innymi państwami.

MILITARY SECURITY IN LITHUANIA - LEGAL ASPECTS

In my report I would like to focus on military security issues, precisely on legal aspects in Lithuania. Report will be divided in 5 parts:

1. Introduction

2. Powers of president

3. Powers of Seimas

4. Powers of Minister of Defence

5. Lithuanian Armed Forces Statute

Considering breadth of this topic, the main interest will be in most important powers and eligibilities which are representative for Lithuania. It will allow to acquaint with legal aspects of security in this state and give possibility to equate it with other states.

Justyna Prusinowska

Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)

PERKUN W SPÓDNICY CZYLI ČIURLIONIS DZIECIOM

Bez wątpienia najgłośniejszą litewską książką ostatnich lat w Polsce była wydana w roku 2015 pierwsza część tetralogii „Silva Rerum” Kristiny Sabaliauskaitė, ale nie jest to jedyny utwór, który w sposób oryginalny zapoznaje polskiego czytelnika z Litwą i jej historią. Na zgoła innej półce leży niepozorna książeczka dla dzieci autorstwa Marty Gaj zatytułowana „Litwa z lotu ptaka. Ilustrowany album pojęć, miejsc i faktów z życia Mikalojusa Konstantinasa Čiurlionisa towarzyszący wystawie: Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Litewska opowieść” wydana w tym samym, 2015 roku. Jest to nietypowy przewodnik po Litwie, oryginalny przede wszystkim z tego względu, że przewodnikiem jest nie kto inny, jak M. K. Čiurlionis, który z pokładu balonu opowiada o sobie i swojej ojczyźnie. Malarz pokazuje dzieciom nie tylko litewskie miasta i rzeki, ale snuje też opowieści o dawnych bogach, ludowych baśniach i pieśniach, sztuce rzeźbienia krzyży, dziedzictwie kulinarnym... W związku z tym, że książeczka

przeznaczona jest dla dzieci sześciolletnich i starszych, ilustracje pełnią w niej rolę drugorzędną, ale jako że składają się na inny jeszcze obraz Litwy, również zasługują na uwagę. Książeczka Marty Gaj jest jedną z niewielu w Polsce prób uzupełnienia braków w wiedzy młodych ludzi na temat Litwy. Bardzo szeroki wachlarz poruszanych w niej tematów (życie i twórczość Čiurlionisa, terminy plastyczne i muzyczne, Litwa i jej niematerialne dziedzictwo) może służyć jako wartościowy wstęp do poznania Litwy, która przeciętnemu mieszkańcowi Polski kojarzy się najczęściej wyłącznie z Mickiewiczem, Wilnem i Ostrą Bramą. Powieść Kristiny Sabaliauskaitė wzbudziła zainteresowanie nie tyle historią Wielkiego Księstwa Litewskiego, co Litwą w ogóle. Pokazała, jak mało wiemy o swoich sąsiadach i jak dużą rolę w poszerzaniu i uzupełnianiu naszej wiedzy pełnić może literatura, a także – jak bardzo brakuje książek, które zarówno małym, jak i dużym pomogłyby zrozumieć świat sąsiadów. Czy „Litwa z lotu ptaka” jest jedną z nich czy też na prawdziwy literacki przewodnik po Litwie przyjdzie nam jeszcze poczekać?

PERKUN IN A SKIRT OR ČIURLIONIS FOR CHILDREN

Without doubt the most famous Lithuanian book last years in Poland was Kristina Sabaliauskaitė's tetralogy's "Silva Rerum" first volume, but it is not the only Polish book, which originally acquaint the Polish readers with Lithuania and its history. On a completely different shelf is a small book for children: "Lithuania from the bird's flight. Illustrated album of concepts, places and facts from the life of Mikalojus Konstantinas Čiurlionis associated with the exhibition: Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Lithuanian Tale" (2015). This unusual Lithuania guide book is original because the guide is no one else than M. K. Čiurlionis, who talks about himself and his homeland flying with hot air balloon. However, the artist is showing to children not only Lithuanian cities and rivers, but also telling them about Lithuanian gods, tales, songs, Cross-crafting, kitchen... Illustrations are of secondary importance, but also deserve the attention of readers as another image of Lithuania and its heritage. Marta Gaj's book for children above six years of age is one of the few attempts (or, perhaps, the only one) to fill a large gap in the young Polish people's knowledge about Lithuania. Very wide range of topics (Čiurlionis life and works, art and music terms, cultural heritage) can serve as a valuable introduction to the Lithuanian history, culture, art or geography. The average adult population of Poland associate Lithuania with Mickiewicz, Vilnius or the Gate of Dawn only. Kristina Sabaliauskaitė's novel aroused interest not only in the history of the Grand Duchy of Lithuania, but Lithuania itself. It revealed how little we know about our neighbours, how important role the literature can play in expanding our knowledge and that there is a lack of books (for little and not so little) which could help to

understand the Lithuanian world. Is “Lithuania from the bird’s flight” the one we were waiting for or are we to await another?

Regina Rinkauskienė

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

AR XIX A. RAŠYBA ATSPINDĖJO RYTŲ AUKŠTAIČIŲ PATARMĖS FONETIKĄ?

Pranešime pristatomi įvairiomis rytų aukštaičių patarmėmis parašyti XIX amžiaus raštai: Kazimiero Michnevičiaus–Mikėno *Šventas Izidorius artojas* (1859); Antano Kitkevičiaus lietuviškos giesmės knygoje *Hymny ojców świętych* (1848); Andriaus Benedikto Klungio *Litanijos su maldomis* (1842); Lauryno Bortkevičiaus *Giesmės apie keturiolika stacijų* (1810); Mykolo Cerausko *Senas katekizmas* (1803); *Kozonis padėkavonės* (1803); Mykolo Smolskio *Uvogos apie išganymą dūšios* (1823), Tado Lichodzejausko *Gailus atminimas* (1841) ir Henriko Balevičiaus *Keliavedys* (1857).

Keliamas klausimas – ar to meto rašyba atspindėjo rytų aukštaičių patarmės fonetines ypatybes.

Kaip rodo surinkta medžiaga, lengva identifikuoti skiriamąsias rytų aukštaičių patarmės ypatybes: dvigarsių *an, am, en, em* ir balsių *q, ę* atliepimą *un, um, in, im* ir *u, i* (*lunkidawa 20₃* (KMM); *unt umžiu 28₁₇* (MS); *kintejoj 236₁₆* (AK); *ižtimpinieja 58₄*; (HB); *drusiej 36₃* (KMM); *atfigrisz 49₆* (LB). Atskirų patarmių – uteniškių, anykštėnų, panevėžiškių – skiriamosios ypatybės identifikuojamos gerokai sunkiau, todėl kartais, trūkstant biografinių duomenų, sunku nustatyti tikslią patarmę. Pavyzdžiui, nuoroda, kad K. Michnevičius–Mikėnas kilęs nuo Anykščių, nieko aiškaus nepasako, nes Anykščių apylinkėse gali būti kalbama tiek anykštėnų, tiek uteniškių, tiek širvintiškių patarme.

Nuosekliai vartojamos dvi skirtingos raidės *l* ir *ł*, todėl aiškiai matyti junginių *le, lė* kokybė, pvz.: *ne žinksi unt kela doribes 7₁₅*; *aweles unt kałnu 16₁₁* (KMM); *tegul mile fawa neprietelus 71₄* (LB). Jeigu po kietojo *l* yra balsis *i* – dažniausiai rašoma *y* (*giesmely giedoja 35₂₁* (KMM). Sunkiau identifikuoti junginių *se, sė, re, rė* kokybę. Ypač problemiški garsai *ė, ie, e* – juos gali žymėti ta pati raidė *e*, pvz.: *nienorejey 94₁₉*; *turetu 3₄* (MS); *aprajszkie jems taridami 14₂₄* (ABK); *kas diena auga 32₈* (KMM). Nieko negalima pasakyti apie garsų ilgumą, nes ta pati raidė *i* atitinka *i, y, j*, o ta pati raidė *u* atitinka *u, y, ū*.

DID THE SPELLING OF THE 19TH CENTURY REFLECT THE PHONETICS OF THE DIALECT?

The paper is based on several authors of the 19th century who mostly translated the works of religious type from Polish into Lithuanian: Kazimieras Michnevičius–Mikėnas' book *Šventas Izidorius artojas (Saint Isidore the Ploughman; 1859)*, Lithuanian songs by Antanas Kitkevičius in the book *Hymny ojców świętych (Hymns of the Holy Fathers; 1848)*, Andrius Benediktas Klungys' book *Litanijos su maldomis (Litanies and Prayers; 1842)*, Laurynas Bortkevičius' book *Giesmės apie keturiolika stacijų (Songs about Fourteen Stations of the Cross; 1810)*, Mykolas Cerauskas' book *Senas katekizmas (The Old Catechism; 1803)*, Kozonis padėkavonės (*Thanks giving Sermon; 1803*), Mykolas Smolskis' book *Uvogos apie išganymą dūšios (Prayers on the Saving of the Soul; 1823)*, Henrikas Balevičius' book *Keliavedys (The Guide; 1857)*. The original sermon *Gailus atminimas (Sorrowful Memory; 1841)* by Tadas Lichodzejauskas is used as well.

By referring to the language recorded in the above works, the paper attempts to answer whether the spelling of the 19th century reflected the phonetic peculiarities of the Eastern Aukštaitian subdialect.

As illustrated by the material collected, the above works best reflect two distinctive features of the Eastern Aukštaitian subdialect which eliminate any doubts regarding the attribution of the works to this subdialect, though, as argued by linguists Palionis and Zinkevičius, in the 19th century most authors did not use the pure dialect in their works but combined the distinctive features of different dialects.

The first distinctive feature: the replacement of mixed diphthongs *an, am, en, em* with *un, um, in, im*. For example, *brungiaufias*_{16,21}(MC1) (cf. *brangiausias*); *unt umžiu* _{28,17}(MS) (cf. *ant amžiu*); *kintejó*_{236,16}(AK) (cf. *kentėjo*); *iztimpinieja* _{58,4}; (HB) (cf. *ištempinėja*).

The second distinctive feature: the replacement of vowels *a, e* with *u, i*. For example, *szimtu duoti* _{9,26} (KMM) (cf. *šimtą duoti*); *esam girtibey inmirki*_{30,2} (MS) (cf. *esam girtybėj įmirkę*).

It is more difficult to determine the distinctive features of individual subdialects. It was identified by the authors' place of birth that Mykolas Cerauskas and Laurynas Bortkevičius belong to the Eastern Aukštaitian subdialect of Panevėžys, Henrikas Balevičius and Tadas Lichodzejauskas are the speakers of the Eastern Aukštaitian subdialect of Utena, where as Mykolas Smolskis and Antanas Kitkevičius belong to the Eastern Aukštaitian subdialect of Anykščiai.

It is difficult to say anything specific about the native dialect of Kazimieras Michnevičius-Mikėnas. A mention made by Zinkevičius that the aforesaid author originated from around Anykščiai does not make things any clearer, because the subdialects of Anykščiai, Utena as well as Širvintos can be spoken in the environs of Anykščiai. Barely several instances of distinctive features of the subdialect of Anykščiai could be found in Michnevičius-Mikėnas' book: *draugas wisu darbu, kołbu ir dumoimu musu*²³₁₀₋₁₁ (cf. kałba); *kur tiktaj Dilges, Dogej ir Usnis auga*¹⁸₂₋₃ (cf. daġiai); *atsiduodami pałajstuwistej, girtibej, wogistej ir kelksmam*²⁸₂₀₋₂₁ (cf. vaġyste).

It is also not easy to determine the linguistic background of A. B. Klungys, because his place of birth is indicated as 'somewhere not far from Latvia.' The county of Illūkste situated near the border with Southeast Lithuania is mentioned among the places where he received training. We may only guess that A. B. Klungys could be a speaker of the Eastern Aukštaitian subdialect of Utena, because the areas where this dialect is used can also be found in the present territory of Latvia: around Aknīste, Subate, western part of the environs of Daugavpils.

It is very difficult to determine the distinctive feature of the subdialect of Utena (*e* is used in place of unstressed *ė*, *ie*), because the sounds *ė*, *ie*, *e* are spelled very differently, e.g. *nienorejey* ⁹⁴₁₉; *turetu* ³₄(MS); *aprajszkie jems taridami* ¹⁴₂₄ (ABK); *kas diena auga* ³²₈(KMM).

The distinctive feature of the subdialect of Anykščiai (non-ending *a* prolonged due to the stress is replaced with *o* (occasionally *uo*)) is not reflected in nearly any text under analysis, except for the abovementioned cases in the book by Michnevičius-Mikėnas. The retained long *a* (corresponding to *o* in standard Lithuanian) can be found in Smolskis' book, for example, *ant umžiu downatumey* ¹¹⁷₁₂; *spawiedakimes* ⁶⁴₄. It is a characteristic feature of the subdialect of Anykštėnai, Svėdasai speech. It is namely the district of Svėdasai which is specified as Smolskis' place of birth.

The distinctive feature of the subdialect of Panevėžys (the merging of short vowels at the ending, the so called reduction, i.e. short ending vowels are not distinguished) is not reflected at all.

Where as two different letters *l* and *ł* are used consistently, the quality of the combinations *le*, *lė* is clearly seen, e.g. *ne žinksi unt kela doribes* ⁷₁₅; *aweles unt kałnu* ¹⁶₁₁(KMM); *teġul mile fawa neprietelus* ⁷¹₄ (LB). If the hard consonant *l* is followed by the vowel *i*, *y* is usually used (*giesmely giedoja* ³⁵₂₁ (KMM)). The quality of the combinations *se*, *sė*, *re*, *rė* is more difficult to identify. Besides, these combinations could only be possible in the subdialect of Utena, and only in those speeches of the subdialect which are closer to the subdialect of Vilnius.

The spelling does not enable us to decide anything on the length of sounds, because the same letter *i* corresponds to *i*, *y*, *j*, and the same letter *u* corresponds to *u*, *y*, *ū*. The softness of consonants at the end of the word, which is characteristic of the whole Eastern Aukštaitian subdialect, is not reflected as well. The final consonant bearing an apostrophe in irregular forms (*nukarat'* 24₄ (HB), *nupult'* 51₈ (TL)) is most likely an indication of shortened forms rather than softness.

It can be concluded that the established spelling of the 19th century enables us to identify the texts of Eastern Aukštaitian, but it is rather difficult to determine exact subdialects if the author's precise place of birth is not known.

Tatjana Rodenko

State Educational Institution of Higher Education of Kaliningrad region "Pedagogical Institute"
(Chernyakhovsk, Russia)

STALUPĖNŲ DONELAIČIO PAIEŠKOS NESTEROVE

K. Donelaitis – poetas, lietuvių grožinės literatūros pradininkas, yra ne tik lietuvių, bet viso pasaulio poetas, nors jo gyvenimo kelias susijęs tik su Rytų Prūsijos miestais ir miesteliais. Lazdynėliai – klasiko gimtinė, Karaliaučius – mokymosi metų miestas. Stalupėnai liudija pirmuosius profesinius žingsnius. Tolminkiemis – parapijos klebono darbo ir amžinojo poilsio vieta.

Pranešime bus pristatomi treji K. Donelaičio gyvenimo metai, praleisti Stalupėnuose. Juk būtent šioje vietovėje formavosi Donelaičio asmenybė profesiniu atžvilgiu. Miestelio gyventojai pirmieji lankė būsimojo klasiko muzikos pamokas, čia K. Donelaitis ėmė vadovauti bažnytiniam mokinių chorui. Manoma, kad Stalupėnuose pradėti poeto pirmieji literatūriniai bandymai. Stalupėnuose K. Donelaitis sutiko ir vėliau vedė mokyklos rektoriaus našlę Aną Reginą.

Bus pristatoma, kaip ir kur šiandien mes galime rasti su K. Donelaičio vardu susijusias vietas dabartiniame Kaliningrado srities Nesterovo mieste, kaip dabar atrodo vietos, kur stovėjo mokykla, bažnyčia, kokie dabartiniai objektai, įstaigos saugo K. Donelaičio vardą Rusijos žemėje.

Bartosz Różanek

Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)

**POZYCJA USTROJOWA PREZYDENTA W POLSCE I NA LITWIE –
ANALIZA PORÓWNAWCZA**

W związku z organizowanym Kongresem chciałbym zaproponować tematykę ustrojową. Nowe konstytucje w Polsce i na Litwie funkcjonują już kilkanaście lat. Obie powstały po upadku systemu komunistycznego, obie są nowymi aktami, które zrywając symbolicznie ze starym porządkiem wprowadzają ustrój obu państw na nowe tory. W obu przypadkach ustanowiono instytucję głowy państwa. W swoim wystąpieniu chciałbym na zasadzie porównania zestawić pozycję ustrojową, kompetencje i praktykę polityczną jaka wiąże się z funkcjonowaniem tego istotnego organu państwa. Wskażę na podobieństwa i różnice. W końcowych wnioskach chciałbym dojść do konkluzji na ile instytucja prezydenta w obu krajach jest do siebie podobna a na ile się różni od siebie.

**PRESIDENT OF THE LITHUANIAN AND POLISH CONSTITUTION.
TRADITION, SELECTION PROCEDURE AND AUTHORITY –
COMPARATIVE ANALYSIS**

In connection with the organized Congress, I would like to propose a political theme. New constitutions in Poland and Lithuania have been in existence for over a dozen years. Both emerged after the collapse of the communist system, both are new acts, which break symbolically with the old order bring the system of two states to new tracks. In both cases, the institution of the Head of State was established. In my speech, I would like to compare, on a comparative basis, the political position, the competences and the political practice that is connected with the functioning of this important body of the state. I will point to similarities and differences. In concluding my conclusions I would like to come to the conclusion of how much the president's institution in both countries is similar and how different they are.

Gabrielė Rubežutė

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

**LEKŠINĖ MOTERŲ IR VYRŲ PYKČIO RAIŠKA
INTERNETO SOCIALINIAME TINKLE *FACEBOOK***

Pranešimo tikslas – pristatyti moterų ir vyrų leksinę pykčio raišką elektroniniame diskurse lietuvių kalba, remiantis socialiniu internetu tinklu.

Visuomenei vis modernėjant globalizacijos akivaizdoje susiduriama su komunikacijos erdvių kaita. Tačiau asmuo visame tame lieka toks pat – su žmogiškais instinktais ir emocijų raiška, kuri jau galima ne tik įprastoje realybėje, bet ir interneto erdvėje.

Analizuojami 2016 metų kalbinės vyrų ir moterų pykčio raiškos pavyzdžiai. Siekiant išsiaiškinti, kokias raiškos priemones, norėdami išreikšti pyktį internete, vartoja vyrai ir kokias – moterys, apžvelgiami šios vartosenos aspektai kalbiniu ir sociolingvistiniu požiūriais.

Pykčio raiškos tyrimas parodė, kad socialiniame interneto tinkle pyktis ryškiausiai reiškiamas šiomis leksinėmis raiškos priemonėmis: vyrai pykdami dažniau vartoja kreipinius, necenzūrinę leksiką ir keiksmažodžius, kuria naujažodžius. Moterys vartoja daugiau agresyviosios leksikos negu vyrai.

Tiriant pastebėta tendencija, kad socialiniame tinkle reiškiant pyktį vartojama itin įžeidi kalba. Tai lemia komunikantų netiesioginis bendravimas. Egzistuoja atskiras socialinio interneto tinklo žargonas, kuriame vyrauja ir kitose socialinių žargonų grupėse vartojami žodžiai bei frazės ir pavieniai kalbiniai elementai.

Išsirta, jog vyrai, palyginti su moterimis, pykdami kalba agresyviau, dažnai demonstratyviau, šiurkščiau, tarsi neginčijami autoritetai leidžia sau reikšti pyktį nemandagiau. Moterų kalba švelnesnė, taisyklingesnė, artimesnė bendrinei, mandagesnė, tačiau vartojamos ir etiškai leksikai neskirtinos kalbinės konstrukcijos.

Toks emocijų ir kalbos tyrimas tampa kompleksine disciplina dėl psichologijos (emocijos), lingvistikos (kalbinės raiškos priemonės) ir filosofijos (kalbos etikos aspektai) sąsajų. Todėl šis tyrimas aktualus ne tik kalbininkams, bet ir kitų mokslo šakų tyrinėtojams, galintiems analizuoti ir kitų emocijų – ne tik pykčio – kalbinę raišką psichologiniu, etiniu aspektais.

LEXICAL REALIZATION OF FEMALE AND MALE ANGER IN THE SOCIAL NETWORK *FACEBOOK*

The aim of the report is to explore the manifestation of female and male anger prevailing in the Lithuanian electronic discourse available on the social website network.

In the presence of globalisation when society is becoming more and more modern one encounters change in communication space. Never the less, a person remains to be the same in all this matter, i. e., with his human instincts and emotional expression which has an opportunity to be realized not only in the ordinary reality but in the webspace as well.

This work presents the analysis of the examples of linguistic realization of male and female anger collected in 2016. In order to distinguish which means of expression are used by men and women to realize their anger on the internet, the aspects of this particular usage are discussed in the paper through linguistic and sociolinguistic points of view.

There search into anger realization reveals the fact that anger on the social network is expressed by the selexical means most strikingly and commonly: men in anger happen to use ad dresses, obscene vocabulary and swear words, they also turn out to create new words; while women tend to use more aggressive lexis rather than men do.

While carry in gout there searcht here has been a tendency noticed that an extremely offen sive language is in use to expressone's anger. It is determined by an indirect communicators' way of communication. There has been existing a special jargon type of the social web network were there dominate words and phrases or individual linguistic elements used in other groups of social jargon.

It has been investigated that, incomparison to women, angry men speak more aggressively, most of ten in anostentatious and rough manner, as if they were undeniable authorities who can allow them selves to realize their anger less politely. Women's language, on the other hand, can be described as softer, more accurate, closer to the Standard language, however, the linguistic constructions used by them do not meett here quirements of the ethical vocabulary.

Such an investigation in to emotions and language be comes to be anintegrated discipline due to the bond sexisting between Psychology (emotions), Linguistics (linguistic means of expression) and Philosophy (the aspects of linguistic et hics). That is why, this research is relevant not only to linguists, but also to researchers of other scientific fields who can analyse linguistic realization of other types of emotions, not necessarily the feeling of anger, from psychological, et hical perspectives.

Vilija Sakalauskiene

Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)

**SŁOWNIK LITEWSKO-POLSKI ANTONIEGO JUSZKIEWICZA
JAKO JEDNO Z PODSTAWOWYCH ŹRÓDEŁ KARTOTEKI JONASA
JABLONSKISA MATERIAŁY DO SŁOWNIKA JĘZYKA LITEWSKIEGO**

Jonas Jablonskis rozpoczął swoją językoznawczą działalność pod koniec XIX wieku, w okresie, kiedy w oparciu o augsztockie gwary kowieńskie kształtowały się normy ogólnego języka litewskiego. Przyczynił się on znacznie do jego rozwoju, doskonalilił język wielu pism, opracowywał podręczniki do nauki języka litewskiego, pisał artykuły na tematy dotyczące kultury języka. Jednak szczególnie należy podkreślić jego zasługi dla litewskiej leksykologii i leksykografii. Jednym z największych dokonań J. Jablonskisa w tej dziedzinie jest kartoteka Materiały do Słownika języka litewskiego (JJK), zawierająca 14,5 tysięcy fiszek. Podczas badań

nad kartoteką ustalono, że przy wielu wyrazach lub przykładach ilustracyjnych umieszczony został skrót J. Ž., co oznacza, że wyraz w kartotece w ten lub inny sposób nawiązuje do słownika księdza Antoniego Juskiewicza (lit. Antano Juškos). Zapisy na fiszkach świadczą o tym, że materiały do kartoteki zaczął gromadzić J. Jablonskis pod koniec XIX wieku. Prace te zostały rozpoczęte w związku z tym, że w styczniu 1897 roku Rosyjska Akademia Nauk zleciła J. Jablonskisowi redagowanie słownika litewsko-polskiego Antoniego Juskiewicza. W trakcie redagowania tego słownika litewski językoznawca już planował napisanie kolejnego, przygotowanie którego rozpoczął równoległe z podjętymi obowiązkami redaktorskimi. J. Jablonskis dość krytycznie ustosunkował się do dzieła A. Juskiewicza. Jednak nie budzi żadnych wątpliwości, że bardzo cenił zgromadzony w nim materiał, o czym świadczy fakt, że dużą jego część wykorzystał w swojej kartotece. Napisany przez A. Juskiewicza w połowie XIX wieku słownik mówionego języka ludowego był osiągnięciem nowym i mającym ogromne znaczenie dla leksykografii litewskiej. J. Jablonskis, dobierając materiał do swojego słownika z opracowania A. Juszki, skracał niektóre zdania, pomijał odpowiednie części haseł w języku polskim lub rosyjskim, chociaż czasami na fiszkach znaczenia wyrazów zostały wyjaśnione też w innych językach.

W referacie zostanie dokonana analiza porównawcza obu źródeł leksykograficznych i przedstawione ogólne tendencje warsztatowe tych dzieł, podane konkretne przykłady na każde z omawianych zjawisk.

Antanas Smetona

Vilnius University (Vilnius, Lithuania)

ŽODŽIŲ DARYBA LIETUVIŲ KALBOJE: KONVERSIJA

Tradiciškai lietuvių kalboje yra du pagrindiniai darybos būdai – derivacija ir konversija. Derivacija suprantama kaip naujų žodžių iš senų kūrimo procesas įprastai pridedant priesagą, prefiksą arba paradigmą. Konversija suprantama kaip naujų žodžių iš senų kūrimo procesas, kurio metu vienos gramatinės klasės žodis tampa kitos gramatinės klasės žodžiu be išorinės formos pokyčių.

Lietuvių kalbos konversijos pavyzdžiai galėtų būti tokie: *stiklinė* (dkt.) : *stiklinė* (bdv.), *miegamasis* (dkt.) : *miegamasis* (dlv.), *greta* (prl.) : *greta* (dkt.); anglų kalbos: *to book* : *a book*, *to access* : *a access*. Pranešimo tikslas yra įsitikinti, ar tikrai konversijos procesai lietuviškoje žodžių darybos tradicijoje yra suprantami deramai, iki galo atsižvelgiant į lietuvių kalbos specifiką.

Iš pirmo žvilgsnio viskas lyg ir atitinka: *stiklinė* (daiktavardis arba būdvardis) sudaryta iš trijų tapačių morfemų – šaknies, priesagos ir galūnės: *stikl-in-ė*. Lietuviško būdvardžio ir daiktavardžio paradigmos yra panašios, nepaisant to, jos turi esminių skirtumų. Šis faktas yra ignoruojamas dėl atomistinio požiūrio į kalbą ir netikusių pavyzdžių. Kadangi daiktavardžio ir būdvardžio *stiklinė* paradigmos yra sutapusios, galima pasitelkti kito kamieno pavyzdį: *begalvis* (dkt.) : *begalvis* (bdv.), *miškinis* (dkt.) : *miškinis* (bdv.). Vienaskaitos naudininko linksnis toks: *begalv-iui* (dkt.), *begalv-iam* (bdv.), *miškin-iui* (dkt.), *miškin-iam* (bdv.). Tai reiškia, kad daiktavardžio ir būdvardžio paradigmos yra skirtingos, taigi negalima teigti, kad žodžio forma darybos proceso metu nepakito. Todėl naujas žodis, padarytas su nauja paradigma, yra paradigmacijos rezultatas, o ne konversijos: *stal-ius* (dkt.) : *stal-as* (dkt.), *begalv-is* (dkt.) : *begalv-is* (bdv.). Taigi paradigmacijos procesas keičia visą paradigmą, o ne vieną galūnę; daiktavardžio atveju – 14 galūnių. Bet kokie darybos opozicijos paradigmų nesutapimai rodo skirtingų paradigmų buvimą ir paradigmacijos procesą, o spręsti iš vienos žodžio formos apie paradigmų tapatumą yra klaida.

Tai nereiškia, kad konversijos lietuvių kalboje nėra. Konversija bus tada, kai pamatinis žodis ir darinys bus nekaitomi žodžiai, pavyzdžiui: *ir* (dll.) : *ir* (jng.). Bet tokių atvejų lietuvių kalbos žodžių daryboje yra palyginti mažai.

Išvada: Didelė dalis tariamos konversijos (kai darinys arba pamatinis žodis yra kaitoma kalbos dalis) turėtų būti priskirtos paradigmacijai, o retai pasitaikanti tikroji konversija (kai ir pamatinis žodis, ir darinys yra nekaitomosios kalbos dalys) turėtų būti vertinama tik kaip šalutinis lietuvių kalbos žodžių darybos būdas.

WORD FORMATION IN LITHUANIAN: CONVERSION

Traditionally there are two main types of word formation in Lithuanian – derivation and conversion. In Lithuanian, derivation is the process of creating a new word from an existing one by prefixation, suffixation or inflection. Conversion is the word formation process in which a word of one grammatical class becomes a word of another grammatical class without any change in word form.

A few examples to illustrate the above-said are as follows: *stiklinė* (noun) ‘glass’ : *stiklinė* (adjective) ‘glass, glassy’, *miegamasis* (noun) ‘bedroom’ : *miegamasis* (participle) ‘sleeping’, *greta* (preposition) ‘at’ : *greta* (noun) ‘line’; in English: *to book* : *a book*, *to access* : *an access*. The purpose of the paper is to find out whether the so-called process of conversion is really characteristic of the Lithuanian language.

The case of the adjective and the noun *stiklinė* ‘glass’ might seem to be a typical example of conversion; the word form consists of three morphemes – root, prefix and inflection:

stikl-in-ė. Though the paradigms of adjectives and nouns in Lithuanian are similar, there are a few significant differences. This fact is ignored because of the atomistic approach to language and choice of misleading examples. Consider a few examples with different word-stems: *begalvis* (noun) ‘fool’ : *begalvis* (adjective) ‘headless’, *miškinis* (noun) ‘wood goblin’ : *miškinis* (adjective) ‘woody’. The endings of the singular dative casemarking are different on nouns and adjectives: *begalv-iui* (noun), *begalv-iam* (adjective), *miškin-iui* (noun), *miškin-iam* (adjective), which means that the noun and the adjective paradigms are different, thus one cannot claim that the word form has not changed. If a new word has a new paradigm, it is inflectional derivation, but not conversion: *stal-ius* (noun) ‘woodworker, carpenter’ : *stal-as* (noun) ‘table’, *begalv-is* (noun) : *begalv-is* (adjective), *stiklin-ė* (noun) : *stiklin-ė* (adjective). So, the process of inflectional derivation changes the whole paradigm, but not only the ending; in the case of a noun it means 14 endings. Any mismatch in the paradigm indicates the presence of different paradigms, hence the word formation is inflectional derivation. Moreover, the decision cannot be based on one word form only (usually singular nominative).

This does not mean that there is no conversion in Lithuanian. Conversion will can be said to occur when the reference word and the derivative are non-inflectional words, for example: *ir* (particle) ‘also, too, as well’ : *ir* (conjunction) ‘and’. However this type of word formation is not common in the Lithuanian language.

Conclusion: The majority of cases of the alleged conversion (when the derivative or the reference word is an inflectional part of speech) should be considered inflectional derivatives and a few cases of true conversion (when both the derivative and the reference word are non-inflectional parts of speech) should be considered as the method of non-core formation.

Irena Smetonienė

Vilnius University (Vilnius, Lithuania)

KALBA LIETUVIO SĄMONĖJE (KONCEPTO ANALIZĖ)

Žmoguje glūdi kalbos ypatingo vertingumo nuojauta. Įvairių religijų šventose knygose paliudijama dieviška kalbos prigimtis, žvelgiama į ją kaip į esminę žmogaus galią. Kalbos charakterį lemia biologinės prielaidos, tam tikru būdu susiformavusi artikuliacinė bazė, bet dar labiau – tautos istorinė patirtis. Prisirišimas prie gimtosios kalbos žmogui yra savaiminis ir instinktyvus. Ji – esminis tautą jungiantis ryšys, pasireiškiantis daugelyje lygmenų: nuo kasdieninio, buitinio bendravimo iki filosofijos, poezijos, maldos – aukščiausių žmogaus

dvasios atsiskleidimų. Anot filosofų, žmonės negali realizuoti savo ypatingo tapatumo ir kultūros ateityje, jei neturi pripažintos gimtosios žemės, kalbos, papročių, tautinės savimonės.

Žodis *kalba* lietuviams yra naujas, išpopuliarintas XX a. Prokalbės laikus siekia dabar retai vartojami *byla* ir *byloti*.

„Lietuvių kalbos žodyne“ žodžio *kalba* pateikiamos 10 leksinių reikšmių: 1. žodinio minčių reiškimo sistema; 2. kalbėjimas, dalijimasis mintimis, pašnekesys; 3. sakomoji ar pasakytoji mintis, pasakymas, pasakojimas, nuomonė; 4. prakalba (proginė kalba); 5. sugebėjimas kalbėti; 6. kalbėsena, balsas; 7. tam tikra kalbos skirtybė, atmaina; 8. minčių reiškimo būdas, stilius; 9. tarmė, šnekta; 10. *prk.* kalbą primenantis reiškiny, kas panašu į kalbą.

Viešuosiuose lietuviškuose diskursuose nemažai rašoma ir diskutuojama apie kalbą. Vyrauja pozityvus požiūris. Publicistiniame diskurse: *Mano pasaulis baigiasi ten, kur baigiasi mano kalba* (Poetas, dramaturgas ir žurnalistas Mindaugas Nastaravičius). Politiniame diskurse: *Ji – mūsų valstybingumo veidrodis ir tapatybės pagrindas. Lietuvių kalba mus vienija ir išskiria iš kitų tautų. Todėl jos išsaugojimas ir taisyklingas vartojimas yra kiekvieno asmeninė pareiga* (Dalia Grybauskaitė).

Atsakymai į portalo *apklausos.lt* klausimus: „Kalba – tautos išlikimo pagrindas? Kodėl kalba tautą vienija“ (*Be kalbos žlunga ir tauta* (Prūsija)). *Tai bendrybė, kuri vienija kiekvieną tautos atstovą. Kai išnyks kalba, tai mes kalbėsime kita kalba, o kokia kalba kalbėsime, tokie ir būsime. Neišlikus kalbai, neliks ir tautos. Deja, mūsų gimtoji kalba priklauso tam turto tipui, kurį pradedame vertinti tik tada, kai jo netenkame.*

Taigi kalba laikoma svarbiausia tapatybės dalimi. Kalbą reikia saugoti ir branginti kaip tautos vertybę.

LANGUAGE IN THE CONSCIOUSNESS OF LITHUANIANS (ANALYSIS OF THE CONCEPT)

In every single man lies realization how valuable language is. Divine nature of the language is certified in the holy books of a various religions, it is believed that language is a special power of people. A character of the language is determined by biological prerequisites, in a certain way formed articulation and especially by historical experience of the nation. Attachment to mother-tongue is spontaneous and instinctive, because it is substantial bind of the nation, manifested on various levels: in everyday simple communication, philosophy, poetry, prayers and other superlative displays of human soul. According to philosophers, people can't fulfil their exclusive identity and culture in the future without acknowledging their native land, language, traditions, national self-awareness.

A word *kalba* (language) for Lithuanians is quite new. It became popular only in XX century. Till then mostly words *byla* (speaking, language) and *byloti* (to speak) were used.

In the *Dictionary of Lithuanian language* („Lietuvių kalbos žodynas“) word *kalba* has 10 lexical meanings: 1. system of verbal expression of thoughts; 2. speaking, expressing of thoughts, talking; 3. a thought that has been told, expression, storytelling, opinion; 4. speech; 5. ability to speak; 6. utterance, voice; 7. a certain language differences, variety; 8. a way to express one's thoughts, a style of talking; 9. dialect, subdialect; 10. in a figurative sense something that is similar to language.

There is a lot written and discussed about the language in Lithuanian public discourse. Mostly it is positive opinion. In journalistic discourse: *My world ends there where my language ends* (*Mano pasaulis baigiasi ten, kur baigiasi mano kalba*). (Mindaugas Nastaravičius) In political discourse: *It's a mirror of our statehood and a core of identity. Lithuanian language unites us and separates from the other nations. Therefore, it's maintaining and regular usage is everyone's personal duty* (*Ji – mūsų valstybingumo veidrodis ir tapatybės pagrindas. Lietuvių kalba mus vienija ir išskiria iš kitų tautų. Todėl jos išsaugojimas ir taisyklingas vartojimas yra kiekvieno asmeninė pareiga.*) (Dalia Grybauskaitė)

Answers to the questions *Is a language a basis of nation's survival? Why language unites the nation?* (*Kalba – tautos išlikimo pagrindas? Kodėl kalba tautą vienija?*) in *apklausos.lt: Without language a nation collapses as well* (Prussia) (*Be kalbos žlunga ir tauta* (Prūsija)). *This is a common trait that unites each nation's representative* (*Tai bendrybė, kuri vienija kiekvieną tautos atstovą*). *Without language there is no nation* (*Neišlikus kalbai, neliks ir tautos*). *Unfortunately, our mother-tongue is that kind of treasure which is cherished after it's gone* (*Deja, mūsų gimtoji kalba priklauso tam turto tipui, kurį pradedame vertinti tik tada, kai jo netenkame*).

Thus the language is considered as the most important part of identity. The language should be protected and cherished as national value.

Jacek Stasiorek
University of Wrocław (Wrocław, Poland)

**KONDYCJA MIĘDZYWOJENNYCH ELIT POLSKIEJ MNIEJSZOŚCI
W REPUBLICIE LITEWSKIEJ
W ŚWIETLE WSPOMNIENÍ BOHDANA PASZKIEWICZA**

Polska mniejszość, która znalazła się po I wojnie światowej na terytorium Republiki Litewskiej liczyła około 200 000 osób. Oprócz mieszkańców wsi ważnym jej składnikiem byli mieszczaństwo oraz posiadacze ziemscy z których w większości rekrutowała się społeczno-

kulturowa elita. Tworzyła ona nie tylko reprezentację parlamentarną, ale również organizacje kulturowe, społeczne, oświatowe oraz gospodarcze. Jednym z jej członków był Bohdan Paszkiewicz, redaktor polskiego dziennika „Dnia Kowieńskiego” oraz radny miasta Kowna. B. Paszkiewicz pozostawił po sobie wspomnienia, które są nieocenionym źródłem dla poznania ówczesnego polskiego życia w Republice Litewskiej. Swoim ciętym piórem barwnie i szczegółowo kreśli nie tylko atmosferę tamtych czasów, ale też krytycznym okiem spogląda na polityczne oraz personalne rozgrywki wśród elit polskiej mniejszości narodowej. W jego opinii część ziemian nie potrafiła zadbać o interes ogólnonarodowy, zamiast tego oddając się walce o swoje partykularne interesy powiązane między innymi z reformą rolną, której byli ofiarami. W swoim referacie pragnę się skupić na kluczowych wydarzeniach takich jak zamach stanu A. Smetony, nieudany zamach POW z 1919 roku oraz samą wymianę osób na kierowniczych stanowiskach w polskich organizacjach w połowie lat 30.

CONDITION OF INTERWAR POLISH MINORITY ELITES IN LITHUANIAN REPUBLIC IN MEMORIES OF BOHDAN PASZKIEWICZ

Polish minority, which found themselves after WW I on territory of Lithuanian Republic, was about 200 000 people. Besides villagers, the important component were townspeople and class of landowners which in main part created the social-cultural elites. They were not only the parliamentary representation, but also cultural, social, educational and economic activists. One of them was Bohdan Paszkiewicz – redactor of polish daily newspaper “Dzień Kowieński” and member of the city council of Kaunas. B. Paszkiewicz left memories, whose are priceless source to mean then Polish political and social life in Lithuanian Republic. His sharp tongue painted a colourful and detail image, but also is very criticize in relation to political and personal games amongst Polish national minority elite. In his opinion, the part of landowners could not take care of business of the whole society, but they carried only about their own deals which were connected for example with agrarian reform (in their opinion they were the victims of it). In my paper I want to focus on the key events like a coupe d’etat of Antanas Smetona, unsuccessful coupe of POW in 1919 and also on the process of changing of the Polish elites in the middle of 30. of the 20th century.

Ewa Stryczyńska-Hodyl

Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)

MIŁOŚĆ, URODA, ZMIANA PŁCI I MAGICZNA MOC JABŁKA

Analizę symboliki jabłka i jabłoni w litewskiej mitologii opracował Jonas Basanavičius. Opierając się na bogatych źródłach litewskiego folkloru i zestawiając je z motywami jabłka

występującymi w mitologii i folklorze innych narodów, stworzył on studium, z którego wynika m.in., że jabłko jest symbolem miłości i płodności, ale też może być przyczyną zmiany płci. Jako taki symbol i cudowny owoc, posiada ono wielką moc, wręcz moc magiczną. Wskazane przez Basanavičiusa właściwości jabłka pozwoliły Algirdasowi Juliusowi Greimasowi wyróżnić cztery zasadnicze działania tego owocu:

1. Po pierwsze jabłko wywołuje pragnienie miłości;
2. Po drugie jest w stanie zmienić płć (uczynić z kobiety mężczyznę);
3. Po trzecie choremu przywraca zdrowie;
4. Po czwarte, dzięki zjedzeniu jabłka moc w nim zawarta czyni człowieka pięknym.

Wynikałoby stąd, że podstawowymi właściwościami, w posiadanie których można wejść, lub które można przekazywać za pomocą czarodziejskiego owocu jabłoni, są miłość, uroda (piękno) i zdrowie. Trzeba zauważyć, że podstawowym czy też najczęstszym sposobem obrazowania miłości, z jakim mamy do czynienia w litewskich pieśniach, to toczenie się jabłka, spadanie jabłek, zrywanie jabłek, ofiarowywanie jabłek. Wszystkie te obrazy służą do wyrażania związków miłosnych, albo zmanifestowania uczucia miłości, jakim chłopak obdarza dziewczynę, czy w końcu wyartykułowania chęci nawiązania związku miłosnego.

Trzeba również zwrócić uwagę na rolę, jaką w miłosnych zalotach odgrywa wiatr. Jego związki z jabłonią, wynikają z przypisywanej mu mocy zapładniania jabłoni. Stąd czasami wiatr staje się posłańcem i pomocnikiem w miłosnych zalotach, co doskonale obrazują litewskie dainy. Możemy też zauważyć, że przyrzeczenie poślubienia dziewczyny, jakie daje młodzieniec, wyrażone jest wkroczeniem do sadu i spacerowanie po nim, a miłosny związek jest zbieraniem pięknych jabłek. Bogaty litewski materiał folklorystyczny pozwolił Basanavičiusowi wskazać na istnienie specyficznego paralelizmu – dojrzała do miłości „chłopcy spacerują po swoim sadzie jabłoni, dziewczęta po ogrodzie z rutą”.

Sigitas Šamanskas

Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

KONSTITUCINIO ŪKINĖS VEIKLOS LAISVĖS PRINCIPO REGULIAVIMO GALIMYBĖ, UŽTIKRINANT VISUOMENĖS TEISĘ Į SAUGIĄ APLINKĄ

Šiuolaikinė ekonomika ir ūkinės (verslo) veiklos raida, veikiama naujausių technologijų, globalių procesų, sparčiai plėtojama ir įgauna naujas modifikuotas formas, kurios tampa naujais iššūkiais ne tik verslo subjektams, bet ir visai visuomenei. Objektīvūs globalizacijos procesai lemia ne tik ekonominės-technologinės pažangos procesus, kurie tampa visuomenės raidos ir pokyčių pagrindu, tačiau dėl technologinių netobulumų ar kitų šalutinių ūkinės veiklos

veiksnių neišvengiamai daromas neigiamas poveikis gamtinei aplinkai, kartu ir visuomenei. Akivaizdu, kad, pasireiškiant negatyviems ūkinės veiklos padariniams gamtinei aplinkai, demokratinės valstybės visuomenė siekia įvertinti, kokį šalutinį poveikį ūkinė (verslo) veikla daro aplinkai, ieško galimybių suderinti ekonominės veiklos subjektų ir visos visuomenės interesus bei, nepavykus suderinti šių, tam tikrais aspektais priešingų visuomeninių interesų, ieško tam tikrų prevencinių ar galimų poveikio priemonių, kurios užtikrintų visos demokratinės visuomenės interesus (teises). Nepavykus suderinti ūkinės veiklos laisvės ir visuomenės aplinkosauginių interesų (teisių) pusiausvyros, visuomenė per atstovaujamas institucijas įgyvendina Konstitucijoje numatytą – Lietuvos visuomenės atveju – Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnyje nustatytą valstybinio reguliavimo principą „valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei“. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucijos 46 straipsnio visų dalių nuostatos yra tarpusavyje susijusios ir viena kitą papildo (Konstitucinio Teismo 2000 m. vasario 23 d., 2000 m. spalio 18 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai), kad jose įtvirtinti principai yra itin susiję bei tarpusavyje suderinti, tarp jų yra pusiausvyra, kiekvienas iš šių konstitucinių principų turi būti aiškinamas nepaneigiant kito konstitucinio principo. Nustatytas konstitucinis principų (teisių) suderinamumas ir pusiausvyra bei tarpusavio paneigimo draudimas rodo bendrąsias šių principų (teisių) derinimo sąlygas, kurios turi būti taikomos praktinėse tarpusavio santykių situacijose, tačiau teismo nuostatos apie bendro visuomenės (tautos) gėrio principo viršenybę prieš ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos principą bei pastarojo santykinumą bei galimybę ūkinę veiklą nustatyta tvarka ir priemonėmis reguliuoti rodo šių principų (teisių) prigimties, turinio ir šių teisių gynimo tikslų skirtumus.

Vertinant tikslinį visuomenės interesų derinimo funkcionalumą, akivaizdu, kad ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos bei visuomenės teisė į saugią ir sveiką aplinką kaip sudedamoji viešojo visuomenės intereso dalis yra konkuruojantys, savo socialine prigimtimi netgi skirtingi konstituciniai principai, tačiau suprantama, kad šie principai savo prigimtimi reflektuoja bendrą – visuomeninę – prigimtį, siekiant darnių visuomeninių santykių. Rasti kompromisą tarp socialinės reguliavimo naudos ir ekonominės raidos perspektyvinės naudos niekada nebuvo lengva, todėl iškyla būtinybė suderinti konstitucinį ūkinės veiklos laisvės ir konstitucinių žmogaus teisių į sveiką ir saugią aplinką principus, parenkant socialinį-visuomeninį bendradarbiavimo modelį, kuris užtikrintų viešuosius interesus, nepaneigiant verslo laisvės principo, o aplinkosauginių ribojimų mastas ūkinei veiklai būtų proporcingas siekiamiems visuomeniniams bendro tautos gėrio tikslams.

Tema yra aktuali, nes žmogaus teisių į sveiką ir saugią aplinką užtikrinimas yra vienas iš Europos Sąjungos (toliau – ES) veikimo prioritetų, todėl sutarties dėl ES veikimo preambulėje

yra įtvirtintas esminis valstybių narių pastangų siekis – „nuolat gerinti savo tautų gyvenimo ir darbo sąlygas“, o ES narių konstitucijose ir aplinkos apsaugos įstatymuose šios teisės reglamentuojamos tiesiogiai ar yra išvedamos „per žmogaus teisę į gyvybę bei sveikatą, kurios įgyvendinimas tiesiogiai priklauso nuo aplinkos būklės“.

Nors, vertinant žmogaus teisę į saugią aplinką viešuoju visuomenės aspektu, aplinkosauginiai visuomenės siekiai tiesiogiai nesietini su ekonomine nauda, tačiau žmogaus teisė gyventi gyvybei ir sveikatai palankioje gamtinėje aplinkoje, naudoti saugias gamtinės aplinkos duotybes turi ne tik socialinę, kultūrinę, visuomeninę vertę, bet ir tam tikrą ekonominę vertę (pvz., asmens būstas esantis pramonės neužterštoje gamtinėje aplinkoje kainuoja brangiau ir kt.). Antra vertus, ekonominės veiklos subjektai, įgyvendindami savo ūkinės (verslo) veiklos interesus, be kita ko naudodami gamtinės aplinkos išteklius, turi tiesioginį ekonominį suinteresuotumą, siekdami savo veiklos ekonominių tikslų – galimai didesniais kiekiais ir mažesnėmis sąnaudomis įsigyti gamtinės aplinkos išteklių, naudoti pigesnes, bet ne tokias palankias gamtinei aplinkai technologijas bei kuo mažesnėmis sąnaudomis „atsikratyti“ technologinio proceso teršalų ir atliekų. Gamtinės aplinkos resursai yra riboti ir daugelis jų ilgai arba išvis neatsinaujina, todėl visa tai lemia privataus intereso subjektų, siekiančių ekonominės naudos, ir viešojo visuomenės intereso (pvz., sveika gamtinė aplinka) konkurenciją dėl gamtinių išteklių įsisavinimo bei panaudojimo. Verslo visuomenės ir viešieji visuomenės interesai tarpusavyje susiję daugybiniais koreliaciniais priklausomybės ryšiais, todėl konkurencija (ar net pasireiškiančios destruktinės situacijos) lemia didelius socialinius-ekonominius praradimus visoms visuomenės grupėms.

Siekiant išvengti privačių ir viešųjų visuomeninių interesų priešpriešos bei konstituciškai pripažįstant žmogaus teisę gyventi saugioje aplinkoje kaip bendrą visuomenės gėrio interesą, būtinas sisteminis valstybinio reguliavimo modelis, kurio griežtas ir lankstus reguliavimo priemonių pritaikymas paisytų asmens privačios ūkinės laisvės ir iniciatyvos bei lemtų viešųjų visuomenės interesų derinimo principų pusiausvyrą.

Temos tikslas – atskleisti, kaip valstybinio ekonominio politikos reguliavimo priemonės užtikrina visuomenės teises į saugią aplinką ir derina konstitucinius bendruosius visuomenės gėrio ir ūkinės (verslo) veiklos ir iniciatyvos principus, įvertinant teigiamus ir neigiamus valstybinio ekonominio sektoriaus reguliavimo aspektus.

Tikslui pasiekti buvo iškelti tokie temos uždaviniai:

1. Nustatyti istorines, socialines ir ekonomines valstybinio reguliavimo prielaidas, šiuolaikinės demokratinės visuomenės interesų kontekste.

2. Įvertinti valstybinio ekonominio politikos reguliavimo tikslus ir priemones.

3. Išanalizuoti visuomenės teisės į saugią aplinką ir ūkinės (verslo) subjektų interesų pusiausvyros prielaidas, priešingų visuomenės grupių interesų derinimo galimybes valstybinio reguliavimo priemonėmis.

4. Įvertinti valstybinio ekonominės politikos reguliavimo, užtikrinant visuomenės teisę į saugią aplinką, pozityvius ir neigiamus aspektus.

Temos tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir dokumentų analizės.

Temos rezultatai. Valstybinis ūkinės (verslo) veiklos reguliavimas, kaip sisteminis pozityviųjų reguliavimo priemonių taikymas, naudojamas siekiant apsaugoti visuomenę nuo ūkinės veiklos neigiamos poveikio gamtinei aplinkai bei užtikrinti žmogaus teisę į saugią aplinką. Išskirtinos šios pozityviosios valstybės institucijų naudojamos valstybinio reguliavimo priemonės, kuriomis siekiama įgyvendinti visuomenės aplinkosauginius interesus (teises): 1) politinio pobūdžio (Tarptautinių konvencinių ir ES teisės aktų įgyvendinimas, ilgalaikės aplinkosauginės strategijos nustatymas, valstybės aplinkosauginės politikos vizijos ir prioritetų numatymas ir kt.) priemonės; 2) teisinis reglamentavimas (teisėkūros procedūros, ruošiant aplinkosaugos srities įstatymus ir įstatymus įgyvendinančius teisės normų aktus, administracinių teisinių režimų nustatymas, ūkinės veiklos licencijavimas ir kt.); 3) ekonominio pobūdžio (principas „teršėjas moka“, aplinkosauginių priemonių rėmimo programos, viešieji pirkimai, socialiai atsakingo verslo skatinimo programos ir kt.) priemonės; 4) finansinio pobūdžio (aplinkosauginių projektų finansavimas ar kreditavimas, valstybės vardu ir su valstybės garantija išduodamos tikslinės paskolos ir kt.) priemonės; 5) aplinkosauginio pobūdžio organizacinės priemonės (aplinkosauginių programų, projektų viešinimas ir pristatymas visuomenei, aplinkosauginių švietimo programų skatinimas ir kt.) priemonės.

Nepaisant ekonominių doktrinų ir mokslininkų nuomonių skirtumo, akivaizdu, kad, siekiant užtikrinti visuomenės teisę į saugią aplinką kaip visuomenės viešojo intereso kategoriją, valstybinis ekonominės politikos reguliavimas traktuotinas kaip visuomenės į teisės į saugią aplinką įgyvendinimo garantija, nes tiek atskiri visuomenės nariai, tiek visuomenės grupės dėl ribotų finansinių, materialinių, laiko, informacijos ir kt. išteklių negalėtų įgyvendinti savo interesų ar užtikrinti savo teisių. Reguliavimas, kaip prievartinė priemonė, užtikrinama valstybės sankcija, turi būti proporcinga šiuo reguliavimu siekiamiems visuomeniniams tikslams. Pažymėtina, kad kuo valstybinis reguliavimas yra detalesnis ir nuoseklesnis, tuo labiau garantuojamos visuomenės teisės, tačiau valstybinis reguliavimas neturėtų palaužti ekonomikos savireguliacijos mechanizmų veikimo, nes neseni istoriniai pavyzdžiai rodo, kad neproporcingo valstybinio reguliavimo pasekmės būna blogesnės negu socialinė–ekonominė visuomenės padėtis, buvusi iki valstybei pritaikant perteklinio valstybinio reguliavimo priemones.

THE CONSTITUTIONAL PRINCIPLE OF FREEDOM OF ECONOMIC ACTIVITY REGULATORY OPTION, ENSURING THE PUBLIC'S RIGHT TO A SAFE ENVIRONMENT

Objective globalization process causes not only economic – technological advancement processes that are becoming basis of the society's development and changes, but due to technological imperfections or other adverse economic factors, will inevitably have a negative impact on the natural environment, while at the same time on the society. It is obvious that while there is the onset of negative effects of economic activity on the natural environment, democratic state society aims to assess any side effects of economic (business) activities have on the environment, looking for opportunities to combine economic operators and all public interest and the failure to reconcile these, in some respects the opposite of public interest, looking for certain preventive or potential impacts of measures to ensure all the interests (rights) of democratic society. The problematic of this topic is that while there is equilibrium of the social - economic state, the living wealth (solve socially important problems) for one public social group can not be raised, without prejudice to other social groups welfare, so there raises problematic research question, how determined state regulation of economic activity combines interests of public rights for a safe environment and interests of private pursuit of economic (business) activities.

Investigating this problem, the first part analyses assumptions of the historical, social and economic state regulations in the context of interests of modern democratic society. The second part of the thesis assesses the objectives and measures of economic policy regulatory. The third part of the thesis analyses the public's right to a safe environment and assumptions of economic (business) entities equilibrium, possibilities to cohere interests of opposite public's groups with measures of state regulation. The fourth section assesses the positive and negative aspects of the regulations of state economic policy, ensuring the public's right to a safe environment.

When the objectives and tasks of the thesis were fulfilled, it was concluded that, despite the fragmented state regulatory weaknesses in the operation, the state regulatory system is a systematic positive tool that ensures and guarantees, with the state sanction, implementation of the public's right to a safe environment.

Vytautas Šlapkauskas
Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

**EUROPOS POST-KONSTITUCIONALIZMAS:
ATEITIES LIBERALIOSIOS DEMOKRATIJOS VISUOMENĖS
TEISINIŲ IŠŠŪKIŲ KONTŪRAI GLOBALIZACIJOS SĄLYGOMIS**

Europietiškas konstitucionalizmas iškilo XX a. antrosios pusės nacionalinių Europos šalių konstitucijų raidos kontekste. Jam būdingi bendri žmogaus teisių apsaugos standartai, konstitucinės teisės dėmesys socialiniams–ekonominiams asmens ir visuomenės aspektams, įstatymų konstitucingumo kontrolė. Konstitucijos vaidmenį politiniame šalių gyvenime, kuriame viešpatavo vien politiniai interesai, ypač sustiprino ketvirtoji konstitucionalizmo banga. Todėl XX a. pabaigoje vis labiau aktualėjo klausimas, ar užteks konstitucinei jurisprudencijai jėgos ir išminties įtvirtinti liberaliosios demokratijos politinėje tikrovėje teisingumo pirmumą prieš politišką socialinės tvarkos kūrimą.

Atsakymas į šį klausimą ypač aktualus šiandien, kai europietiškas konstitucionalizmas ir juo grindžiama teisėtvara susiduria su rimtais globalizacijos ir naujų technologijų iššūkiais, kurie apsunkina teigiamų gyvenimo galimybių atribojimą nuo jų teikiamų šalutinių neigiamų padarinių.

Šio pranešimo tikslas – glaustai aptarti keletą esminių liberaliosios demokratijos visuomenėms ateityje galinčių kilti teisinių iššūkių, kaip antai:

1. Laisvo judėjimo (migracijos) ir gyvenamosios vietos kaitos ES iššūkis judėjimo teisinės kontrolės ir nacionalinės pilietybės sampratomis ir jų teisiniam reguliavimui.
2. Informacinių technologijų teikiamų galimybių iššūkiai asmeninių duomenų ir socialinio saugumo teisiniam reguliavimui.
3. Aplinkos apsaugos ir klimato kaitos padarinių iššūkis gyvenimo kokybės teisiniam reguliavimui.
4. Liberaliosios demokratijos valstybės ir fizinių bei juridinių asmenų teisinės atsakomybės, užtikrinimo iššūkis naujai besiformuojančiomis geopolitinėmis ir socialinio saugumo sąlygomis.

**EUROPEAN POST-CONSTITUTIONALISM:
OUTLINES OF LEGAL CHALLENGES FOR FUTURE
LIBERAL DEMOCRATIC SOCIETY IN THE ERA OF GLOBALIZATION**

The European constitutionalism emerged in the context of the development of national constitutions of European states in the second half of the 20th century. It is characterized by common human rights' standards, the focus of constitutional law on socio-economic aspects of an individual and a society as well as by the constitutional control of legislation. The role of

the Constitution in the political life of counties dominated only by political interests was notably enhanced by the fourth wave of constitutionalism. Therefore, at the end of the 20th century the question of the sufficiency of strength and wisdom of constitutional jurisprudence to establish the priority of justice over the political construction of social order in the political reality of liberal democracy has risen.

The answer to this question is especially relevant nowadays, when European constitutionalism as well as its law and order faces serious challenges of globalization and new technologies that impede the delimitation of positive life chances and their adverse effects. The purpose of this presentation is to discuss briefly the outlines of some essential legal challenges for future liberal democratic societies, such as:

1. The challenge of free movement (migration) and change of residence in the EU for the legal control of movement as well as for the national concept of citizenship and its legal regulation.

2. The challenges of the development of information technologies for the legal regulation of the security of personal data as well as social security.

3. The challenge of the environmental protection and results of climate change for the legal regulation of life quality.

4. The challenge for the guarantee of the liberal democratic state, natural and legal persons' legal liability under the newly emerging geopolitical and social security conditions.

Paweł Terpiłowski

University of Wrocław (Wrocław, Poland)

**ACTIVITY OF ELECTORAL ACTION OF POLES IN LITHUANIA
IN THE FACE OF NEOIMPERIAL FOREIGN POLICY
OF RUSSIAN FEDERATION**

Electoral Action of Poles in Lithuania continues to dominate political representation of Polish minority in Lithuanian politics. In its political agenda, among issues that particularly address situation of Lithuanian Poles, such as Polish-lingual education or surnames writing, we observe rising tendency to include issues of more statewide significance. Primarily, we can name security policy which in ongoing increase of radical Kremlin's neoimperialism is a matter of fundamental importance for Lithuanian government.

It is rather a peculiar find that Mr Waldemar Tomaszewski's party, who claims himself to be a leader of loyal citizens of Lithuanian state, realize agenda, that is at least contradictive with national interests of not only Lithuania, but Poland as well. Political marriage with Russian

Alliance, although, declaratively, built on common minoritarian and ethnical rights agenda, has not both moral and political justification in such tense or otherwise openly hostile both lithuanian-russian and polish-russian relations. Numerous statements of significant members of EAPL also question their real political motivations. Importance of this issue is specifically due to indirect financial support of EAPL, by polish government.

The question whether Warsaw has any interest in endorsement of such policies, remains open.

Felix Thies

Goethe University Frankfurt (Frankfurt am Main, Germany)

SVETIMOS KILMĖS VARDŲ INTEGRAVIMAS DAUKŠOS *POSTILĖJE* (1599)

XVI a. ir XVII a. lietuvių kalbos tekstuose vartojami skoliniai, tiek slavizmai, tiek ir germanizmai, gerai aprašyti, ypač iš etimologinės ir fonologinės perspektyvos (Būga, 1924, Skardžius, 1943, Urbutis, 1992, 1993, Čepienė, 2006 ir kiti). Mažiau dėmesio skirta morfologinio integravimo klausimui.

Dauguma XVI a. tekstų – vertimai, visų pirma, iš lenkų ir vokiečių kalbų. Vardai (asmenvardžiai ir vietovardžiai) šiuose tekstuose gali būti ir lotynų, graikų bei hebrajų kalbų kilmės. Kitaip negu lietuvių kalba, visose šiose kalbose linksniai yra be galūnės (arba su nuline galūne).

A. Valeckienė (1967) aprašė skolinių integravimo į dabartinę lietuvių kalbą bruožus: žodžiai su kietuoju priebalsiu linksniuojami pagal *a*, žodžiai su minkštuoju priebalsiu pagal *ja*-linksniuotę. B. Voitkevič (2010) atliktas tyrimas atskleidė, kad M. Daukšos *Postilėje* žodžiai su minkštuoju priebalsiu linksniuojami pagal *ju*- klasę.

Nuo bendrinių daiktavardžių vardai skiriasi tuo, kad gali būti vartojami be fleksinės galūnės. M. Daukšos *Postilėje* vardai be galūnės randami tik vienaskaitos vardininko ir šauksmininko linksnio, kituose tekstuose – ir kitų linksnių, pvz. kilmininko, naudininko (Bretkūno biblija), retai antrinių vietininkų (Chylinskis).

Pranešime pristatomas vardų (asmenvardžių ir vietovardžių) M. Daukšos *Postilėje* integravimas į lietuvių kalbos morfologinę sistemą ir jo fonologiniai pagrindai, taip pat aptariamas ir neintegruotų vardų sintaksinis vartojimas.

THE INTEGRATION OF NAMES IN DAUKŠA'S *POSTIL* (1599)

The loanwords in the oldest Lithuanian texts (16th and 17th c.), both of Slavic and Germanic origin, are well described from an etymological as well as an phonologic perspective (Būga, 1924, Skardžius, 1943, Urbutis, 1992, 1993, Čepienė, 2006 among others.) The question of their integration into the morphological system of the Lithuanian language, however, received as yet little attention.

Most texts of the 16th c. are translations, mainly from Polish and German. The names in these texts (anthroponyms and toponyms) can also go back to a Latin, Greek or Hebrew source. Other than Lithuanian, all of the named languages show case forms without endings (resp. the zero ending).

A. Valeckienė (1967) described the basic patterns of the morphological integration of loanwords into the modern Lithuanian language (words in a hard consonant inflect after the *a-*, words in a soft consonant after the *ja-* class). B. Voitkevič (2010) showed that in Daukša's *Postil*, words in a soft consonant are inflected after the *ju-* class.

Names differ from common substantives insofar as names can be used in an endingless form. Such endingless names are found in Daukša's *Postil* only in the nom. and voc. case, but in other texts also in other cases, e.g. gen., dat. (Bretkūnas), seldom also in the secondary local cases (Chylinski).

In this talk, the integration of names (anthroponyms and toponyms) in Daukša's *Postil* into the Lithuanian morphological system and its phonological basis will be analyzed, as well as the syntactic use of non-integrated names in the text.

Jurga Trimonytė Bikeliėnė

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

LEKŠINĖS SISTEMOS PARIBIO REIŠKINIAI: REFRENŲ TYRIMŲ APŽVALGA

Burtų formulės, keiksmazodžiai, vaikų leksika, mįslių žodžiai visada buvo įdomūs tyrėjams, tačiau lietuvių liaudies dainų refrenai, jų fonotaktika ir fonosemantika iki šiol plačiau nenagrinėta. Lingvistinėje literatūroje dažniausiai atliekama tik pavienių refrenų kalbinė analizė: aptariami kilmės, semantikos atvejai. Pranešimo tikslas – pristatyti refrenų tyrimų apžvalgą.

Lietuvių liaudies dainų refrenus kalbotyroje ir literatūroje nagrinėjo Balys Sruoga, Donatas Sauka, Aukusti Roberto Niemi's, Daiva Šeškauskaitė ir Berndas Gliwa, Jolanta Zabarskaitė.

Balys Sruoga „Dainų poetikos etiuduose“ (1957) parašė keletą skyrių apie lietuvių liaudies dainų refrenus: *refreno prasmė, refreno istorinis kelias*. Jis pabrėžė, kad lietuvių liaudies kūryboje galima matyti visas refreno raidos stadijas ir pateikė refrenų klasifikaciją. Literatūrologas Donatas Sauka knygoje „Lietuvių tautosaka“ aptarė priedainius, priedainių kompozicinį vaidmenį lietuvių liaudies dainose, daug dėmesio skyrė sutartinių atmainoms, nagrinėjo sutartinių priedainių, pritarinių garsyną. Įdomių pastebėjimų yra Aukusti Roberto Niemi „Lituanistiniuose raštuose“. Jis aptarė *pirmykštės giesmės* ir *pirmykštės dainos* skirtumus, analizavo ritmo, darbo, muzikos ir poezijos santykį, tyrė lietuvių ir kitų tautų liaudies dainas. Sutartinių priedainių semantiką nagrinėjo Daiva Šeškauskaitė ir Berndas Gliwa. Iki šiol bene išsamiausiai apie refrenų kalbinę raišką rašė Jolanta Zabarskaitė. Ši kalbininkė pirmoji kalbėjo apie minimų leksikos reiškinių vietą leksikos sistemoje.

Lietuvių kalbos fonologinio skiemens struktūriniai modeliai analizuoti Marijos Strimaitienės, aprašyti Vidos Karosienės, Astos Kazlauskienės ir Gailiaus Raškinio, Reginos Kliukienės, kitų kalbininkų, išsamiai apibendrinti Alekso Girdenio darbuose. Išiktukų fonotaktiką intensyviai tyrinėjo J. Zabarskaitė.

Lietuvių kalbininkai mažiau domisi fonosemantika negu kitų šalių tyrėjai. Fonosemantikos problemą iškėlė poetikos tyrėjai, kurie ir teoriškai, ir praktiškai jos negali išvengti, tačiau neretai pateikia kaip diskusinį dalyką. Fonosemantikos dalykus, nagrinėdamas poetinės kalbos garsyno kiekybines ypatybes, savo darbuose yra svarstęs Petras Skirmantas, tyrimų yra atlikusi J. Zabarskaitė.

Norint turėti išsamų leksinės sistemos paribio vaizdą, reikia skirti dėmesio ir refrenams, nuosekliai ištirti jų fonotaktiką ir galimą fonosemantiką, atskleisti jų savitumą.

PHENOMENON OF PERIPHERY OF LEXICAL SYSTEM: OVERVIEW OF RESEARCH OF REFRAINS

Children's lexis, incantation formulas, swearwords, riddle words have always interested researchers, yet refrains of Lithuanian folk songs, their phonotactics and phonosemantics have not been analysed in any broader sense to this day. Linguistic literature is usually limited to linguistic analysis of individual refrains, dealing with their origins and semantics. The aim of the report is to present the overview of research of refrains.

Lithuanian folk song refrains have been addressed in linguistic studies and literature by Balys Sruoga, Donatas Sauka, Aukusti Robert Niemi, Daiva Šeškauskaitė and Bernd Gliwa, Jolanta Zabarskaitė.

In his *Dainų Poetikos Etiudai (Etudes of Song Poetics, 1957)*, Balys Sruoga wrote several chapters about refrains of Lithuanian folk songs: *the meaning of the refrain, the path of the refrain through history*. He accentuated that one could see every stage of evolution of the refrain in the creative work of the Lithuanian folk and presented a classification of refrains. In the book *Lietuvos Tautosaka (Lithuanian Folklore)*, literaturologist Donatas Sauka discussed refrains, the compositional role that refrains play in Lithuanian folk songs, focused a lot on species of glees and talked about sounds in refrains. Aukusti Robert Niemi has made some very interesting insights in his book titled *Lituanistiniai Raštai (Lituanistic Writings)*. He discussed the differences between *a primeval chant* and *a primeval song*, analysed the relationship between rhythm, work, music and poetry, studied folk songs of Lithuania and other countries. The semantics of glees has been addressed by Daiva Šeškauskaitė and Bernd Gliwa. Until now, the linguistic expression of refrains has probably been given the most extensive written coverage by Jolanta Zabarskaitė.

Structural models of the phonological syllable of the Lithuanian language have been analysed by Marija Strimaitienė, described by Vida Karosienė, Asta Kazlauskienė and Gailius Raškinis, Regina Kliukienė, summarised at length in works of Aleksas Girdenis. The phonotactics of verbal interjections have been actively researched by Jolanta Zabarskaitė.

Lithuanian linguists are interested in phonosemantics less than researchers from other countries. The issue of phonosemantics has been brought forth by researchers of poetics, who cannot avoid it either theoretically or practically, yet often present it as a subject for discussion. The matters of phonosemantics have been pondered over in the works of Petras Skirmantas, Jolanta Zabarskaitė dedicated to the quantitative properties of the sounds of the poetical language.

To obtain a detailed picture of the periphery of the lexical system, one needs to focus on refrains as well, thoroughly analysing their phonotactics and possible phonosemantics, unveiling their peculiar nature.

Maciej Trojnar

Jagiellonian University (Kraków, Poland)

SPORY O JĘZYK NABOŻEŃSTW NA LITWIE W LATACH 1918–1940

Spory o język nabożeństw można uznać za pierwszy przejaw rywalizacji polskości i litewskości, która później przekształciła się w głęboki konflikt kulturalny, polityczny i zbrojny.

W tym sensie to zjawisko niezwykle ważne dla kształtowania się tworzącej się tożsamości narodu litewskiego jak również dla społeczności polskiej zamieszkującej Litwę.

Referat przybliży początki zjawiska sięgające II połowy XIX wieku, jednak przede wszystkim skupia się na okresie najgorętszego konfliktu czyli latach 1918–1940 omawiając sytuację po obu stronach ówczesnej granicy polsko-litewskiej.

CONFLICT OVER A LITURGICAL LANGUAGE IN LITHUANIA IN 1918–1940

Conflict over a liturgical language can be seen as a first symptom of competition between Polish and Lithuanian inhabitants that would have transformed into a deep cultural, political and even military conflict. In this regard, this phenomena is essential for creating an identity of Lithuanian nation and Polish community living in Lithuania.

Presentation shows origins of phenomena reaching second half of the XIX century and focus on the period of the biggest conflict over 1918–1940. It shows the situation on both sides of the Polish-Lithuanian border at that time.

Agnė Tvaronavičienė
Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

MEDIATION FOR BETTER ACCESS TO JUSTICE

Mediation as one of the alternative dispute resolution methods is more and more applicable all over the world. Latest researches shows, that promoting the application of mediation should be a high interest of state. Taking mediation instead of litigation means not faster resolution and restoring relationship between the parties to a dispute, but as well saving state money, which normally are designated for the proper functioning of courts system. These savings might be used for other purposes, which may significantly improve its courts work. As well mediation can be introduced as a measure for dealing with emotion based disputes, which often are presented for courts and must be investigated. Taking off of such workload as well fosters the access to justices and enables judges to concentrate their attention towards difficult legal problems solutions of which require high qualification and legal professionalism.

Jolita Urbanavičienė
Institute of the Lithuanian Language (Vilnius, Lithuania)

LIETUVIŲ KALBOS PRIEBALSIŲ PALATALIZACIJA AKUSTINĖS FONETIKOS POŽIŪRIU

Lietuvių bendrinėje kalboje realizuojama tiek pirminė, tiek antrinė palatalizacija: antrinės palatalizacijos atveju generuojami palatalizuoti priebalsiai (liežuvio vidurinės dalies pakilimas tėra antrinis jų artikuliacijos požymis), o pirminės palatalizacijos atveju susidaro palatalinis priebalsis /j/ (jo artikuliacija kietojo gomurio link yra stabili). Sinchroninio pobūdžio darbuose nėra pagrindo skirti asimiliacinės (prieš priešakinės eilės balsius) ir jotinės (prieš užpakalinės eilės balsius) palatalizacijos – tai diachroninio tyrimo objektas.

Pranešime pristatomas bendrinės lietuvių kalbos trankiųjų priebalsių, išstartų prevokalinėje CVC pozicijoje, palatalizacijos akustinių požymių tyrimas. Jo metu nustatyta, kad priebalsių palatališkumo požymiais laikytini šie akustiniai parametrai: 1) spektro viršūnės dažnis – palatalizuotų pučiamųjų priebalsių (ypač lūpinių dantinių ir palatoveliarinių) ir afrikatų spektro viršūnių dažniai esti aukštesni; 2) santykinis intensyvumas – palatalizuoti pučiamieji priebalsiai ir afrikatos turi didesnę santykinio intensyvumo vertę; 3) lokuso lygčių indeksai (po trankiojo priebalsio einančio balsio F2 formantė) – palatalizuotiems priebalsiams būdingos mažesnės nuolydžio ir didesnės γ - susikirtimo taškų reikšmės negu nepalatalizuotiems jų ekvivalentams. Gauti duomenys lyginami su atitinkamais latvių kalbos priebalsiais.

PALATALIZATION OF CONSONANTS IN STANDARD LITHUANIAN FROM THE VIEWPOINT OF ACOUSTIC PHONETICS

According to palatalization, Standard Lithuanian has non-palatalized consonant, palatalized consonant (to denote the secondary palatalization) and one palatal consonant /j/ (to denote the primary palatalization). The primary palatalization means that the movement of the body of the tongue against the hard palate is the only manner of articulation of the consonant; the secondary palatalization means the movement of the tongue is a variant of articulation for the consonant ([i]-like articulation). The presentation does not include a separate analysis of palatalization resulting from assimilation (before the front vowels) and palatalization as manifestation of the phoneme /j/ (before the back vowels). It is assumed that it should be an object of diachronic, not synchronic, research.

Palatalized and non-palatalized consonants of Standard Lithuanian were analysed in prevocalic positions in isolated symmetric CVC sequences using the experimental research methods. According to research, palatalization of Lithuanian obstruents is recognized by the

following acoustic features: 1) frequency of the spectral peak: the frequencies of the palatalized fricatives (particularly labiodental and palatovelar fricatives) and affricates are higher; 2) relative intensity: palatalized fricatives and affricates have higher relative intensity; 3) indices of locus equations: palatalized consonants have lower slopes and higher y-intercepts than their non-palatalized equivalents. Palatalized consonants are more resistant to vowel-to-consonant coarticulation than non-palatalized consonants. The acoustic features of Lithuanian consonants are compared with the corresponding features of Latvian consonants.

Dainius Vaitiekūnas

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

LIETUVIŲ LITERATŪROS ISTORIJA PAGAL ALGIRDĄ JULIŲ GREIMĄ

Daugialypėje semiotiko Algirdo Juliaus Greimo veikloje svarbią vietą užima lietuvių literatūros kritika ir šios literatūros tyrimai. Iš atskirų šiomis temomis parašytų tekstų galima mėginti sukonstruoti A. J. Greimui būdingą lietuvių literatūros istorijos viziją, jo požiūrį į lietuvių literatūros transformacijas ir pasiekimus. Daugiausia tokių tekstų yra parašyta lietuvių kalba, tačiau siekiant išryškinti A. J. Greimo bendresnį požiūrį ypač verta atkreipti dėmesį į jo pastangas pristatyti lietuvių literatūros istoriją prancūzų skaitytojui.

Apie lietuvių literatūrą mokslininkas prancūzų kalba yra parašęs apžvalginį straipsnį, paskelbtą Gallimard leidyklos leidinyje „Literatūrų istorijos“ (pirmas leidimas – 1956). Straipsnyje pateikta lietuvių literatūros istorijos interpretacija yra svarbus A. J. Greimo bandymas pateikti platesnę lietuvių literatūros panoramą ir savo santykį su svarbiais lietuvių literatūros reiškiniiais. Ši prancūzų kalba parašytą tekstą lyginant su lietuviškais A. J. Greimo tekstais apie lietuvių literatūrą galima pastebėti daug sąšaukų, tačiau dėl orientacijos į adresatą, menčiau pažįstantį lietuvių literatūrą, atsiranda papildomų aspektų interpretuojant lietuvių literatūros istoriją. Iš tokių papildomų aspektų vieni svarbiausių – lyginimas su adresatui geriausiai pažįstamu kultūriniu kontekstu, platesniais Europos ir Prancūzijos literatūriniais reiškiniiais, stebint Lietuvos literatūrą tarsi iš išorės, artimesniu svetimšaliui žiūros tašku, bet su lengva simpatija ir empatija. Tai nėra neutralus pasakojimas, nes distanciją išlaikantis stebėtojas yra derinamas su emociją išgyvenančiu sakytoju. Toks A. J. Greimo lietuvių literatūros istorijos pasakojimas tebėra aktualus ir šiandien, kai Lietuvoje ir už jos ribų ieškoma būdų, kaip suprantamiau pristatyti lietuvių literatūrą lietuviškai neskaitančiai auditorijai.

**THE LITHUANIAN LITERARY HISTORY
BY ALGIRDAS JULIUS GREIMAS**

The Lithuanian literary criticism and studies of this literature hold an importance place in the multi-layered activities of a semiotician Algirdas Julius Greimas. From individual texts, which he wrote on these subjects, it is possible to construct a vision of the Lithuanian literary history, characteristic to him, his approach to the Lithuanian literary transformations and achievements. Most of these texts are written in the Lithuanian language. However, in order to highlight Greimas' more general approach, it is especially worth paying attention to his efforts to present the history of Lithuanian literature to French readers. For example, the scientist has written a review article in French about the Lithuanian literature, published in the publication "Literary Histories" (the first edition – 1956) by Gallimard publishing house. The article presents the interpretation of the Lithuanian literary history, which is an important Greimas' attempt to provide a wider panorama of the Lithuanian literature and his relationship with important Lithuanian literary phenomena. When comparing this text on the Lithuanian literature, written in French, with Greimas' texts, written in Lithuanian, it is possible to notice much links, but due to the orientation to the readers, knowing little about the Lithuanian literature, there are additional aspects of the interpretation of the history of Lithuanian literature. From such additional aspects, one of the most important ones are the comparison with the cultural context, best known for the readers, with the wider European and French literary phenomena, monitoring Lithuanian literature as if from the outside, by the closer viewing point for a foreigner, but with a certain expression of empathy. It is not a neutral story, because the distance retaining observer is combined with the emotion experiencing speaker. In Lithuania and outside its borders, such Greimas' narration of Lithuanian literary history is relevant even today, it is searched for ways to deliver Lithuanian literature more comprehensively to the audience, who do not read in Lithuanian.

Tadas Valančius

Mykolas Romeris University (Vilnius, Lithuania)

**TEISĖ Į APELIACIJĄ KAIP KONSTITUCINĖ TEISĖ:
LIETUVOS IR LENKIJOS ATVEJIS**

Konstitucijos ir šiuolaikinio konstitucionalizmo samprata neatsiejamos nuo siekio kurti socialiniu teisingumu pagrįstą teisinę valstybę, kurioje teismų vykdomas teisingumas – ne vien formalus procedūrinis. Teisingumui, kaip vertybei, priskirtina tiek veiksminga teisinė gynyba, tiek ir tinkamas teismo procesas.

Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos ratifikuotos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 7 protokolo 2 str. 1 dalyje numatoma, jog kiekvienas asmuo turi teisę reikalauti, kad jo pripažinimą kaltu ir nuteisimą peržiūrėtų aukštesnė teisminė instancija.

Lietuvos Respublikos Konstitucija *expressis verbis* šios teisės neišreiškia. Konstitucijos 30 str. 1 d. reglamentuojama asmens, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, teisė kreiptis į teismą. Todėl konstitucinę jurisprudenciją suponuojantis Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. sausio 16 d. nustatė, kad įstatymas turi numatyti teisinį reguliavimą, kuriuo pirmosios instancijos teismo baigiamąjį aktą būtų galima apskųsti bent vienos aukštesnės instancijos teismui.

Lenkijos Respublikos Konstitucijos 176 str. 1 d. teigiama, jog teismo procesas privalo būti ne mažiau kaip dviejų instancijų. Tokiu būdu suponuojama teorinė prielaida apie aukščiausiosios galios teisės akto nuorodą į teisminės gynybos proceso pripažinimą konstitucine teise.

Tarptautiniai ir konstituciniai valstybių įstatymai sukuria Lenkijos ir Lietuvos įstatymų leidėjams pareigą įgyvendinti teisę į apeliaciją, kaip vieną iš teisminės gynybos priemonių. Taigi šios pareigos turinio išpildymas neatsietinas nuo teisinės valstybės principų ir konstitucinių teisių įgyvendinimo.

Pranešime siekiama identifikuoti valstybių kaimynių apeliacijos instituto, kaip vieno iš teisminės gynybos priemonių, turinio raidą konstitucinės teisės kontekste, paraleliai atskleisti šios raidos problematiką ir atlikti Lietuvos ir Lenkijos apeliacinės instancijos modelių evoliucionavimo lyginamąją analizę.

A RIGHT TO AN APPEAL AS A CONSTITUTIONAL RIGHT: THE CASE OF LITHUANIA AND POLAND

The concepts of constitution and modern constitutionalism are closely related to an objective to create the rule of law based on social justice, where judicial administration of justice is not only a formal procedural justice. Justice as a value is attributable to both the effective legal defense and an appropriate trial.

The protocol 7 article 2 part 1 of the European Convention on Human Rights ratified by the Republic of Lithuania and the Republic of Poland, provides that every person has the right to demand that his/her adjudication of guilt and sentence would be reviewed by a higher tribunal.

The Constitution of the Republic of Lithuania *expressis verbis* does not manifest that right. The right to go to court for a person, whose constitutional rights or freedoms have been

violated, is regulated in Article 30 part 1 of the constitution. Therefore, the Constitutional Court of the Republic of Lithuania, which presupposes the constitutional jurisprudence, determined that the law should provide a legal regulation, according to which the final act of the Court of First Instance may be appealed to at least one court of a higher instance.

Article 176 part 1 of the Constitution of the Republic of Poland states that a trial must include not less than two instances. In this way, a theoretical assumption is presupposed about the supreme power legislative reference to the recognition of the judicial process as the constitutional right.

International and constitutional state laws create an entitlement to legislators of Poland and Lithuania to implement a right to appeal as one of the means of the legal defense. Thus, the fulfillment of the content of this duty is inherent to the implementation of the rule of law and constitutional rights.

This research paper aims to identify content development in the context of the constitutional law of the appeal institute, as one of the means of the legal defense, of both neighboring countries. In parallel, it aims to reveal problems of this development and to perform a comparative analysis of Lithuania and Poland appeal bodies models' evolution.

Justyna Walkowiak

Adam Mickiewicz University in Poznań (Poznań, Poland)

UN-LITHUANIAN FEMINISTS, SEXIST PATRIOTS AND NEW TRADITIONS: FEMININE SURNAMES IN LITHUANIA AND IN EUROPE

Ever since 2003, when the new law on feminine surnames was introduced in Lithuania, it has been the object of fierce public debates. The said law, allowing for the suffix *-ė*, neutral with regard to marital status, alongside the traditional married / single dichotomy, was criticised by many as destructive for the Lithuanian language system.

Subsequent sociolinguistic research (Miliūnaitė, 2013) has shown this debate to be driven by emotional rather than factual arguments, also revealing a mismatch between the new regulations – perhaps instigated not so much by a societal need as by external pressure – and the actual, rather conservative attitudes of a large part of the society, especially the men.

Notwithstanding the new law, contemporary Lithuania remains the only European country in which the form of feminine surnames is – or nowadays at least may be – indicative of the marital status. This fact alone might posit the opponents of the novel solutions as unique defenders of tradition. However, not as unique as one might think. In fact, Czechia and Slovakia are grappling with surprisingly similar issues, despite superficial differences (Czech

and Slovak feminine surnames do not reveal marital status). Poland or Slovenia, while today a step or two ahead, in the past underwent quite similar developments, even if in Poland heated debates took place approximately a century earlier. Discussions concerning women's surnames are held even in European countries with no feminine surname forms (hyphenation, women's name rights, and marital forms of address of the Mrs John Wood type).

Is there a lesson for Lithuania to be learned from the European experience? And, more importantly: would embracing such a lesson mean having to come to terms with the fact that the Lithuanian language system might not be so exceptional after all?

Vidas Valskys

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

KAI KURIE GIMINĖS RAIŠKOS ATVEJAI: NORMA IR DABARTINĖS VARTOSENOS POLINKIAI

Pastarojo meto lietuvių kalbos giminės kategorijos tyrimai (Vaskelaitė, Judžentis, Rimkutė, Holvoet, Semėnienė ir kt.) kreipia dėmesį į įvairius šios gramatinės kategorijos funkcionavimo, morfologinės raiškos, sintaksinio derinimo ir kt. dalykus. Šiame pranešime bus aptariami giminės kategorijos raiškos priemonių normos ir vartosenos santykio klausimai, kurių kilo vykdant projektą „Lietuvių kalbos gramatinių formų dabartinė vartoseną, konkurencija ir polinkiai“ ir gilinantis į kai kuriuos giminės raiškos atvejus. Nors projektas tik išibėgėjo, tam tikri dabartinės vartosenos polinkiai jau matyti, šiokių tokių pastebėjimų dėl bandomojoje „Kalbos patarimų“ „Gramatikos formų ir jų vartojimo“ (2003) knygelėje pateiktų giminės vartosenos normų ir rekomendacijų jau galima išsakyti. Remiantis projekto metu sukaupta dabartinės vartosenos medžiaga, taip pat atliktų kalbos vartotojų ir kalbos redaktorių apklausų duomenimis, norminamuoju požiūriu svarstyti svietimos kilmės nelinksniuojamųjų daiktavardžių giminės, veikiamųjų dalyvių giminės (ne)derinimo su daiktavardžiais ir kai kurie kiti atvejai.

A FEW CASES OF EXPRESSING GENDER: STANDARD AND TENDENCIES OF ITS CURRENT USAGE

Recent research on grammatical gender in Lithuanian language (Vaskelaitė, Judžentis, Rimkutė, Holvoet, Semėnienė, and others) pays attention to its various aspects, such as functioning, morphological expression, syntactic agreement, and etc. The presentation will discuss the relationship between the standard of various tools of expressing gender and their usage that arose during the implementation of the project “Current Usage, Competition and

Tendencies of Lithuanian Language Grammatical Forms” and from the analysis of a few cases. Although the project is still ongoing, some tendencies of current gender usage can already be spotted. One can make a few observations on the norms and recommendations of gender usage found in a pilot book “Grammatical Forms and Their Use” (2003) of a series “Language Recommendations”. Based on project’s gathered material and survey results of language users and language editors, the presentation will propose to discuss gender of indeclinable nouns of foreign origin, as well as the case of active participles. (non)agreement with nouns by applying a standardizing approach.

Naďa Vaverová

Charles University (Prague, Czechia)

ON REINCARNATION IN LITHUANIAN FOLKLORE

Gintaras Beresnevičius in his monography “Heaven: the Conception of the Life After Death in Archaic Lithuanian World Outlook” (*Dausos: Pomirtinio gyvenimo samprata senojoje lietuvių pasaulėžiūroje*) points out there exists a perception within the Baltic (~ Lithuanian) view of the death as a continuation of life in a new body. Beresnevičius divides the transmigration into another body into ‘metamorphosis’ (resettlement in the new body without death) and ‘metempsychosis’ (resettlement after the death), but in the particular chapters of his book he works with mostly narrative folklore which, as Guntis Pakalns writes in his dissertation “Concept of the World of the Dead in Latvian Burial Folksongs”, tends to be more international and “travelling”.

The last mentioned highlights suitability of taking into consideration a genre from which the information emerged, researching the otherworld’s topic only within the genre of Latvian burial folksongs, which are very stable in their form and better represent the nation-specific outlook. A few of the Lithuanian burial folksongs as examples of reincarnation presented in Lithuanian folklore are given by Beresnevičius too. References to this topic could be found in Norbertas Vėlius reflection on the souls of the death vėlės (in connection with velnias) as well as in works of older researchers.

Thus, a special attention will be paid to folksongs, nevertheless, the narratives will not be omitted. Since the question of reincarnation in Lithuanian folklore itself may often lead to question of interpretation, this paper aims to contribute to the topic using a comparative methodology based on an analysis within the framework of material from a particular

cultural/linguistic area, followed by comparison, first with genetically and geographically close material.

Vilma Vilkaitė-Leonavičienė

Lithuanian University of Educational Sciences (Vilnius, Lithuania)

ŽODYNO UGDYMAS IR BESIMOKANČIOJO TAPATYBĖ

Kalbos mokymasis yra neatskiriamas nuo mąstymo ugdymo ir sociokultūrinio konteksto pažinimo. Mokinių kalbos žodyno ugdymas yra sudėtingas ir kompleksiškas reiškinys, virstantis realybe mokytojui ir mokiniui bendraujant konkrečioje klasėje. Ugdymo turinį realiai apibrėžia ne vadovėliai, bet mokytojai, ne mokymo planas, bet žmonės tūkstančiuose mokyklų (Camaeron Harison, 1995). Išugdyta sociokultūrinė kompetencija leidžia patogiai jaustis svetimoje visuomenėje, padeda suprasti tos visuomenės veiksmus ir elgesį. Reta kalbinė situacija gali sužlugti dėl nepakankamo gramatikos mokėjimo, dažniau komunikacija gali neįvykti dėl žodyno stokos. Daug rašoma apie kalbos ir minties santykį, socialinės antropologijos ir lingvistikos srityse atlikta nemažai tyrimų, kaip įvairiuose socialiniuose kontekstuose kalba vartojama idėjoms reprezentuoti, tačiau per mažai kalbama apie tai, kaip kalba vartojama mąstyti kartu, kolektyviai suvokti patirties prasmę ir spręsti problemas. Gebėjimas kalbant mąstyti ir mąstant kalbėti yra skiriamasis žmogiškosios prigimties požymis, svarbus tenkinant socialinius poreikius, todėl vaikai turi išmokti veiksmingai vartoti kalbą mąstydami. Žmonės nieko nesupranta ir neišmoksta (išskyrus kūdikių motorinį mokymąsi) tol, kol patys nesusikuria asmeninės, mokymuisi reikalingos metaforos ar modelio.

Pranešime bandoma atsakyti į klausimus, koks žodyno mokymo kontekstas, ką apima žodyno mokymas(is), kokie galimi žodyno mokymo(si) būdai ir žodyno mokymo(si) pratimai.

VOCABULARY DEVELOPMENT AND LEARNER IDENTITY

Language learning is inseparable from cognitive development and cognition of socio-cultural context. Development of learner's vocabulary is a complex phenomenon that happens only in real situations in class when student - teacher interaction takes place. Learning content is predetermined by teachers rather than by textbooks, dictated by people in thousands of schools rather than by curriculum (Camaeron Harison, 1995). Developed socio-cultural competence helps us feel comfortable in foreign societies as well as understand actions and behavior of the latter. Rarely a communicative situation fails because of insufficient knowledge of grammar; it is more likely to happen due to the lack of vocabulary. There is much written

evidence about the language – idea relationship. Numerous researches in social anthropology and linguistics illustrate how language is used to express ideas in various social contexts. However, we need to contemplate more on how language is used to think together with others, how it is used to understand the meaning of experience and to solve problems collectively. Ability to think while speaking and speak while thinking is a distinctive feature of human nature. As it is important in satisfying social needs, children need to learn to use language while thinking. People are not able to understand or learn (except motoric baby learning), unless they create their personal metaphor or pattern, which is necessary for their learning.

The presentation aims at answering the following questions: What is the vocabulary teaching context? What encompasses vocabulary development? What are the ways of vocabulary development? What are the possible vocabulary development activities?

Jolanta Zabulytė

Vilnius Art Academy, Kaunas Faculty (Kaunas, Lithuania)

PLANTS DECORATION OF LITHUANIAN WOODEN CROSSES: REGIONAL TRADITIONS FEATURES

The presentation presents the features of plants decor of Lithuanian wooden crosses, its regional characteristics and their change. The first part discusses the tendencies of décor of wooden crosses in the end of XIX century and the beginning of XX century. There are composition types and principles, use of plant motives distinguished, the peculiarities of regional decor of Aukštaitija and Zemaitija regions indicated. The second part gives an overview of the continuation of traditions and the aspects of its changes in the wooden crosses built in the second part of XX century and beginning of XXI century. There is a regionalism problem and the use of new motives discussed.

The presentation is illustrated by numerous photographs of XIX–XXI century Lithuanian monuments.

Larysa Zherebtsova

Dnipropetrovsk National University (Dnipropetrovsk, Ukraine)

THE CUSTOMS SYSTEM OF THE GRAND DUCHY OF LITHUANIA AT THE END OF THE 15TH – THE MIDDLE OF THE 16TH CENTURIES: PECULIARITIES OF FORMATION

The customs system of the Grand Duchy of Lithuania (GDL) is a complex of means and

methods of state regulation of the goods' movement across the border, as well as the practical organization of the customs service.

Thus, this research is aimed at identifying the features of the customs system in legal and organizational aspects, which confirm that the customs system was at the stage of formation during the end of the 15th – in the middle of the 16th centuries.

The main legal and organizational aspects, which will be much detailed within the report, are:

- The legislative acts (Lithuanian Statute of 1529, 1566 and 1588).
- The legal status of customs officials and their accountability.
- The ways of the customs duties management (rent by the certain person or group or management through entrusted persons).
- The system of the GDL's customs duties (42 types of duties).
- The practical way of the customs duties collecting, the customs officials' working condition, the customs' staff recruitment, the office work organization ect.

The main peculiarities are:

1. Exclusive right of the Grand Duke to set duties. Nobody according to the Lithuanian Statute of 1529 had not a right to set a new duty anywhere (roads, cities, bridges, markets etc.). The state granted the right of duties' collection in case of the road or communication facility organization.

2. Special legal status of customs officials. The customs officials regardless of ethnicity (most of them were Jews) were the special state employees, which were only under the grand duke's jurisdiction and since 1531 also the land treasurer. But, the land treasurer did not lead the customs service only received all incomes and expenses from customs duties.

3. The main practical organization of the customs service laid on the customs official's shoulders.

4. An attempt to centralize the customs duties collection: the Queen Bona's "customs reform" of 1536; the renting of the duties within all territory to the group, mainly the Jews, led by a senior customs officer (in 1560-ies); introduction of the custom tariff in 1561, 1566 and 1569 and transferring of full control over the customs officers' activities to the land treasurer.

Andrzej Żak

University of Warsaw (Warsaw, Poland)

NAJWAŻNIEJSZE CECHY FONETYKI LITEWSKIEJ GWARY OKOLIC GIERWIAT NA BIAŁORUSI

, блр. Гервяты) на Біа́лорусі jest jedną z

wyspowych odmian litewszczyzny występującą poza granicami Litwy. W litewskiej tradycji dialektologicznej zaliczana jest do gwar wileńskich dialektu wschodnioaukštockiego (rytų aukštaičiai vilniškiai). W referacie zostaną przedstawione podstawowe cechy jej fonetyki (wokalizm, konsonantyzm). Wyniki badań litewskich językoznawców (zwłaszcza Kardelytė, 1975, Garšva, 2005) zostaną skonfrontowane z obserwacjami z pracy terenowej autora na południowo-wschodnich peryferiach gwary gierwiackiej. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na osobliwości w zakresie korelacji miękkości spółgłosek (prawdopodobny wpływ białoruski, a w przeszłości także polski).

THE MOST IMPORTANT PHONETIC FEATURES OF THE LITHUANIAN DIALECT OF GIERWIAT AREA IN BELARUS

The Lithuanian dialect of Gervėčiai forms a language island at the territory of Belarus. According to the traditional Lithuanian dialectology, it belongs to the Eastern Aukštaitian dialect of Vilnius (rytų aukštaičiai vilniškiai). The aim of the paper is to present the most characteristic phonetics features of this variety. The available Lithuanian scholars' descriptions (e. g. Kardelytė, 1975, Garšva, 2005) will be compared with the present author's observations from his fieldwork in the south-eastern margins of the dialect of Gervėčiai.